

ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

NON-INSTITUTIONAL CREDIT AND PEOPLE'S DEBT MANAGEMENT : A CASE STUDY
IN KLONGLUANG DISTRICT, PATHUMTHANI PROVINCE

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2548

สารนิพนธ์

ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน :

ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

Non – Institutional Credit and People’s Debt Management :

A Case Study in Klongluang District, Pathumthani Province

ชื่อนักศึกษา

นางสาวกัญญ์วรา คีสสร

รหัสประจำตัว

429079

สาขาวิชา

การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม

ปีการศึกษา

2547

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณราย แสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ขัตติยา กรรณสูต)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โชคชัย สุทธาเวศ)

สารนิพนธ์

ธุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน :
ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

Non – Institutional Credit and People’s Debt Management :
A Case Study in Klongluang District, Pathumthani Province

ชื่อนักศึกษา

นางสาวกัญญ์วรา ดิสสร

รหัสประจำตัว

429079

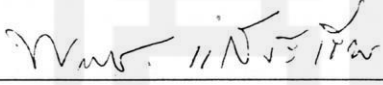
สาขาวิชา

การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม

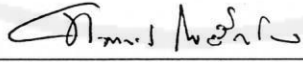
ปีการศึกษา

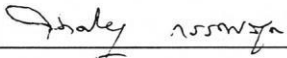
2547

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้
สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณราย แสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ขัตติยา กรรณสูต)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โชคชัย สุทธาเวศ)

สารนิพนธ์	ธุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี Non-Institutional Credit and People's Debt Management : A Case Study in Klongluang District, Pathumthani Province
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกัญญ์วรา ดิศสรา
รหัสประจำตัว	429079
สาขาวิชา	การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ธุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินนอกระบบของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินธุรกิจเงินกู้ในระบบในอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาการนำเงินกู้ในระบบไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้ในระบบและผู้รับบริการเงินกู้ในระบบในอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีผู้แนะนำที่อยู่ในธุรกิจเงินกู้ในระบบเป็นผู้พาไปสัมภาษณ์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมี 30 ราย แบ่งเป็นผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบจำนวน 10 ราย ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบจำนวน 20 ราย จาก 5 อาชีพๆ ละ 5 รายคือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรจำนวน 5 ราย ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 ราย ผู้ประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 5 ราย และผู้ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 ราย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบจะเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่ให้บริการเงินกู้ในระบบอยู่แล้ว โดยบางรายสืบทอดธุรกิจเงินกู้ในระบบมาจากบรรพบุรุษผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบจะเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงธุรกิจที่ต้องเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบจะเป็นผู้ที่รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ ซึ่งเกษตรกรผู้นั้นก็จะขอรับบริการเงินกู้จากผู้ให้บริการเงินกู้รายนั้น และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วก็จะมีการชำระคืนหลังจากนั้นก็กู้ยืมใหม่เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบก็จะมีการขอรับบริการเงินกู้ในระบบจากญาติพี่น้องด้วยเช่นกัน วงเงินที่ผู้ให้บริการเงินกู้จะให้กู้ยืมนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระคืนของผู้รับ บริการแต่ละรายไม่เท่ากัน วงเงินที่ขอรับบริการจะเริ่มตั้งแต่ 30,000 - 2,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ร้อยละ 0 ถึงร้อยละ 10 บาท ต่อเดือน ระยะเวลาการชำระคืนเป็นไปตามลักษณะของการเก็บเกี่ยวผลผลิต ถ้าหากผู้รับบริการเงินกู้มีปัญหาในการชำระคืนก็สามารถประนีประนอมกันได้ และในการกู้ยืมก็ไม่จำเป็นต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่ต้อง

มีคนค้าประกันและขั้นตอนไม่ยุ่งยากซ้ำซ้อนสามารถรับเงินได้ในเวลาอันรวดเร็วทันต่อความต้องการของผู้รับบริการ ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบไม่ค่อยประสบปัญหาในการให้ บริการเงินกู้ เนื่องจากเมื่อถึงกำหนดเวลาผู้รับบริการเงินกู้ก็จะนำเงินมาชำระคืน หรือถ้าบางรายที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ทั้งหมดก็จะขอผ่อนชำระแทน ทั้งนี้ก็เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเดียวกัน

ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบส่วนมากจะนำเงินที่กู้มานี้ไปใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพค้าขายต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม ค้าขาย และใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน แต่ส่วนใหญ่จะใช้เป็นทุนด้านเกษตรกรรม ไม่มีการนำเงินกู้ที่ได้มาใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย อาจจะมีบ้างที่บางรายเคยรับบริการเงินกู้ในระบบมาเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ แต่ซื้อมาเพื่อความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน เนื่องจากการคมนาคมของอำเภอคลองหลวงทำให้บริการด้านการคมนาคมของภาครัฐยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องเกือบทุกครัวเรือนที่จะต้องมีการยานพาหนะเป็นของตนเอง

ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบบางรายจะมีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนหลายแห่ง เช่น สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น อย่างไรก็ตามการชำระคืนของแหล่งเงินทุนที่ขอรับบริการจะมีกำหนดเวลาที่แน่นอน ซึ่งผ่อนชำระคืนด้วยวงเงินที่ไม่มากนัก ผู้รับบริการเงินกู้สามารถชำระได้โดยไม่มีปัญหา ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบส่วนใหญ่ได้พยายามผ่อนชำระเงินที่ได้กู้ยืมมาให้หมด แต่ก็ยังมีบางส่วนที่เมื่อชำระเงินกู้ยืมหมดแล้วก็ยังจำเป็นต้องกู้ซ้ำอีกเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพครั้งต่อไป จึงเป็นการยากที่ผู้รับบริการเงินกู้กลุ่มนี้จะหลุดพ้นจากสถานะการเป็นหนี้ในระบบ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะหน่วยงานรัฐบาลถึงบทบาทเกี่ยวกับธุรกิจเงินกู้ในระบบ ซึ่งธุรกิจเงินกู้ในระบบนั้นมีลักษณะของการแข่งขันกับตลาดเงินในระบบ เนื่องจากการกู้ยืมเงินในระบบนั้นจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีความล่าช้า ใช้เวลาในการพิจารณาเพื่ออนุมัตินานไม่ทันกับความต้องการของการใช้บริการเงินกู้

1. ควรมีการเร่งพัฒนาการขยายตัวของระบบการเงินของสถาบันการเงินในระบบให้เหมาะสมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ปรับปรุงการให้สินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรมในการสนองตอบความต้องการของประชาชน ลดขั้นตอน หลักเกณฑ์การพิจารณา
2. พึ่งตนเองโดยกลุ่มแทนตัวบุคคล เช่น ร่วมกันออมในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์หรือกลุ่มออมทรัพย์
3. ควรปรับปรุงระบบกองทุนหมู่บ้านให้สารถึงคนที่กู้เงินในระบบมาใช้บริการให้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์ทุก ๆ ท่าน โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล รองศาสตราจารย์ ดร.ชัตติยา วรรณสุต และอาจารย์ ดร. โชภชัย สุทธาวช ที่สนับสนุนให้เกิดพลังกาย พลังใจ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องรวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความครบถ้วน

ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ได้สละเวลาเพื่อการพูดคุยที่เป็นประโยชน์ต่องานการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบพระคุณพ่อประเสริฐ คุณแม่บุญยิ่ง ผู้เป็นที่เคารพรัก พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่นในการเรียนและตลอดเวลาการศึกษาวิจัยครั้งนี้

กัญญ์วรา ดิศตรา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญ.....	(4)
สารบัญตาราง.....	(6)
สารบัญแผนภูมิ.....	(7)
สารบัญภาพ.....	(8)

บทที่

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	2
1.3 คำถามในการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตในการศึกษา.....	3
1.5 คำนิยามศัพท์.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4

2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ.....	5
2.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ.....	12
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการและแรงจูงใจ.....	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมและความทันสมัย.....	24
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	34

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	36
3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัย.....	36
3.3 กลุ่มตัวอย่าง.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ.....	37
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
4. ผลการวิจัย	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.....	39
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ.....	44
4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ.....	56
4.4 สรุปการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.....	71
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัยการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ	79
5.2 อภิปรายผล.....	81
5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	84
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก	
ผนวก ก. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ.....	87
ผนวก ข. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้รับบริการเงินนอกระบบ.....	88
ประวัติผู้เขียน.....	89

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.....	40
4.2 ข้อมูลการประกอบอาชีพเกษตรกรกรม.....	42
4.3 ข้อมูลครัวเรือนด้านการประกอบอาชีพ.....	42
4.4 จำนวนสถานประกอบการและสถาบันการเงิน.....	43
4.5 การสำรวจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.....	44
4.6 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ.....	45
4.7 มุมเหตุจูงใจในการให้บริการเงินกู้นอกระบบ.....	46
4.8 ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้นอกระบบแก่คนในชุมชน.....	48
4.9 ประเภทผู้ที่มารับบริการเงินกู้นอกระบบและวงเงินที่ให้กู้ยืม.....	49
4.10 หลักเกณฑ์การกู้ยืม วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและการชำระคืนของเงินกู้ยืม....	51
4.11 มาตรการในการติดตามหนี้สินและการแก้ปัญหาค่าระเงินกู้ยืมคืน.....	53
4.12 จำนวนผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ วงเงินที่ให้กู้ยืมทั้งหมด ในปัจจุบันและอัตราดอกเบี้ย.....	55
4.13 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ.....	58
4.14 ข้อมูลเกี่ยวกับการครองชีพของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ.....	61
4.15 การกู้ยืมของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ.....	64
4.16 หนี้สินและการชำระเงินกู้ยืมของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบและนอกระบบ.....	69
4.17 ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน ของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ.....	75
4.18 ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน ของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ.....	76
14.9 การนำเงินกู้นอกระบบไปใช้ประโยชน์และการจัดการหนี้สินของประชาชน.....	77

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	ทฤษฎีความต้องการ 5 ลำดับของมาสโลว์.....	19
2.2	วัฏจักรของแรงจูงใจ.....	23
2.3	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	35

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.1 แผนที่ตั้งอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเขตติดต่อ.....	41

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินขึ้นในภูมิภาคเอเชีย ตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1977 โดยเกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นแห่งแรกและในประเทศอื่น ๆ ต่อมาในเวลาอันรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อระบบการเงินของโลก ซึ่งทำให้ไทยต้องขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund = IMF) เพื่อดำเนินมาตรการเศรษฐกิจการเงินเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้วิกฤตการณ์ดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งมีปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด มีหนี้ระยะสั้นเป็นจำนวนมาก ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำความสามารถในการแข่งขันกับตลาดโลกลดน้อยลง และหลังจากค่าเงินบาทอ่อนตัวลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุมาจากความไม่แน่นอนทางการเมืองและความอ่อนแอของระบบการเงิน ส่งผลให้เงินลงทุนไหลออก เป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง เพราะขาดความเชื่อมั่นในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาเงินทุนระหว่างประเทศจึงทำให้เศรษฐกิจของประเทศทรุดตัวหนัก

เมื่อระบบเศรษฐกิจในประเทศวิกฤต เกิดการถอนตัวของนักลงทุนต่างประเทศ ทำให้ระบบเงินทุนหมุนเวียนในระบบลดลง โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งต้องปิดกิจการลง อัตราผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น รวมถึงธุรกิจธนาคารเรื่องการชำระหนี้ของลูกค้าต้องหยุดชะงัก กลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) เป็นจำนวนมากและเป็นปัญหาสำคัญทั้งของภาครัฐและเอกชน ดังนั้น ธนาคารต่าง ๆ จึงปลดปล่อยสินเชื่อกุณิน ประชาชนจึงหันไปแหล่งเงินทุนนอกระบบแทน

ธุรกิจเงินกู้นอกระบบนั้นก็จะเป็รูปแบบง่าย ๆ คือ เป็นแบบอุปถัมภ์ กล่าวคือ การให้ความช่วยเหลือจากนายทุน ผู้ให้กู้ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์โดยส่วนมากจะเป็นผู้มีอำนาจทางการเงินและสังคมสูง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ่อค้าหรือเจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ผู้กู้จะถือว่าผู้ให้กู้เป็นที่พึ่งพามีลักษณะและรูปแบบเงินกู้ต่าง ๆ กันไป เช่น ซื้อสินค้าเงินผ่อน การเล่นแชร์ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ได้รับอิทธิพลจากนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลเสรีทางการค้าต่าง ๆ การสนับสนุนการลงทุนจากแหล่งทุนต่างชาติเพื่อเป็นการเพิ่มทุนหมุนเวียนภายในประเทศ โดยสังเกตได้จากธุรกิจข้ามชาติที่เข้ามามีบทบาทในขณะนี้ ได้แก่ ธุรกิจอาหารฟาส์ฟูดส์ ธุรกิจห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น โลตัส บิ๊กซี เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจร้านค้ารายย่อยอย่างมาก ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ธุรกิจเงินกู้นอกระบบรูปแบบใหม่เกิดขึ้น

อย่างแพร่หลายโดยมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น การกู้เงินผ่านบัตรเครดิต นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งบริษัทเพื่อให้บริการเงินด่วนโดยเฉพาะ โดยมีเงื่อนไขการให้กู้ที่แตกต่างกัน การกู้ยืมวันสำหรับพ่อค้า แม่ค้า การให้บริการมีวิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย อาทิเช่น การแจกใบปลิว ติดป้ายโฆษณา ผ่านสื่อต่าง ๆ จึงอาจถือได้ว่าธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นแหล่งพึ่งพิงและมีบทบาทในการดำเนินชีวิตมาก สำหรับชนชั้นกลางลงมา

ปัจจุบันธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นที่แพร่หลายมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ และวิกฤตการดังกล่าวส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลงจากประมาณร้อยละ 12 บาท/ปี เหลือเพียงประมาณร้อยละ 1.25 บาท/ปี ดังนั้นผู้ที่มีเงินฝากในธนาคารจึงนำเงินมาลงทุนอย่างอื่นเพื่อก่อให้เกิดรายได้มากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประชากรในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยจะศึกษาจากผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ รับจ้าง ค้าขาย และผู้ให้บริการเงินกู้ เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้สามารถเห็นได้ชัดเจนว่า ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อการครองชีพ ต้องดิ้นรนทุกทางเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- (2) เพื่อศึกษาการนำเงินกู้นอกระบบไปใช้ประโยชน์ของประชาชน ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- (3) เพื่อศึกษาการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1.3 คำถามในการวิจัย

คำถามในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามสำหรับผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

- (1) ผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้ประกอบอาชีพอะไร
- (2) ผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้มีแหล่งเงินทุนมาจากที่ใด
- (3) ลักษณะของการให้กู้เป็นแบบใด เช่น รายวัน รายเดือน เป็นต้น
- (4) ผู้ดำเนินธุรกิจปล่อยเงินกู้มีวิธีจัดเก็บเงินกู้อย่างไร
- (5) การให้กู้มีหลักเกณฑ์อย่างไร
- (6) ผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบมีวิธีจัดเก็บเงินกู้อย่างไร

- (7) ผู้ที่มาขอกู้เป็นบุคคลกลุ่มใดบ้าง
- (8) ผู้ให้กู้มีมาตรการในการติดตามหนี้สินอย่างไร
- (9) ผู้ให้กู้มีการแก้ปัญหาในการชำระคืนล่าช้าอย่างไร
- (10) ท่านมีผู้มาขอรับบริการเงินกู้จำนวนกี่ราย

ส่วนที่ 2 คำถามสำหรับผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

- (1) ผู้กู้เคยกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
- (2) ท่านได้นำเงินที่กู้มาจากกองทุนหมู่บ้านไปทำอะไรในด้านใดบ้าง
- (3) เมื่อท่านมีความเดือดร้อนท่านได้รับความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องหรือไม่
- (4) ผู้กู้มีความจำเป็นในการกู้เงินไปใช้ในด้านใดบ้างและมีความจำเป็นมากน้อยอย่างไร เช่น กู้เพื่อที่อยู่อาศัย กู้เพื่อซื้อรถ เพื่อการบริโภค เพื่อเป็นค่าเล่าเรียนบุตร เพื่อการชำระหนี้สินอื่น ๆ
- (5) ผู้กู้มีการชำระเงินคืนอย่างไร
- (6) ผู้กู้ได้ใช้บริการเงินกู้นอกระบบมากี่ครั้งแล้ว และได้กู้เงินนอกระบบมาเป็นระยะเวลาานเท่าใด
- (7) ผู้กู้มีแนวทางในการปลดหนี้หรือไม่ อย่างไร

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

- (1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้กระทำในเขตพื้นที่ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- (2) ประชากรกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
  - (2.1) กลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ จำนวน 10 ราย
  - (2.2) กลุ่มผู้กู้ จำนวน 20 คน โดยจำแนกตามอาชีพ จำนวน 5 อาชีพๆ ละ 5 ราย ดังนี้
    - (2.2.1) ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 ราย
    - (2.2.2) ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 ราย
    - (2.2.3) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 5 ราย
    - (2.2.4) ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 ราย

1.5 คำนิยามศัพท์

เงินกู้นอกระบบ หรือเงินกู้นอกสถาบัน (Non-institutional Credit) หมายถึง เงินกู้นอกสถาบัน การเงินที่ไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลแต่ประการใด เป็นแหล่งเงินทุนที่ไม่ได้จดทะเบียนอย่าง ถูกต้อง นายทุนผู้ให้กู้จึงเป็นทั้งนายทุนสมัครเล่น ที่มีเงินให้กู้เป็นครั้งคราว เช่น เพื่อน หรือคนรู้จัก และนายทุนผู้ให้กู้มีอาชีพ ที่มีการปล่อยเงินให้กู้ยืมเป็นประจำ มาเมื่อใดก็ได้ เนื่องจากนายทุน ประเภทนี้จะมีเงินจัดสรรไว้สำหรับดำเนินธุรกิจนี้โดยเฉพาะ ส่วนอัตราดอกเบี้ยจะขึ้นอยู่กับความพอใจ ของเจ้าของเงินกู้ รูปแบบของการกู้ยืมมีหลายแบบ แล้วแต่ผู้ให้กู้จะกำหนดเช่นกัน

เงินกู้ในระบบ หรือเงินกู้สถาบัน (Institutional Credit) หมายถึง แหล่งที่ประกอบการเกี่ยวกับการ ให้กู้ยืมเงินที่ได้รับการอุดหนุน (โดยปริยาย) จากรัฐบาล นายทุนผู้ให้กู้ ที่ได้รับการจัดตั้งโดย ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการให้กู้ยืมเงิน เช่น สถาบันการเงิน (ธนาคาร) และหน่วยงานของรัฐบาล (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร)

ดอกเบี้ย หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการนำเงินไปลงทุน โดยการนำเงินไปให้ผู้อื่นยืม

หนี้สิน หมายถึง ภาระทางการเงินที่ประชาชนในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ต้องชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาหนึ่ง

การจัดการหนี้สิน หมายถึง การที่ประชาชนพยายามผ่อนชำระหรือหาแหล่งเงินอื่นเพื่อมา ผ่อนชำระ

การใช้จ่ายเงินกู้ หมายถึง การใช้จ่ายในด้านต่อไปนี้ ด้านการอุปโภคและการบริโภค ที่อยู่ อาศัย ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการ ด้านสาธารณสุข ด้านนันทนาการ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทราบถึงวิธีการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ
- (2) ทราบถึงสาเหตุและความจำเป็นในการนำเงินกู้นอกระบบมาใช้ของประชาชนใน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- (3) ทราบถึงการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- (4) ได้แนวทางในการพัฒนาธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานีผู้วิจัยได้ศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบและศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินนอกระบบของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ และวิธีการชำระเงินกู้ยืมแก่ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ ความจำเป็นและความต้องการของบุคคล สาเหตุแห่งการจูงใจ ตลอดจนค่านิยมความทันสมัยเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ
2. ทฤษฎีการตัดสินใจ
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการและแรงจูงใจ
4. แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมและความทันสมัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ

การกู้เงินนอกระบบ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไปหรือกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งในรูปบริษัทโดยตรงไม่ใช่สถาบันการเงินหรือองค์กรภายใต้กฎหมายกำหนดและไม่มีเงื่อนไขรวมถึงขั้นตอนอะไรมากมายอาศัยเพียงความคุ้นเคยกันระหว่างนายทุนผู้ให้กู้กับผู้กู้ ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ โดยมากจะขึ้นอยู่กับนายทุนเป็นผู้กำหนดและผลตอบแทนค่าความเสี่ยงมักจะเป็นในรูปแบบของการคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่ากฎหมายกำหนด เช่น คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 20 ต่อปี หรือต่อวัน หรือที่เห็นมีมากในปัจจุบัน เช่น บริการเงินด่วน ที่อาศัยการแจกใบปลิวทั่วไปเป็นต้น

จากสภาพวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนที่หาเช้ากินค่ำซึ่งเคยมีรายได้ที่เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละเดือน เช่น ค่าผ่อนส่งบ้าน รถยนต์ ค่าเล่าเรียนของบุตร ฯลฯ หลังจากเศรษฐกิจฟองสบู่แตกธุรกิจหลายประเภทมีนโยบายลดค่าใช้จ่ายหรือบางกิจการต้องปิดตัวลงพนักงานที่มีรายได้จากกิจการเหล่านี้จึงได้รับผลกระทบด้วย

บางรายถูกออกจากงาน โดยไม่ทันตั้งตัวบางรายถูกปรับลดค่าจ้างลงเนื่องจากงานน้อยลง งานล่วงเวลาที่เคยมีก็ไม่มีแต่รายจ่ายยังคงมีอยู่เท่าเดิมทำให้การหมุนเวียนเงินในการดำเนินชีวิตปกติเกิดการหยุดชะงัก และมองหาอาชีพใหม่หรือแนวทางในการสร้างรายได้ซึ่งต้องมีทุนเบื้องต้นสำหรับการดำเนินกิจการ เพราะฉะนั้นแหล่งเงินทุนจากตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบจึงเข้ามามีบทบาทและแพร่หลายอย่างมาก

นอกจากนี้ ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อสู่ชนบท โดยให้มีการจัดสรรเงินผ่านธนาคารพาณิชย์ที่เคยดำเนินการในอดีตและยังกระทำจนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่ามีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการลงทุนและหมุนเวียนทั้งในภาคเกษตรและภาคธุรกิจ ความจำเป็นดังกล่าวที่จะต้องหาเงินมาเพื่อการลงทุนและเพื่อหมุนเวียนของประชาชนในภาคเกษตรและภาคธุรกิจ จึงทำให้ประชาชนในประเทศจำนวนไม่น้อยต้องหันไปพึ่งพาแหล่งเงินจากตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบ ทั้งนี้ประชาชนเหล่านั้นทราบดีว่าการหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบนั้น ต้องเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตร เป็นต้น แต่เนื่องจากนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อสู่ชนบทหรือผู้ที่มีรายได้น้อยมีจำนวนจำกัด ผู้กู้ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในภาคเกษตร ภาคธุรกิจ หรือบุคคลที่มีความต้องการใช้เงินยามฉุกเฉินที่ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐได้ ต้องยอมเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้เงินในระบบ จะเห็นได้ว่าปริมาณความต้องการเงินกู้ยืมในตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบ มีผลมาจากปริมาณการให้กู้ยืมเงินในระบบที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในประเทศ หรือไม่สามรถบรรลุเงื่อนไขการกู้ยืมเงินจากการกู้เงินในระบบนั่นเอง เมื่อความต้องการเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียนที่ไม่เพียงพอ หรือเงื่อนไขการกู้ยืมเงินที่ยู่ยาก ผู้ที่ต้องการเงินจึงหันไปใช้บริการตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบ ทำให้นายทุนผู้ให้กู้เงินในตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบสามารถมีอำนาจผูกขาดที่จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมนอกระบบและปริมาณเงินกู้ยืมที่จะปล่อยกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายได้ จึงเป็นสาเหตุทำให้ตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดเงินกู้ในระบบหลายเท่าตัว และเป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์นั่นเอง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และประยงค์ เตชารักษ์ (2530 : 24) กล่าวสรุป คนส่วนหนึ่งมักมองภavnายทุนผู้ปล่อยกู้เงิน เป็นเสมือนในภาพยนตร์ไทยที่บูดริต หน้าเลือด และโหดร้าย แต่ในภาพที่พบในสินเชื่อชนบทที่เกษตรกรมองภavnายทุน คือ ผู้ที่คอยให้การอุปถัมภ์ ช่วยเหลือพวกเขา เพราะพวกเขาไม่รู้จะไปกู้ยืมเงินที่ใดบางครั้งยังมีการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยในยามที่เกิดภัยธรรมชาติ แต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของนายทุนเอง ดังนั้นเมื่อนึกถึงภาพรวมของนายทุนที่เป็นธรรมแล้วรู้สึกสอดคล้องกับในภาพยนตร์ไทย ความสัมพันธ์ของปริมาณเงินกู้ในตลาดสินเชื่อในระบบกับปริมาณเงินกู้ยืมนอกระบบ จะขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้าและบริษัทธุรกิจ หุ่นส่วน เพราะนายทุนทั้งสองประเภทเป็นผู้ที่ทำธุรกิจเชื่อมโยงระหว่างทั้ง 2 ตลาด เช่น การเพิ่มหรือลดลงของเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จะส่งผลถึงปริมาณเงินกู้ยืมนอกระบบ แต่การขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยในระบบจะไม่กระทบต่อ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ ส่วนที่กระทบก็มีแต่กำไรพิเศษ โดยการนำเงินในระบบมาปล่อยกู้ในตลาดนอกระบบ

นายทุนผู้ให้กู้เงินในหมู่บ้าน นิยมเปิดร้านค้าของชำหรือขายของเบ็ดเตล็ดวัตถุประสงค์นั้นมิใช่เพื่อต้องการกำไรจากการค้าเท่านั้น แต่ยังสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ด้วยและมีโอกาสขยายตลาดสินเชื่อหรือให้กู้เงินมากขึ้นด้วย นายทุนผู้ให้กู้ไม่ชอบให้ผู้กู้เงินจากหลายแหล่ง เพราะจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลของนายทุนเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายเงินกู้ในอนาคตผิดพลาดเพราะแม้ว่านายทุนผู้ให้กู้จะสามารถประเมินรายได้ในอนาคตของผู้กู้ได้แต่จะประเมินความสามารถในการจ่ายเงินไม่ได้

การที่ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยสูง ๆ มิใช่ว่าจะได้รับการกู้เสมอไปเพราะนายทุนจะประเมินว่ามีความเสี่ยงสูงทันที ตรงกันข้ามกับนายทุนผู้ปล่อยกู้ยินดีได้รับดอกเบี้ยที่ต่ำมากกว่า หากทราบว่าผู้กู้เป็นผู้ที่มีคุณภาพดี (ลูกหนี้ชั้นดี)

เจมส์ คีดี ปิ่นทอง สรุปว่า สินเชื่อในระบบมีข้อจำกัดในเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่ถูกบังคับด้วยกฎหมาย และกฎเกณฑ์ที่พิจารณาผู้กู้ก่อนว่าสามารถมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เพียงพอกับการยินยอมให้เกษตรกรกู้สินเชื่อได้นั้น เพื่อการรักษาภาพพจน์หรือรักษาเกษตรกรที่มีฐานะดี

สินเชื่อในระบบ ผู้กู้กับผู้ให้กู้ต้องมีความคุ้นเคยกันมาบ้างหรือผู้ให้กู้รู้ว่าผู้กู้นี้จะสามารถเร่งรัดหนี้สินหรือทวงถามได้ด้วยวิธีใด การให้กู้ยืมมีความคล่องตัวสูง ดอกเบี้ยไม่มีกฎเกณฑ์ตามกฎหมายขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กู้กับผู้กู้หรือบางครั้งอาจไม่เรียกเก็บดอกเบี้ยเลยก็มี แต่ผู้ให้กู้อาจหวังผลตอบแทนด้านอื่น ๆ เช่น การให้ข่าวสารข้อมูล ฯลฯ

ไวส์และลอง (Wai, 1957 : 80-125 & Long, 1968 : 275-288 ; อ้างอิงจาก พัฒนา หล่อตระกูล, 2542 : 16) ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก เชื่อว่าแม้ว่ากิจกรรมการให้กู้ยืมเงินจะมีปัญหาความไม่แน่นอน (Uncertainty) เพราะนายทุนผู้ให้กู้อาจไม่ได้รับเงินคืนจากผู้กู้ แต่กลไกราคาในตลาดเงินกู้นอกระบบจะสามารถทำหน้าที่จัดสรรเงินกู้นอกระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลาดนอกระบบเป็นตลาดแข่งขัน การที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบอยู่ในระดับสูงไม่ได้หมายความว่านายทุนผู้ให้กู้จะได้กำไรเกินปกติ (Monopoly Profit) หรือมีอำนาจผูกขาดสูง แต่เป็นเพราะการให้กู้แก่เกษตรกรมีความเสี่ยงสูง ทั้งต้นทุนในการให้กู้และต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินทุน

ลอง (Long และคณะ, 1968; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทรวรกานต์, 2546 : 15) เห็นว่า แม้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง นักวิจัยเชื่อว่าสาเหตุที่ดอกเบี้ยสูงเกิดจากความเสี่ยงของการให้กู้ ค่าเสียหายในการกู้และให้กู้ (Transaction Cost) และค่าเสียโอกาสของเงินทุน

จากแนวคิดเกี่ยวกับตลาดเงินกู้นอกระบบของแต่ละท่านที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าตลาดสินเชื่อในระบบและนอกระบบนั้นมีความสัมพันธ์กัน ในเรื่องของปริมาณเงินกู้นอกระบบหรืออีกกรณีหนึ่ง คือ จำนวนเงินที่ให้นกนอกระบบนี้มาจากสถาบันการเงินในระบบ และส่วนของอัตราดอกเบี้ยที่

แตกต่างกันมากนั้นไม่ส่งผลกระทบต่ออะไร ส่วนใหญ่นายทุนผู้ให้กู้จะเป็นบริษัท ห้างร้าน พ่อค้า แม่ค้าร้านของชำ หรือบุคคลที่สนิทคุ้นเคยกันอัตราดอกเบี้ยมีความยืดหยุ่นกันได้ตามแต่จะตกลงกัน โดยผู้กู้ยินดีที่จะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่า เมื่อแน่ใจว่าผู้กู้สามารถชำระหนี้ได้แน่นอน ลักษณะของ ตลาดเงินกู้ในระบบเป็นตลาดที่มีการผูกขาดโดยผู้กู้จะเป็นผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเอง และสามารถตีราคาโดยประเมินหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันเงินกู้ของผู้กู้ได้ ในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อเป็นหลักประกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นหากกรณีผู้กู้ไม่นำเงินมาชำระตามกำหนด

ตลาดสินเชื่อในระบบที่มีข้อบังคับด้วยกฎหมายในเรื่องของดอกเบี้ยและการพิจารณาให้กู รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ที่ยากต่อการที่ผู้กู้จะเข้าถึงเงินใจได้ครบถ้วน ดังนั้น ตลาดเงินกู้ในระบบ จึงเข้ามามีบทบาทอย่างมากเนื่องจากความคล่องตัวในการให้กู้ยืมและความสะดวกรวดเร็วในการอนุมัติ เงินซึ่งพบได้ว่าผู้ที่ใช้บริการกู้เงินในระบบส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยลำพังแค่ค่าใช้จ่าย ประจำวันยังไม่เพียงพอ จึงยากต่อการที่จะหาหลักทรัพย์มาค้ำประกันสินเชื่อในระบบได้ตามเงื่อนไข ต่าง ๆ ที่กำหนดได้ประกอบกับขั้นตอนและระยะเวลาในการอนุมัติเงิน ซึ่งบางครั้งส่งผลให้ไม่ทันต่อ ความต้องการใช้เงิน ดังนั้น ตลาดเงินกู้ในระบบจึงถือเป็นสิ่งที่พาได้อีกทางหนึ่งส่วนอัตราดอกเบี้ย ที่ค่อนข้างสูงของเงินกู้ในระบบนั้นเพราะความเสี่ยงต่อการไม่ได้รับเงินคืน และต้นทุนในการให้กู้ กับต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินทุนนั่นเอง

ด้วยเหตุผลความจำเป็นของการกู้เงินในระบบดังที่กล่าวมาข้างต้นรวมถึงสภาพเศรษฐกิจและ สังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จึงส่งผลต่อธุรกิจเงินกู้ในระบบที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว พร้อมด้วย รูปแบบการให้กู้ยืมที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบบริการสินเชื่อเงินผ่อนด้วยบัตรเครดิต หรือกองทุนเงินกู้ยืม โดยอาศัยบัตรเครดิต นอกจากนี้ยังมีการให้กู้ยืมโดยจัดตั้งเป็นบริษัทปล่อยเงินกู้และในส่วนของรูปแบบเดิมของการให้กู้ โดยอาศัยความรู้จักคุ้นเคยระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้ หรือผู้ให้กู้ที่เป็นร้านค้า ร้าน ของชำ ก็ยังเป็นที่ยอมรับอยู่มากเช่นกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินธุรกิจเงินกู้ นอกและการจัดการหนี้สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี ต่อไป

2.1.1 การตัดสินใจให้กู้ยืมเงินในระบบ

ก่อนที่นายทุนผู้ให้กู้จะตัดสินใจให้ใครก็ตาม นายทุนผู้ให้กู้จำเป็นต้องมีข้อมูลข่าวสารของ ผู้ที่จะมาขอู้ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจว่าควรจะให้กู้หรือไม่ และหลังจากให้กู้แล้วนายทุนผู้ให้กู้ ต้องติดตามข้อมูลข่าวสารของผู้กู้โดยตลอดด้วยเพื่อการติดตามบังคับหนี้ได้อย่างเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ

2.1.1.1 ประเภทข้อมูลข่าวสารที่นายทุนต้องการ

1. ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ นายทุนผู้ให้กู่มักถามเสมอว่า ผู้กู้ต้องการกู้ เงินไปทำอะไร หรือบางครั้งผู้กู้แจ้งวัตถุประสงค์ของการกู้เงินก่อนว่าต้องการเงินไปทำอะไรและคิดว่า

จะได้ผลดี สามารถนำเงินมาชำระหนี้คืนนายทุนได้ นายทุนผู้ให้กู้ส่วนใหญ่ต้องการผู้กู้ที่มีรายได้ที่มั่นคง เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ ไม่เล่นการพนัน

2. พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้กู้ ซึ่งพฤติกรรมที่นายทุนผู้ให้กู้เกรงกลัว และรู้สึกว่าเป็นอันตรายต่อการดำเนินธุรกิจของนายทุน ได้แก่ พฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ผู้กู้ ที่ติดสุรา ติดเล่นการพนัน แม้ว่าผู้กู้เหล่านี้ จะมีความสามารถในการหารายได้ แต่โอกาสของการได้เงินต้นคืนมีน้อยลง นายทุนผู้ให้กู้ส่วนมากต้องการให้ภรรยาของผู้กู้ได้รับรู้การยืมเงินของสามี เพราะสังคมไทยเชื่อว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้หญิงมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้ชาย

3. ผู้กู้มีหนี้สินผูกพันกับเจ้าหนี้หลายรายหรือไม่ เพราะหากว่าผู้กู้มีหนี้สินจากหลายแหล่งพร้อม ๆ กัน ทำให้นายทุนผู้ให้กู้ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้คืนได้

อย่างไรก็ตามแม้ว่านายทุนผู้ให้กู้จะพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้กู้ดังกล่าวแล้ว ความเสี่ยงของนายทุนผู้ให้กู้จากการประเมินข้อมูลที่ผิดพลาดก็ยังคงมีอยู่ เพราะหากนายทุนผู้ให้กู้ประเมินผิดพลาดอาจจะหมายความว่าความถึงการไม่ได้รับผลตอบแทนและเงินต้นคืนด้วย ดังนั้น ก่อนที่นายทุนผู้ให้กู้จะให้กู้ จึงต้องวิเคราะห์ข้อมูลของผู้กู้ให้แน่นอนก่อน นายทุนผู้ให้กู้ไม่ต้องการผู้กู้ที่มีความเสี่ยงสูง แม้ว่าจะได้รับดอกเบี้ยสูงแต่นายทุนผู้ให้กู้ยินดีที่จะได้รับดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าหากว่าได้ผู้กู้ที่ดี

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าข้อมูลข่าวสารของผู้กู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องการ ผู้ให้กู้จะวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายเงินคืนผิดพลาดหรือไม่ นั่นก็จะขึ้นกับข้อมูลข่าวสารถึงแม้ว่าจะประเมินความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ได้แต่ก็ไม่สามารถประเมินการจ่ายคืนได้อย่างถูกต้องเนื่องจากรายได้ของผู้กู้ในอนาคตจะต้องถูกแบ่งใช้หนี้เงินกู้หลายราย

2.1.1.2 แหล่งข้อมูลของนายทุน

ข้อมูลที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องแสวงหามาด้วยตนเอง โดยนายทุนผู้ให้กู้ต้องพยายามคลุกคลีสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านให้มาก เพราะเมื่อมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านก็จะสามารถสอบถามข้อมูลได้มาก

นายทุนผู้ให้กู้หาข้อมูลจากบุคคลที่ตนเชื่อถือได้ ซึ่งแบ่งเป็น

(1) ผู้ที่นายทุนผู้ให้กู้เชื่อถือในคุณพินิจและความซื่อสัตย์ เป็นผู้พาผู้กู้ที่ตนไม่รู้จักมาขอู้ โดยนายทุนผู้ให้กู้จะให้ผู้ที่พามาเซ็นสัญญาค้ำประกัน แต่บางครั้งเพียงแค่แนะนำและให้ข้อมูลว่าเป็นใคร ประกอบอาชีพอะไร เชื่อใจได้แค่ไหน เท่านั้น

(2) นายทุนผู้ให้กู้มีบุคคลที่ตนเชื่อถือได้ทำหน้าที่เป็นเสมือน “นายหน้า” เป็นผู้มาติดต่อขอู้ โดยนายทุนผู้ให้กู้คิดเป็นเปอร์เซ็นต์เป็นค่านายหน้าด้วย

2.1.1.3 เทคนิคการติดตามบังคับหนี้

แม้ว่านายทุนผู้ให้กู้จะเป็นผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้กู้อยู่เสมอ แต่บางครั้งการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารจากการประเมินที่ผิดพลาดก็ยังมีอยู่ เมื่อนายทุนผู้ให้กู้ปล่อยเงินกู้ไปแล้ว หากเงินกู้ที่ปล่อยไปมีปัญหา ผู้ให้กู้ก็จะต้องมีการดำเนินการติดตามบังคับหนี้ต่อไป ดังนั้นจึงแบ่งวิธีการติดตามบังคับหนี้ออกได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การติดตามบังคับหนี้โดยตัวผู้ค้ำประกัน การกู้ยืมเงินโดยมีผู้ค้ำประกัน หากว่าผู้กู้ไม่ไปชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันแล้วนายทุนผู้ให้กู้อาจบีบบังคับทางอ้อมให้ผู้ค้ำประกันเป็นผู้ติดตามหนี้แทน ทั้งนี้ผู้ค้ำประกันเป็นเสมือนผู้มีการรับผิดชอบร่วมกัน สำหรับกรณีที่ผู้กู้เป็นผู้เบียดหนี้

ขั้นตอนที่ 2 การติดตามบังคับหนี้โดยตัวนายทุนผู้ให้กู้เองในกรณีการกู้ยืมที่ไม่มีผู้ค้ำประกัน เมื่อผู้กู้ผิดเงื่อนไขที่ตกลงไว้ผู้ให้กู้จำเป็นต้องออกไปติดตามบังคับหนี้เองทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงถึงสาเหตุของปัญหาของการผิดเงื่อนไขการที่ผู้ให้กู้ออกไปติดตามบังคับหนี้เองมีผลดีคือ สามารถทราบถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามบังคับหนี้โดยอาศัยอำนาจของผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อ เมื่อการติดตามในขั้นที่ 1-2 ไม่ประสบผลสำเร็จ นายทุนผู้ให้กู้มักไปขอให้ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการติดตามบังคับหนี้คืนได้

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการติดตามบังคับหนี้โดยอำนาจกฎหมายของรัฐเป็นขั้นตอนการดำเนินการที่ผู้ให้กู้มีการทำสัญญาการกู้ยืมเงินกับผู้กู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการติดตามบังคับหนี้ได้ ขั้นตอนนี้ผู้ให้กู้ต้องมีหลักฐานการกู้ยืมที่ถูกต้อง

2.1.2 อัตราดอกเบี้ย

บอตตอมเลย์ แอนโทนี (Bottomley Anthony, 1975 : 279- 291; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทรวรกานต์, 2542:18) กล่าวว่า การที่อัตราดอกเบี้ยนอกระบบมีอัตราสูงมาก เนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ ได้แก่

(1) ต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้กู้ ซึ่งได้แก่ ผลตอบแทนสูงสุดที่นายทุนผู้ให้กู้ยอมเสียสละ ซึ่งนายทุนผู้ให้กู้แต่ละคนจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่ต่างกัน เพราะสารสนเทศ (ข่าว ความรู้) ที่เกี่ยวข้องกับช่องทางลงทุนไม่สมบูรณ์เพียงพอ ตลาดมีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ นายทุนผู้ให้กู้แต่ละคนจึงมีทัศนะเกี่ยวกับความเสี่ยงไม่เหมือนกัน ต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้า อาจเป็นผลตอบแทนจากการนำเงินให้กู้ไปลงทุนในด้านการค้า นอกจากนี้ระยะเวลาของการกู้ (Duration) ยังมีผลต่อต้นทุนค่าเสียโอกาสด้วย เช่นกรณี การให้กู้ยืมเงินแก่ผู้กู้ เพื่อนำไปชำระหนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร (ชกส.) ในช่วงสิ้นงวดบัญชีธนาคาร กรณีนี้หลังจากชำระหนี้แล้ว ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน ลูกหนี้สามารถกู้ยืม ชกส. คืนมาได้ หากระยะเวลาการกู้ยืมสิ้นสุดลงแล้ว เช่นนี้จะมีผลต่อต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้ให้กู้ เพราะผู้ให้กู้ไม่สามารถใช้เงินทุนให้เป็นประโยชน์ได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้ให้กู้ต้องคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการกู้โดยทั่วไปจะเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยจะมีความสัมพันธ์ผกผันกับระยะเวลา

(2) ต้นทุนธุรกรรม (ค่าโสหุ้ย) ในการปล่อยเงินกู้ประกอบไปด้วยต้นทุน 3 ส่วน คือ

(2.1) ต้นทุนในการคัดเลือกลูกค้า คือ ค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการตรวจสอบฐานะการเงินลูกค้าผู้ให้กู้ หากวงเงินขอกู้ของลูกค้าสูงค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกลูกค้าจึงสูงตามไปด้วย ดังนั้น วงเงินกู้ (Loan) จึงมีความสัมพันธ์ที่ผกผันกับอัตราดอกเบี้ย

(2.2) ต้นทุนในการบริหารเงินกู้ประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่าย ค่าเสียเวลาในการทำสัญญา การเจรจาต่อรองต่าง ๆ ดังนั้นต้นทุนในการบริหารเงินกู้จะต่ำถ้าวงเงินกู้มากและระยะเวลานาน นอกจากนี้สัญญาเงินกู้ที่ต่างกันจะมีต้นทุนในการบริหารที่ต่างกันด้วย เช่น สัญญากู้ยืมเงินแบบปากเปล่าที่นิยมทำในกลุ่มนายทุนที่เป็นมุสลิม ย่อมมีต้นทุนการบริหารที่ต่ำกว่าต้นทุนที่มีการทำสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนสัญญาเงินกู้ที่มีลักษณะของการจดทะเบียนจำนอง ย่อมมีต้นทุนในการบริหารสูงสุด

(2.3) ต้นทุนในการบังคับสัญญาหรือติดตามทวงหนี้ที่ให้ผู้กู้ ขึ้นอยู่กับวงเงินและหลักทรัพย์ของผู้ที่นำมาค้ำประกัน

(3) ค่าธรรมเนียมตอบแทนความเสี่ยง (Risk Premium) ซึ่งการกู้ยืมเงินเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับหนี้สูญสูง ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ และการมีเจตนาในการที่จะเบี่ยงหนีของผู้กู้

สรุป จากแนวคิดเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบสิ่งที่ได้นำมาใช้ในการศึกษา คือ การที่ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบให้กู้ยืมเงินกับผู้รับบริการเงินกู้นั้นเป็นการให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือกันของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยที่ผู้ให้บริการเงินกู้จะต้องศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลด้านต่าง ๆ ของผู้กู้และต้องมีเทคนิคในการที่จะติดตามเงินที่ให้ผู้กู้ด้วยในกรณีที่ผู้กู้อาจจะมาชำระเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด

2.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ

ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการตัดสินใจ ได้มีนักวิชาการที่สนใจต่างให้ความหมายของคำว่า การตัดสินใจ ที่แตกต่างกัน ดังนี้

บาร์นาร์ด (Barnard ; อ้างอิงจาก อังคณา นิพัทธ์วรกานต์. 2546 : 16) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นเทคนิควิธีที่จะลดจำนวนทางเลือกของการเลือกลงมา โดยใช้เทคนิคใดก็ตามที่จะเลือกทางเลือกเหล่านั้นลงมาเหลือทางเลือกเดียว

แสวง รัตนมงคลมาศ (2537 : 73; อ้างอิงจาก อังคณา นิพัทธ์วรกานต์. 2546 : 16) ให้คำจำกัดความของการตัดสินใจว่า คือ การเลือกบนทางเลือก (Choice of Alternatives) ซึ่งทางเลือกนี้จะต้องมี

- (1) ทางเลือกหลายทาง หากมีทางเลือกทางเลือกเดียวไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ
- (2) ต้องให้เหตุผลประกอบการพิจารณา โดยใช้ข้อมูลตัวเลขต่างๆ มาพิจารณา
- (3) ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่า การตัดสินใจนั้นกระทำไปเพื่ออะไร

วุฒิชัย จานง (2523 : 294) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจที่แท้จริง คือ กระบวนการแก้ปัญหา นั่นเอง เพราะปกติแล้วเมื่อทำการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มักจะกระทำเพื่อแก้ปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาเล็กหรือปัญหาใหญ่ก็ตาม กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 6 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

(1) พยายามแยกแยะตัวปัญหา หรือค้นคว้าตัวปัญหาออกมาให้ได้ (Problem Identification) เป็นขั้นตอนแรกในการเริ่มทำการตัดสินใจด้วยความเชื่อว่า ถ้าเราทราบปัญหาหรือค้นพบตัวปัญหาอย่างแท้จริงแล้ว กระบวนการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจนั้น จะประสบผลสำเร็จแล้วครั้งหนึ่ง ความเชื่อนี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเสาะหาหรือความพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวปัญหาที่จะตัดสินใจให้ได้อีกประการหนึ่ง

(2) หาข่าวสารเกี่ยวข้องกับตัวปัญหา (Information Search) เมื่อเราทราบตัวปัญหาที่จะทราบสาเหตุแห่งปัญหานี้ ในการแก้ปัญหาใดต้องแก้จากสาเหตุ แต่โดยปกติมักจะมีสาเหตุอยู่หลายประการ จึงจำเป็นต้องมีการเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น เพื่อที่จะดำเนินการขั้นต่อไป

(3) ประเมินค่าของข่าวสาร (Evaluation Information) ข่าวสารบางอย่างอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาเลยในขณะที่ข่าวสารบางอย่างอาจจะเกี่ยวข้องกันอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีการประเมินดูว่าข่าวสารที่ได้มานั้นถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ พิจารณาถึงความเพียงพอของข่าวสารที่ได้

(4) กำหนดทางเลือก (Listing of Alternatives) เมื่อได้ประเมินค่าของข้อมูลต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ก็พอที่จะทราบว่าสาเหตุนั้นมีอยู่อย่างไรบ้าง และมีช่องทางที่จะแก้ไขปัญหา อาจมีหลายทางเลือกที่จะทำให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ในบรรดาทางเลือกทั้งหลายจะมีความสำคัญความจำเป็นเหมาะสมในระดับที่ต่างกัน

(5) การเลือกทางเลือก (Selection of Alternatives) เมื่อได้กำหนดทางเลือกพร้อมทั้งกำหนดลำดับความสำคัญและความเหมาะสมในการแก้ปัญหาแล้วขั้นต่อไปก็คือ การเลือกทางเลือกที่จะปฏิบัติ

ต่อไป (Selection a Course of Action) และขั้นนี้เองเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นการตัดสินใจอย่างแท้จริง

(6) ปฏิบัติตามการตัดสินใจเลือกทางเลือก (Alternative Selection) เมื่อเลือกทางใดทางหนึ่งขึ้นมาด้วยเกณฑ์บางอย่าง ความสำคัญของการตัดสินใจมิได้สิ้นสุดที่การทำการตัดสินใจแล้วหรือว่าได้เลือกทางเลือกแล้ว แต่สิ่งที่สำคัญอยู่ในลักษณะการปฏิบัติตามการตัดสินใจเพราะการปฏิบัติตามการตัดสินใจเป็นผลซึ่งให้ทราบว่า การตัดสินใจถูกต้องเหมาะสมเพียงใด

โยธิน ศันสนยุทธ (2530 : 106-107) กล่าวถึงขั้นตอนการตัดสินใจที่จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การนิยามและวิเคราะห์ปัญหาในการตัดสินใจต้องเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ และพยายามให้นิยามของปัญหานั้น ๆ ขั้นตอนต่อไปคือ การวิเคราะห์ปัญหา นั่นคือการพิจารณาและศึกษาตัวแปรต่าง ๆ และความสัมพันธ์ของตัวแปรตามนิยามของปัญหาอย่างละเอียด อาจต้องหาข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อทำให้เข้าใจปัญหาดีขึ้น

2. การพัฒนาและการประเมินผลคำตอบให้เลือกหลาย ๆ คำตอบ บุคคลที่ทำการตัดสินใจต้องฝึกตนเองให้เป็นผู้สามารถมองปัญหาต่างๆ ในหลายแง่ได้มากที่สุด เพื่อให้สามารถพัฒนาคำตอบให้เลือกได้หลายคำตอบ

3. การเลือกและใช้คำตอบหนึ่งที่ดีที่สุดในที่คิด โดยคำนึงถึงเวลา พลังงาน และเงิน การเลือกของผู้ตัดสินใจ ประกอบด้วย ประสบการณ์ คำแนะนำ การทดลอง

4. การประเมินค่าและการตัดแปลงคำตอบมาใช้ เมื่อนำคำตอบที่ดีที่สุดแล้วไปใช้ อาจพบข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ไม่ได้คำนึงถึงมาก่อน ผู้ทำการตัดสินใจที่ดี จะต้องพร้อมที่จะรับข่าวสารใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ และปรับเปลี่ยนของตนให้สอดคล้องกับความต้องการใหม่ที่เกิดขึ้น

ศรีนวล โกมลวนิช (ม.ป.ป.:27-28) ได้กล่าวถึงกระบวนการซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีได้แก่

1. รวบรวมข้อมูลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เกี่ยวกับเรื่องที่จะตัดสินใจ
2. แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิด
3. ตั้งจุดหมายว่ามุ่งประสงค์อะไร อยากจะให้ได้ผลลัพธ์อย่างไร
4. พิจารณาทางปฏิบัติที่จะเป็นไปได้ และผลสืบเนื่องที่จะเกิดตามมา โดยปัจจัยที่ทำให้การตัดสินใจยุ่งยากคือ จำนวนทางเลือกที่มี ประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว รวมทั้งประสบการณ์จากผลของการตัดสินใจ ความคิดผิด ๆ ซึ่งเกิดจากข้อมูลที่ไม่เที่ยงตรง ความกดดันจากสังคม ครอบครัว เพื่อน และคนที่อยู่ในกลุ่มคนวัยเดียวกัน ความรู้สึกของคนที่มีต่อเรื่องหนึ่งเรื่องใด อารมณ์ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น ความกระตือรือร้นในความคิด รวมไปถึงผลกระทบหลาย ๆ ทาง

ความหมายของการตัดสินใจข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นการเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงที่สุดและการกระทำที่จะต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องการตัดสินใจที่จะใช้บริการเงินกู้ในระบบก็เช่นเดียวกัน ถือเป็นการเลือกแนวทางการแก้ปัญหา จากทางเลือกหลายๆ ทางซึ่งถือเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาของบุคคลที่มีความจำเป็นเร่งด่วน โดยพิจารณาจากดุลยพินิจของแต่ละบุคคลนั่นเองและการรวบรวมข้อมูลจากบุคคลรอบข้างซึ่งทางเลือกที่ดีนั้นจะต้องเป็นทางเลือกที่ตรงตามความต้องการของสมาชิกในครอบครัว และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของปัญหาเพียงใด ต่อการตัดสินใจนั้น

2.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ

ศรีนวล โกมลวนิช (ม.ป.ป. : 25) แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจได้เป็น 3 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. การสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
2. ค่านิยมในพฤติกรรมที่จะทำ
3. ปฏิกริยาตอบโต้ของคนกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมกับบุคคล

นอกจากปัจจัยดังกล่าวแล้ว ยังมีสถาบันหรือโครงสร้างในสังคมอีกที่มีผลต่อปัจจัยดังกล่าวแล้วเป็นอย่างมาก คือ บ้าน (ครอบครัว) ระบบการศึกษา (โรงเรียน) และหน่วยงานเอกชน (สถานประกอบการ โรงงาน สมาคมต่างๆ)

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการตัดสินใจ

อิสระ สุวรรณพล (2519:45-54; อ้างอิงจาก อังคณา นิภทรรวรานต์. 2546 : 16) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในองค์กร สถานการณ์และเวลา และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ เฮสเคท (Hesketh; อ้างอิงจาก วุฒิชัย จำนวน. 2523) ที่พบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลมาจากกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถ กลุ่มตัวแปรแรงใจและปัจจัยสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวว่า ประสบการณ์ในอดีตและงานที่ทำนั้นมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการตัดสินใจแน่นอน

ชุมพร ขงกิติกุล (2530 ; อ้างอิงจาก อังคณา นิภทรรวรานต์. 2546 : 16) ได้กล่าวถึงลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจว่ามีผลมาจากกรอบของการคิด ค่านิยม และอัตมโนทัศน์ เป็นกรอบในการกระทำของบุคคลและเป็นตัวสำคัญในการกำหนดสติปัญญา การปรับตัว และความสำเร็จในชีวิตมนุษย์ด้วย นอกจากนี้ เบอร์ไลเนอร์ (Berliner. 1979 : 128-131) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมี 8 อย่างด้วยกัน คือ วิจารณ์ญาณของแต่ละ

คน ประสบการณ์ที่ผ่านมา ประเพณีนิยม บุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อม สัมพันธภาพในองค์กร การสื่อสาร และความไม่แน่นอน หรือภาวะเสี่ยงในการตัดสินใจนั้น

นอกจากทฤษฎีการตัดสินใจที่กล่าวมา พบว่า การตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ถือเป็นกระบวนการของการแก้ปัญหา อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ปัญหา พิจารณาตัวแปรต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรตามอย่างละเอียดและเลือกทางออกที่ดีที่สุดสำหรับปัญหานั้น ๆ เช่นเดียวกับการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้ที่จะตัดสินใจกู้เงินนอกระบบจะต้องพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ ของการตัดสินใจ ซึ่งในแต่ละรายจะมีปัจจัยส่วนตัวที่ต่างกัน มีสาเหตุของปัญหาที่ต่างกัน เช่น บางรายตัดสินใจกู้เนื่องจากรายรับอาจไม่เพียงพอต่อรายจ่าย หรือเงินกู้นอกระบบมีมากและเข้าถึงง่าย ขั้นตอนไม่ยุ่งยากในการกู้ยืม ซึ่งแล้วแต่ค่านิยมกรอบแนวคิด และประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สรุป จากทฤษฎีการตัดสินใจ สิ่งที่ได้นำมาศึกษา คือ เป็นกระบวนการตัดสินใจซึ่งประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1. การแยกแยะตัวปัญหา หรือ ค้นหาตัวปัญหาออกมา ซึ่งปัญหาในที่นี้ ได้แก่ เงิน ขั้นตอนที่ 2. การหาข่าวสารเกี่ยวกับตัวแปร ก็คือ การหาแหล่งข้อมูลของแหล่งเงินที่จะประกอบไปด้วยแหล่งเงินจากสถาบันการเงิน และเงินกู้นอกระบบ ขั้นตอนที่ 3. ประเมินค่าของข่าวสารว่าข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเงินนั้นมียังไรบ้างเพื่อจะนำไปสู่ขั้นตอนที่ 4. คือ การกำหนดทางเลือก เช่น ผู้กู้สามารถที่จะกู้เงินจากสถาบันการเงินได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้แล้วจะกู้เงินจากผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบได้อย่างไรบ้าง ขั้นตอนที่ 5. การเลือกทางเลือก เมื่อผู้กู้กำหนดได้แล้วว่าจะรับบริการด้านการเงินจากที่ได้ ก็ทำการเลือกอาจจะเลือกรับบริการเงินกู้จากสถาบันการเงิน หรือจากผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบหรือรับบริการเงินกู้ทั้งสถาบันการเงินและเงินกู้นอกระบบขึ้นอยู่กับความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล และขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นตอนที่ 6. การปฏิบัติตามการตัดสินใจเลือกทางเลือก คือ การดำเนินการตามขั้นตอนของทางเลือกเพื่อที่จะให้ได้เงินเพื่อมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของผู้กู้

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการและแรงจูงใจ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 54-64) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ และสรุปลักษณะความต้องการของมนุษย์ว่า มี 2 ลักษณะ คือ ความต้องการทางกายภาพ และความต้องการทางจิตใจและสังคม ดังนี้

ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต วุฒิภาวะ ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างไรเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด กระทบกระเจิงมีชีวิตชีวาที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า เกิดขึ้นจากภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายนอกและภายใน ได้แก่

1. ความต้องการอาหาร ความหิว ทำให้เราต้องกินอาหาร เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต
2. ความต้องการน้ำ เมื่อร่างกายของคนเราขาดน้ำ ทำให้เรารู้สึกว่า ลำคอแห้งและปากแห้งผาก เกิดจากความต้องการที่จะได้น้ำมาดื่ม เพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย ร่างกายของคนเราเสียน้ำเนื่องจากอากาศร้อน การออกกำลังกาย การทำงานหนัก ทำให้เหงื่อออกจากร่างกาย
3. ความต้องการทางเพศ ความต้องการทางด้านนี้เริ่มขึ้นเมื่อคนเราเข้าสู่วัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่ การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจ ทัศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น
4. ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม คนเราจะดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุลทางร่างกาย อุณหภูมิที่ไม่สูงเกินไปและต่ำเกินไป พอที่ร่างกายจะทนได้
5. ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัย ความเจ็บป่วยเป็นไข้ของร่างกายทำให้พยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นเมื่อมีคนอื่นมาทำร้ายคนเราก็จะหลีกเลี่ยงหรือต่อสู้ป้องกันตัว
6. ความต้องการการพักผ่อนนอนหลับเมื่อร่างกายเกิดความเหน็ดเหนื่อยเนื่องจากการใช้พลังงานออกแรงในการทำงาน เกิดความเหน็ดเหนื่อยจากความอ่อนเพลียของร่างกาย ได้มีโอกาสสะสมพลังงานใหม่ และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย
7. ความต้องการอากาศบริสุทธิ์ที่มีก๊าซออกซิเจนสำหรับหายใจ เราอาจอดข้าวดน้ำได้หลายชั่วโมง แต่กลับหายใจได้ไม่นาน
8. ความต้องการการขับถ่ายเป็นการขับของเสียออกจากร่างกายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับอาหารและน้ำ เพราะของเหลือเหล่านี้เป็นพิษกับร่างกาย ทำให้เรารู้สึกอึดอัดไม่สบาย บางครั้งอาจทำลายชีวิตได้

ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Psychological and Social Need) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างจะสลับซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้ และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างกันด้วย ลักษณะสำคัญของความต้องการทางจิตใจและสังคมมีดังนี้

1. ความต้องการที่เกิดจากสังคม ที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคน สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม
2. ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อน จึงจะเข้าใจและเลือกกระทำได้ บางทีเราก็ต้องการศึกษาว่าจะเริ่มต้นอย่างไร และควรจะทำอย่างไรต่อไป

2.3.1 ทฤษฎีความต้องการ

ลักษณะความต้องการของมนุษย์ทั้ง 2 ลักษณะ ที่กล่าวมามีพื้นฐานมาจากการอธิบายของทฤษฎีความต้องการ (Need Theory) หลายทฤษฎี ซึ่ง ลัวเลิส ทักวงศา (2539 : 14-21) ได้สรุปไว้ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับของมาสโลว์ ทฤษฎีความต้องการของแอล เดอร์เฟอร์ ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ และทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคิลเลน ดังจะได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

2.3.1.1 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับ (Maslow's Hierarchy of Need)

มาสโลว์ ได้เห็นว่า มนุษย์ถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะได้ครอบครอง เขาได้อธิบายเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ ดังนี้

- (1) บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุดขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น
- (2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นที่จูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไปความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของคนนั้น
- (3) ความต้องการของบุคคลจะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญเมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้อการระดับสูงต่อไป

จากธรรมชาติของความต้องการ 3 ข้อ ข้างต้น มาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ออกเป็น 5 ประเภท คือ ความต้องการทางสรีระ หรือความต้องการทางร่างกาย (Physiological หรือ Physical Needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Love & Belonging Needs) ความต้องการความรู้สึกตนเองมีค่า (Esteem Needs) และความต้องการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน (Self Actualization Needs)

ความต้องการเหล่านี้ มาสโลว์ ได้จัดลำดับขั้นของความต้อการจากต่ำไปสูง ดังนี้

- (1) ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) หมายถึงความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระ

อยู่เสมอจะขาดเสียไม่ได้ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมขนขวายที่จะสนองความต้องการ

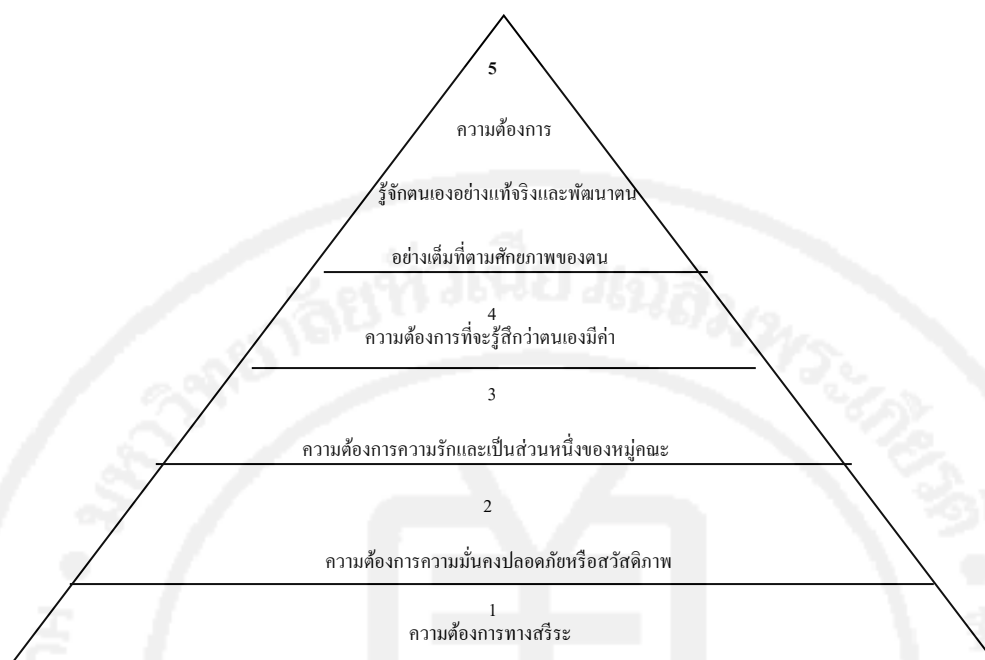
(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัวขู่เข็ญบังคับจากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่ทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง

(3) ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Love & Belonging Needs) หมายถึง มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ทราบว่าทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกว่าคุณเองไม่มีเพื่อน มีชีวิตที่ไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่จะต้องซ่อมความต้องการประเภทนี้ คนที่รู้สึกว่าคุณเป็นที่รักและยอมรับของหมู่คณะ จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

(4) ความต้องการที่จะรู้สึกตนเองมีค่า (Esteem Needs) หมายถึง ความต้องการนี้ประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถและมีคุณค่า และมีเกียรติต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะ เป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีค่า ตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้จะรู้สึกว่าคุณไม่มีความสามารถและมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย

(5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาตามศักยภาพของตน (Self Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะและอารมณ์ ความรู้สึกยอมรับตนเองทั้งส่วนดีและส่วนเสียของตน เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ “ท้าทาย” “น่าตื่นเต้น” และมีความหมายถึง กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เพราะมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้น (Self Actualization Needs) อย่างสมบูรณ์

แผนภูมิที่ 2.1 ทฤษฎีความต้องการ 5 ลำดับ ของมาสโลว์

2.3.1.2 ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified Needs Hierarchy Theory)

แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1972 อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทร์วรกานต์, 2546 : 27) ได้คิดทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่า ทฤษฎีอีอาร์จี(ERG:Existence Relatedness-Growth Theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) ความต้องการมีชีวิตรอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตรอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพและความต้องการความปลอดภัย
- (2) ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น(Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคล ที่จะมิมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย
- (3) ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs)เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่องและความสำเร็จในชีวิต

2.3.1.3 ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Needs Theory)

Murray ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

(1) ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(2) ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นโดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

(3) ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง

(4) ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการจะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

2.3.1.4 ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

แมคคลีแลนด์ (McClelland, 1965) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประการคือ

(1) ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need of Achievement) เป็นความต้องการมีผลงานบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา

(2) ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need of Affiliation) เป็นความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

(3) ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่มีอิทธิพลและมีผลต่อการครอบงำเหนือผู้อื่น

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 61-62) ได้สรุปไว้ว่า ความต้องการใดก็ตามของบุคคล เมื่อได้รับการตอบสนองก็จะลดความสำคัญลง ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองน้อยก็กลายเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในขณะที่เดียวกันความต้องการที่สำคัญที่สุด เมื่อได้รับการตอบสนองก็จะลดความสำคัญลงอย่างน้อยช่วงขณะหนึ่ง

ความต้องการในระดับพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำ เงิน สามารถได้รับการตอบสนองจากปัจจัยภายนอก ส่วนความต้องการในระดับจิตใจและสังคม มักต้องได้รับการตอบสนองจากปัจจัยภายใน นอกจากนั้นผลที่ได้รับจากปัจจัยต่าง ๆ อาจสามารถตอบสนองความต้องการหลายชนิดในเวลาเดียวกันได้ เช่น การได้ผลตอบแทนจากการทำงาน ฯลฯ สามารถตอบสนองความต้องการมีชีวิตและความต้องการความปลอดภัย รวมทั้งความต้องการความยกย่องนับถือจากผู้อื่นได้เพราะว่าผลตอบแทน โดยเฉพาะในรูปของเงินตราสามารถซื้อและจัดหาปัจจัยต่าง ๆ ได้ การได้รับเงินเดือนสูงก็แสดงฐานะที่สูงของสังคมด้วย หากบุคคลต้องการตอบสนองความต้องการมีชีวิต ความต้องการความปลอดภัย และความต้องการยกย่องนับถือ ผลตอบแทนก็มีความสำคัญสำหรับเขา เป็นต้น

แนวคิดต่าง ๆ ที่อธิบายมา ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาความต้องการของประชาชนที่ตัดสินใจกู้เงินนอกระบบที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจะศึกษาในประเด็น

เกี่ยวกับความต้องการมีชีวิตอยู่ เช่น ความสามารถในการหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ภาระหนี้สินของบุคคล และภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดูครอบครัว

2.3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

พวงเพชร วัชรอยู่ (2537 : 187) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น ซึ่งแรงจูงใจนี้อาจมองเห็นได้หรืออาจถูกปิดบังก็ได้ การกระทำของคนนั้นสามารถหาคำตอบได้ว่ามาจากสาเหตุใด แม้บุคคลนั้น ๆ อาจไม่ทราบเกี่ยวกับแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของตนก็ตาม ซึ่งนักจิตวิทยาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า แรงจูงใจของมนุษย์มักขึ้นอยู่กับความต้องการและแรงขับซึ่งมีคำอธิบายดังนี้

(1) ความต้องการ (Needs) มาจากการขาดสมดุลทั้งภายในร่างกายเองและสิ่งแวดล้อมภายนอก ร่างกาย แล้วทำให้เกิดแรงขับขึ้น ความต้องการของคนมีมากบ้างน้อยบ้างอยู่ตลอดเวลา และทุกคนล้วนมีความต้องการด้วยกัน ความต้องการอาหารนับว่าเป็นความต้องการภายใน ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับสังคมนับว่าเป็นความต้องการภายนอก เมื่ออยู่ในสภาพที่เกิดความขาดแคลนมาก ความต้องการจะมีกำลังบังคับสูง ทำให้เกิดสภาพการตอบสนองสูงขึ้น เช่น ต้องการอาหารเมื่อเกิดความหิว ต้องการอยู่ในสังคมเมื่อเกิดความรู้สึกเดียวดายว่าหิว เมื่อเกิดความขาดแคลนและต้องทุกข์ทรมานเพราะความไม่สมดุล ทำให้เกิดตอบโต้ (พฤติกรรม) ขึ้น

(2) แรงขับ (Drives) เป็นสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นมาจากความต้องการ เมื่อเกิดความต้องการแล้ว จะทำให้เกิดความกระวนกระวาย หาช่องทางที่จะบำบัดความต้องการให้หายไป ภาวะความกระวนกระวายและการหาช่องทางบำบัดความต้องการนี้เองที่เรียกว่า แรงขับ ตัวอย่างเช่น ถ้าเกิดความต้องการอาหาร ก็จะถูกเร้าด้วยแรงขับความหิว แรงขับหรือสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองนี้มาจากแหล่งต่าง ๆ เป็นต้นว่า ทางกาย ทางสังคม ทางสติปัญญา ฯลฯ เช่น เมื่อเกิดแรงขับความหิวจะมีอาการแสดงออกทางกายที่แตกต่างกันตามการอบรมทางสังคม และเท่าที่สติปัญญาจะบงการ เป็นต้นว่า บางคนปรุงอาหารรับประทานเอง หรือบางคนซื้อมารับประทานเอง และบางคนอาจใช้วิธีขโมยอาหารก็ได้ คำว่า “แรงขับ” (Drives) และ “แรงกระตุ้น” (Motive) นี้มักจะใช้ควบคู่กันในความหมายอย่างเดียวกัน

ขั้นตอนแห่งการเกิดแรงจูงใจ (The Four Stages of Motivation) กระบวนการของแรงจูงใจประกอบด้วย ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกัน 4 ขั้นตอน โดยเริ่มด้วยความต้องการ และสิ้นสุดที่การตอบสนอง ซึ่งลดหรือขจัดสิ่งที่เป็นแรงขับนั้น กระบวนการของแรงจูงใจมี 4 ขั้นตอนดังนี้ (พวงเพชร วัชรอยู่, 2537 : 189)

(1) ขั้นของความต้องการ (Need Stage) ความต้องการ เป็นภาวะขาดสมดุลที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดสิ่งที่จะทำให้ส่วนต่าง ๆ ภายในร่างกายดำเนินหน้าที่ไปตามปกติ สิ่งขาดนั้น อาจเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตอย่างมหันต์ เช่น อาหาร หรืออาจเป็นสิ่งสำคัญต่อความสุขทุกข์ของจิตใจ เช่น ความ

รัก หรืออาจเป็นสิ่งจำเป็นเล็กน้อยสำหรับบางคน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น บางครั้งความต้องการอาจเกิดขึ้นจากภาวะที่คุกคามสุขภาพของบุคคล เช่น ความเจ็บปวด จะทำให้บุคคลเกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บปวดนั้น ๆ ขึ้น

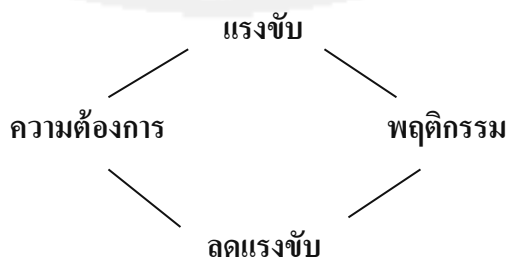
(2) **ขั้นแรงขับ (Drive Stage)** ความต้องการในขั้นแรกนั้นกระตุ้นให้เกิดแรงขับ คือ เมื่อเกิดความต้องการแล้ว บุคคลจะนั่งอยู่เฉยไม่ได้ อาจมีความกระวนกระวายไม่เป็นสุข ภาวะที่บุคคลเกิด ความกระวนกระวายอยู่เฉย ๆ ไม่ได้นี้ เรียกว่าเกิดแรงขับ ซึ่งระดับความกระวนกระวายมากน้อย เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการด้วย ถ้าต้องการมากก็จะกระวนกระวายมาก เช่น เมื่อร่างกายขาดน้ำ จะเกิดอาการคอแห้ง กระหายน้ำ เกิดความรู้สึกกระวนกระวายอยู่ไม่เป็นสุข

(3) **ขั้นพฤติกรรม (Behavior Stage)** เมื่อเกิดความกระวนกระวายขึ้น ความกระวนกระวายนั้น จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาแรงขับจะเป็นพลังให้แสดงพฤติกรรมได้รุนแรงมากหรือน้อยต่างกัน เช่น คนที่กระหายน้ำมาก กับคนที่กระหายน้ำเพียงเล็กน้อย ย่อมมีพฤติกรรมในการหาน้ำดื่มต่างกัน คนกระหายน้ำมากอาจหาทั้งน้ำเย็น น้ำมะพร้าว น้ำอ้อย มาดื่มพร้อมๆ กัน ในขณะที่คนกระหายน้ำน้อยก็เพียงน้ำเย็นแก้วเดียวเท่านั้น

(4) **ขั้นลดแรงขับ (Drive Reduction Stage)** เป็นขั้นสุดท้าย คือ แรงขับจะลดลงภายหลังการเกิดพฤติกรรมที่สนองความต้องการแล้ว

กล่าวโดยสรุป กระบวนการของแรงจูงใจทั้ง 4 ขั้นรวมกัน จากตัวอย่าง เช่น คนขาดอาหาร มักเกิดความหิว (ความต้องการ) ซึ่งจะมีอาการทางกายปรากฏเพียงเล็กน้อย เช่น ท้องร้อง หรืออาจมีอาการรุนแรงถึงแสบท้อง ปวดท้อง ปวดศีรษะ ทำให้กระวนกระวายหงุดหงิด (แรงขับ) จึงหาอาหารเท่าที่จะพอหาได้หรือพยายามหาอาหารหลายๆ อย่างมารับประทาน เมื่อรับประทานอิ่มแล้วก็หายหิว ถ้าเขียนเป็นแผนภาพจะได้รูปวัฏจักรของขั้นตอนแรงจูงใจดังแผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิที่ 2.2
วัฏจักรของแรงจูงใจ

ที่มา : ล้าเลิศ ทศวงศา. 2539 : 25

แรงขับและการลดแรงขับนี้ไม่ใช่จะสัมพันธ์กันเสมอไป คือ การลดแรงขับจะไม่หมดสิ้น

ในทุกครั้ง เป็นต้นว่าสิ่งที่เคยสนองความต้องการของคนในครั้งหนึ่ง อาจจะไม่ให้พอใจในครั้งต่อไป อีกก็ได้ หรือสิ่งที่สนองความต้องการของคนหนึ่ง อาจจะไม่สนองความต้องการของคนอื่น การเรียนรู้ และรับรู้ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล จะมีอิทธิพลต่อผลของการตอบสนองที่จะทำให้พอใจ หรือไม่พอใจได้ และความต้องการที่ขัดแย้งภายในตัวบุคคลก็จะมีอิทธิพลต่อการตอบสนอง ทำให้แต่ละคนตอบสนองด้วยวิธีการและระดับความมากน้อยต่างกัน

ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์

มาสโลว์ (Maslow, 1954 ; อ้างอิงจาก ล้าเลิศ ทศวงศา. 2539 : 25) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความต้องการของคน ที่มีผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่าจะประกอบด้วย 2 หลักการ คือ

(1) หลักการแห่งความขาดตกบกพร่อง (The Deficit Principle) ความขาดตกบกพร่องในชีวิตประจำวันของคนที่ได้รับอยู่เสมอจะทำให้มีความต้องการที่เป็นความพอใจของคนเป็นตัวเองใจให้ เกิดพฤติกรรมในด้านอื่นอีกต่อไป คนเหล่านี้ก็จะเกิดความพอใจในสภาพที่ตนเป็นอยู่ ขอมรับและพอใจความขาดแคลนต่าง ๆ ในชีวิต โดยถือเป็นเรื่องธรรมดา

(2) หลักการแห่งความเจริญก้าวหน้า (The Progress Principle) ลำดับขั้นของความต้องการทั้ง 5 จะเป็นตามลำดับที่กำหนดไว้จากระดับต่ำไปหาระดับสูงกว่า และความต้องการของระดับต่ำกว่า ได้รับการตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจแล้วเท่านั้น

จากทฤษฎีความต้องการและแรงจูงใจที่กล่าวมา คือ ความต้องการ เมื่อผู้ที่มีความต้องการเงิน จะทำให้เกิดแรงขับว่าจะทำอย่างไรเพื่อที่จะได้เงินมา ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมในการหาเงินหรือการกู้เงิน เมื่อได้เงินมาแล้วแรงขับก็จะลดลงตามทฤษฎีแรงจูงใจ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมและความทันสมัย

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

สุนทรีย์ โคมิน และสนิท สมักรการ (2522 : 1) กล่าวว่า ค่านิยม (Value) มีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะที่เป็นตัวตัดสินใจ กำหนดตัวนำหรือผลักดันให้พฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมจึงเป็นพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้พฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่ของมนุษย์

พนัส หันนาคินทร์ (อ้างอิงจาก ชญาพร พัชรชัยเชียร. 2524 : 12) ยังมีความเห็นสอดคล้องว่า ค่านิยมเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะบ่งชี้ว่าจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ทั้งต่อตัวเองและต่อสังคม การเลือกกระทำของแต่ละคนขึ้นอยู่กับค่านิยมที่ยึดถือเป็นหลัก

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม ค่านิยมยังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคม และค่านิยมยังมีความสัมพันธ์กับสังคมด้วย เพราะสังคมมีอิทธิพลต่อการเกิดและกำหนดค่านิยม อีกทั้งค่านิยมยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมด้วยว่าเป็นเช่นไร

2.4.1.1 ความหมายของค่านิยม

พจนานุกรมด้านสังคมศาสตร์ (อ้างอิงจาก ชฎาพร พัชรัชญ์เชียร. 2524 : 17) ได้ให้คำจำกัดความของค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นความเชื่อ ความคิดที่คนสนใจและยึดถือว่าเป็นมาตรฐาน (Standard) ในการประพฤติปฏิบัติ

วิเชียร รักการ (อ้างอิงจาก วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2532 : 10) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า หมายถึง วัฒนธรรมที่กำหนดพฤติกรรมของสมาชิกของสังคมโดยรวมเป็นระบบความชอบในการจัดรูปแบบของพฤติกรรมมนุษย์ที่ฝังแน่นอยู่ในตัวตนและเป็นสิ่งที่คนเรายึดถือปฏิบัติต่อกันมา

พนัส หันนาคินทร์ (อ้างอิงจาก ชฎาพร พัชรัชญ์เชียร. 2524 : 19) ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวทางที่คนจะประพฤติไปในทางใดทางหนึ่ง ที่ตนเองได้พิจารณาแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับตน หรือสังคมยอมรับนับถือและปฏิบัติตามแนวความคิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ

สนิท สมัครการ และวิเชียร รักการ (อ้างอิงจาก วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2532 : 10) ได้แสดงให้เห็นถึงความหมายของค่านิยมในแง่ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์โดยให้ความหมาย คือ แนวคิด แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่คนในแต่ละวัฒนธรรมมีความนิยมชมชอบเลือก หรือยึดถือเอามาเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ของตน

ปราโมทย์ นาคทรพรพ (อ้างอิงจาก ชฎาพร พัชรัชญ์เชียร. 2524 : 18) ให้ความหมายของค่านิยมว่า ค่านิยม คือ แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา ซึ่งมีอิทธิพลในการเลือกประพฤติของมนุษย์

มิลตัน โตคิช (Milton Tokeach ; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทร์กานต์. 2546 : 33) ให้ความหมายของค่านิยม คือ ความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวร เชื่อว่าวิธีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายของชีวิตบางอย่างนั้นเป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบสมควรที่จะยึดหรือปฏิบัติมากกว่าวิธีปฏิบัติ หรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่น

กลาย คลัคคอน (Clyed Kluckhon ; อ้างอิงจาก วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2532 : 11) ได้ให้ความหมายของค่านิยมว่า เป็นลักษณะพิเศษของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับอะไรเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งเป็นความคิดที่มีอิทธิพลให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นเลือกกระทำการอันใดอันหนึ่งจากวิธีการที่มีอยู่หลายวิธี หรือเลือกเป้าหมายอันใดอันหนึ่งจากหลาย ๆ อันที่มีอยู่

นีล เจ สเมลเซอร์ (Neil J. Smelser ; อ้างอิงจาก วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2532 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่บอกบุคคลอย่างกว้าง ๆ ว่าจุดมุ่งหมายอะไรบ้างในชีวิตเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา ฉะนั้นค่านิยมจึงเป็นเรื่องซึ่งแนวปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ไม่จำเพาะเจาะจงให้แก่บุคคล

จากความหมายของค่านิยมที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมและยังเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติสำหรับคนในสังคมซึ่งการยึดถือค่านิยมของแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันไป

2.4.1.2 ลักษณะของค่านิยม

สุนทรี โคมิน และสนิท สมักรการ (2522 : 13-17) ได้อธิบายลักษณะต่าง ๆ ของค่านิยมดังนี้

(1) ค่านิยมมีลักษณะขึ้นขงถาวร “ค่านิยม” เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์มนุษย์ได้ถูกสอนมาแต่เด็กเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ในรูปของความแน่นอนอย่างเต็มที่ (Absolute, All-or-None Manner) เช่น เด็กมักจะถูกสอนว่าต้อง “ซื่อสัตย์” ต้องมี “น้ำใจ” ต้องรู้จักกตัญญูกตเวทีมากกว่าที่เด็กจะถูกสอนว่า “ซื่อสัตย์” นิดเดียวก็พอหรือบางครั้งค่อย “ซื่อสัตย์” บางครั้งต้องมี “น้ำใจ” หรือบางครั้งค่อย “กตัญญู” กระบวนการสอนการเรียนรู้นี้ได้เป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างจะขึ้นขงถาวรและคงที่ของค่านิยมต่าง ๆ ที่คนเรียนรู้จากการเติบโตในสังคมนั้น ๆ กระบวนการเรียนรู้มาเป็นเวลานาน เป็นวิธีหนึ่งซึ่ง “ตอกย้ำ” (Conditioning) ให้ค่านิยมมีลักษณะขึ้นขงถาวร อย่างไรก็ตามค่านิยมไม่ใช่มีลักษณะคงที่เต็มที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงเลย เนื่องจากค่านิยมต่าง ๆ มีระดับความสำคัญแตกต่างกัน และค่านิยมเหล่านี้ซึ่งมีความคงที่พอสมควรได้ถูกจัดอันดับเข้าเป็นระบบตามลำดับความสำคัญ การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเกิดขึ้นได้ด้วยประสบการณ์ในช่วงชีวิตของคน แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นในลักษณะชั่วคราวช่วยตามอารมณ์ขึ้นลงของมนุษย์

(2) ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบระดับความสำคัญ ในสังคมที่มีคนหมู่มากอยู่ด้วยกัน บุคคลมีโอกาสพบเห็นว่าในแต่ละสถานการณ์ที่เขาประสบไม่ได้มีค่านิยมเดียวอย่างที่พ่อแม่ได้สั่งสอนไว้แต่มีหลายค่านิยมที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกันและเขาพบว่าคนจะให้ความสำคัญแก่ค่านิยมบางอย่างมากกว่าค่านิยมอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อแม่ไม่ได้สอนโดยตรงแต่เป็นสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากคำสั่งสอนประกอบกับการสังเกตจากการกระทำที่เป็นปทัสฐาน (Norm) ของคนในสังคมของเขา ด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ เมื่อเขาเองมีโอกาสประสบกับ “ค่านิยม” ที่ไม่สอดคล้องกันและต้องทำการตัดสินใจเลือกค่านิยมอันใดอันหนึ่ง เขาก็จะเลือกตามสิ่งที่เขาได้รู้ได้เห็นนี้โดยไม่รู้สึกรู้สีกตัวเองจึงจัดลำดับค่านิยมโดยให้ความสำคัญเหลือมล้ำต่ำสูงกันตามที่ตนรู้สึก(ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล) แต่มักจะไม่ต่างจากกลุ่มไปมากนัก เช่น ในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อาวุโส มีกรณีที่เราจะต้องเลือกประพฤ

แบบ “อ่อนน้อมเชื่อฟัง” หรือจะประพฤติอย่าง “เป็นตัวของตัวเอง” และด้วย ปทัศฐานของวัฒนธรรม สังคมไทยก็จะพบว่าโอกาสที่คนจะเลือกประพฤติแบบ “อ่อนน้อมเชื่อฟัง” คงมีมากกว่าเลือกประพฤติแบบ “เป็นตัวของตัวเอง” เป็นต้น ด้วยลักษณะเช่นนี้ค่านิยมแต่ละค่านิยมจะถูกจัดเรียงลำดับตาม ความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

(3) ค่านิยมที่มีลักษณะเป็น “ความเชื่อ”

สุนทรী โคมิน และสนิท สมักรการ (2522:17) ซึ่งได้ให้คำนิยามของค่านิยมว่าเป็นความเชื่อของคนเกี่ยวกับสิ่งที่เขาปรารถนา และ อัลพอร์ท ได้กล่าวว่า ค่านิยมเป็นความเชื่อที่ใช้เป็นฐานสำหรับการเลือกปฏิบัติตามที่ตนชอบ ฉะนั้น “ค่านิยม” จึงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญคือ

(1) ค่านิยมมีลักษณะเป็นความระลึกรู้ (Cognitive) ในความหมายที่ว่า บุคคลหนึ่งรู้ในทางที่ถูกของการประพฤติตนหรือรู้ในเป้าหมายที่ในชีวิตของเขาพยายามจะฝ่าหา

(2) ค่านิยมมีลักษณะเป็นความรู้สึกสัมผัส (Affective) ในความหมายที่ว่าบุคคลนั้นมื่ออารมณ์อ่อนไหวเกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้นคือชอบค่านิยมนั้นหรือเกลียดไปเลยเห็นด้วย สนับสนุนหรือไม่ และคัดค้านค่านิยมนั้น

(3) ค่านิยมมีองค์ประกอบของพฤติกรรม (Behavioral) อยู่ในตัว ในความหมายที่ว่าเป็นตัวแทรกซ้อนที่นำไปสู่พฤติกรรม เมื่อถูกกระตุ้นให้เกิดมีการกระทำ (Activated) ขึ้น

2.4.1.3 ค่านิยมในสังคมไทย

ค่านิยมในสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงคือ ยุคที่สังคมไทยยังเป็นสังคมเกษตรกรรมและยุคสังคมเมือง ค่านิยมสังคมไทยเมื่อชนบทกลายเป็นเมือง เมื่อสังคมไทยเจริญขึ้นทำให้ระนิยมและความต้องการของชนบทเปลี่ยนแปลงไปในทางที่คล้ายชาวเมืองมากขึ้น ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปก็จะมีดังต่อไปนี้

(1) เชื่อในเรื่องเหตุผล เช่น น้ำท่วมไม่ใช่เคราะห์กรรมสามารถสร้างเขื่อนกันน้ำได้ ฝนไม่ตกก็ทำฝนเทียมได้

(2) ขึ้นอยู่กับเวลา ชาวเมืองเป็นทาสของเวลา ดูทีวีตามกำหนดเวลา หรือโปรแกรมที่ทางสถานีจัดทำขึ้นรถประจำทาง รถไฟ และเครื่องบินเข้า-ออก ตามเวลา เป็นต้น

(3) แข่งขันกันมากไม่เอื้อเฟื้อต่อกัน

(4) นิยมวัฒนธรรมตะวันตก ตามแฟชั่นที่พบเห็นจากสื่อมวลชน

(5) อยู่ในยุคเทคโนโลยี การสื่อสาร ข่าวสารข้อมูล

(6) ชอบจัดงานพิธี ทำเพื่อความมีหน้ามีตาในสังคม

(7) พุ่มเฟิยหรูหรา เชื่อว่าใครมีเงินหรือมีเกียรติมากกว่ากันอยู่ที่การจัดงาน

ใหญ่โต หรุหระ เป็นต้น

(8) ยกย่องผู้มีอำนาจมีตำแหน่งออกมาในรูปแบบต่างๆเช่นเป็นประธานในพิธี เป็นนายกสมาคม

(9) เห็นแก่ตัวไม่เชื่อใจใคร ทั้งนี้ เพราะสังคมเมืองเป็นสังคมที่ต้องค้ำรบนขวายเพื่อการอยู่รอด จึงเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ค่านิยมของคนไทยในปัจจุบันจึงอาจมีปะปนกันอยู่ระหว่างค่านิยมดั้งเดิมและค่านิยมสมัยใหม่ ซึ่งอาจสรุปเป็นความหมายของค่านิยมของสังคมไทยว่าหมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกของคนไทยในสังคมไทย อันจะเป็นตัวกระตุ้นให้คนไทยมีพฤติกรรมไปในทางใด ค่านิยมในสังคมไทยมี 2 ลักษณะปะปนกัน คือ ค่านิยมดั้งเดิม และค่านิยมสมัยใหม่

ค่านิยมดั้งเดิมของคนไทย หมายถึง ค่านิยมของสังคมไทยเมื่อยังเป็นสังคมเกษตรกรรม คนไทยมีค่านิยมด้านความเอื้อย ถือฐานานุกรม ถือความสัมพันธ์ส่วนตัว ถืออำนาจ รักสนุก ขาดระเบียบวินัย

ค่านิยมสมัยใหม่ หมายถึง ค่านิยมของสังคมไทยที่เชื่อเหตุผล ยึดถือเวลา แข่งขันกันมาก ไม่เอื้อเพื่อ นิยมตะวันตก ชอบฟุ่มเฟือย หรุหระ ชอบเลียนแบบ

ค่านิยมของคนไทยนี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปกำหนดตัวแปรในการศึกษาต่อไป

2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับความทันสมัย

โรเจอร์ Rogers (1969 : 27-29; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทรวรกานต์. 2546 : 36 ให้นิยามคำว่า “Modernization” หรือการทำให้ทันสมัยว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเปลี่ยนจากการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม (Tradition) มาเป็นแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น มีเทคนิควิทยาการที่ก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตอย่างรวดเร็ว

แมคเคลีแลนด์ (McClelland. 1967 : 74-85 ; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทรวรกานต์. 2546 : 37) นักเศรษฐศาสตร์และนักจิตวิทยา กล่าวว่า คุณภาพของคนที่ทันสมัยขึ้นอยู่กับความรู้จักพึ่งตัวเอง และมีความตั้งใจทำในสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุความสำเร็จ ปัจจัยที่จะทำให้ความทันสมัยของบุคคลหรือของกลุ่มมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูงหรือต่ำ กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็จะเป็นคนทันสมัยมาก และเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur ship) ที่ดีด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำก็จะเป็นคนที่ทันสมัยน้อยและมีลักษณะเป็นผู้ประกอบการต่ำ ซึ่งเป็นการมองที่คุณลักษณะทางจิตใจเช่นเดียวกับ Anderson และ Shils (1966:3-9 ; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทรวรกานต์. 2546 : 36) เน้นว่าคนที่ทันสมัยจะต้องมีการพัฒนาทักษะทางจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่นักประวัติศาสตร์อย่าง Black (1966: 33 ; อ้างอิงจาก อังคณา นิภัทรวรกานต์. 2546 : 36) ให้ความเห็นว่าสังคมสมัยใหม่ คือ สังคมที่มีความก้าวหน้าของความรู้ใหม่ๆ และมีบุคคล

ที่มีความสามารถ ในอันที่จะเข้าใจความลึกลับของธรรมชาติ และสามารถประยุกต์ความรู้ใหม่ ๆ นี้ เพื่อประโยชน์ต่อกิจกรรมของมนุษย์

กาห์ล (Kahl, 1968 ; อ้างอิงจาก พรรณิกา จิตติชอบธรรม. 2537 : 19-23) ระบบค่านิยม 14 ประเภทที่ใช้เพื่อเป็นเครื่องวัดว่าบุคคลมีค่านิยมสมัยใหม่เพียงใดมีดังนี้

(1) การตื่นตัวต่อการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Activism) เป็นค่านิยมที่ตรงกันข้ามกับค่านิยมแบบเก่า ได้แก่ การเชื่อถือโชคชะตาหรือชะตากรรม (Fatalism) ซึ่งมักปรากฏอยู่ในสังคมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะโครงสร้างของสังคมชนบททำให้คนในสังคมนั้นมีประสบการณ์ที่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ทำให้เชื่อถือในโชคชะตา ส่วนในสังคมสมัยใหม่คนมักจะมีค่านิยมที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

(2) การจัดช่วงชั้นของโอกาสก้าวหน้าของชีวิต (Stratification of life chances) ในสังคมสมัยใหม่ คนทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าเท่าเทียมกัน โดยพิจารณาบุคคลจากความสามารถที่เขาประสบผลสำเร็จในการทำงานมากกว่าจะพิจารณาจากพื้นฐานเดิม

(3) การจัดช่วงชั้นของชุมชน (Community Stratification) ในสังคมแบบดั้งเดิม ชุมชนจะถูกปกครองด้วยผู้นำเพียงไม่กี่คน ส่วนสังคมสมัยใหม่นั้นบุคคลจะยอมรับว่าทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการปกครองได้

(4) อาชีพเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด (Occupation Primacy) ในสังคมสมัยใหม่ทุกคนจะมีค่านิยมที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน

(5) ความผูกพันกับเครือญาติ (Integration with Relatives) บุคคลในสังคมสมัยใหม่พร้อมที่จะแยกออกจากกลุ่มเครือญาติ เพื่อไปแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต มากกว่าจะอยู่กับบิดามารดา ญาติพี่น้องเหมือนกับบุคคลในสมัยเก่าที่มีความผูกพันกับญาติพี่น้องมากกว่า

(6) ปัจเจกชนนิยม (Individualism) บุคคลที่ทันสมัยจะมีความสามารถในการคาดคะเนและกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในตนเองต่างจากบุคคลในสังคมดั้งเดิม ซึ่งจะต้องหวังและเกรงใจบุคคลอื่นว่าจะไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของตน

(7) ความเชื่อในบุคคลอื่น (Trust) บุคคลในสังคมสมัยใหม่จะเต็มใจติดต่อกับคนอื่น ๆ รวมทั้งคนที่ไม่รู้จัก มากกว่าคนในสังคมดั้งเดิมที่จะเชื่อถือแต่เครือญาติเท่านั้น

(8) การรับสื่อมวลชน (Participation in Mass Media) คนสมัยใหม่จะสนใจข่าวสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชนมากกว่าคนในสังคมดั้งเดิม

(9) องค์กรขนาดใหญ่ (Big Companies) คนสมัยใหม่นิยมการจัดองค์กรอย่างมีระเบียบ มีการวางเครือข่ายงานอย่างเป็นระบบ และเน้นที่การปรับปรุงการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น

(10) การทำงาน (Manual Work) คนที่ทันสมัยจะไม่รังเกียจการทำงานด้วยการใช้แรง และจะพยายามปรับปรุงการทำงานด้วยการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเข้าช่วย

(11) ความชอบชีวิตในเขตเมือง (Preference of Urban Life) คนที่ทันสมัยจะชอบใช้ชีวิตอยู่ในเมืองหลวง เพราะเป็นแหล่งที่รวมเอาความเจริญต่าง ๆ ไว้และทำให้ได้พบปะกับผู้คนมากมาย

(12) ครอบครัวที่ทันสมัย (Family Modernism) บุคคลที่ทันสมัยจะไม่นิยมมีครอบครัวขนาดใหญ่ คนจะรู้จักการคุมกำเนิด และรู้จักบทบาทของครอบครัว รวมทั้งคำนึงถึงบทบาทของสตรีด้วย

(13) ความเคร่งศาสนา (Religiously) คนในสังคมสมัยใหม่ จะนับถือศาสนาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น

(14) กล้าเสี่ยง (Risk Taking) บุคคลสมัยใหม่จะมีความกล้าเสี่ยงในการลงทุนการทำงาน และสามารถแก้ไขปัญหาการทำงานด้วยความสามารถของตนเอง

จางง์ อภิวัฒน์สิทธิ์ (2523 : 33-36) ได้สรุปความทันสมัยว่า

(1) กระบวนการความทันสมัย ไม่ใช่จะศึกษาได้จากแง่เดียวหรือใช้ดัชนีอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเครื่องวัด เช่น เราไม่อาจกล่าวได้ว่าการที่บุคคลมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นนั้น หมายความว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ทันสมัยเหมือนอย่างที่ว่า Rogers ตั้งข้อสังเกตว่า “กระบวนการทันสมัยนี้รวมเอาการปะทะสังสรรค์ของปัจจัยหลายอย่างเพราะพฤติกรรมของมนุษย์สามารถจะวัดได้จากมากกว่าหนึ่งลักษณะ”

(2) ความทันสมัยเหมือนกับกระบวนการที่เป็นอยู่ในตะวันตก (Westernization Europeanization หรือ Americanization) เพราะคิดกันว่าความทันสมัยมีกำเนิดมาจากตะวันตกยุโรปหรืออเมริกาและทัศนะดังกล่าวแพร่สะพัดไปกว้างขวางมากในหมู่ประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งพยายามเลียนแบบกระบวนการพัฒนาประเทศเหมือนอย่างประเทศตะวันตก แต่โดยที่จริงแล้วความทันสมัยนั้นไม่ได้หมายถึงการปฏิบัติตามแบบยุโรปหรืออเมริกา หากเป็นการส่งเสริมชีวิตแบบเก่าและแบบใหม่เข้ากัน เพราะสิ่งใหม่ไม่จำเป็นต้องมาจากตะวันตกและการปรับปรุงรับเอาวัฒนธรรมจากประเทศพัฒนาแล้ว ไม่จำเป็นต้องให้ประเทศที่รับเอาลงตามแบบของประเทศแหล่งให้วัฒนธรรมเพราะต้องมีการให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศ ดังนั้นความทันสมัยในความหมายนี้ หมายถึง การเรียนรู้วิธีดัดแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

(3) ความทันสมัย บ่อยทีเดียวที่เชื่อกันว่าทุกลักษณะของความทันสมัยเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับค่านิยมนี้เป็นการพูดง่ายเกินไป โดยที่ไม่ใช่ลักษณะทุกอย่างของความทันสมัยเป็นสิ่งดี เพราะความทันสมัยนำเอาการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจจะก่อให้เกิดไม่เพียงแต่ผลดีเท่านั้น แต่ยังนำเอาความขัดแย้ง ความเจ็บปวด และสิ่งที่ไร้ประโยชน์อย่างอื่นมาด้วยอีกมาก และเราอาจจะศึกษาความทันสมัยได้จาก 4 ระบบ คือ ระบบวัฒนธรรม ระบบสังคม ระบบจิตวิทยา และระบบประวัติศาสตร์หรือสภาพแวดล้อม

ความทันสมัยทางจิตวิทยานี้เองบางที่เรียกว่าความทันสมัยของบุคคล (Individual Modernization) ซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อกันว่าจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นสังคมสมัยใหม่ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลเสียก่อน

สรุป การทำให้ทันสมัย (Modernization) เป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลมีลักษณะเป็นคนทันสมัย (Modern Man) ซึ่งความทันสมัยในระดับบุคคล (Individual Modernization) คือ ลักษณะภายในความคิด ทักษะคติ ซึ่งจะเป็ผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบดั้งเดิม (Traditional Society) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern Society) ที่สลับซับซ้อนมากขึ้น

จากแนวคิดการทำให้ทันสมัย (Modernization) ที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในเรื่องการทำให้บุคคลมีลักษณะเป็นคนทันสมัย (Modern Man) ในระดับบุคคล (Individual Modernization) มาพิจารณาเป็นตัวแปรในการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องค่านิยม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และค่านิยมการยึดติดกับวัตถุ แฟชั่นการแต่งกาย ตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก ค่านิยมในการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรูหรา

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนตรา บุษยาพิระภักดิ์ (2525) ทำการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ความสามารถการใช้เงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทยวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาคือ เพื่อวิเคราะห์ความสามารถการใช้เงินกู้ของครอบครัวชนบทในบางจังหวัดของประเทศไทยโดยทำการศึกษาค่าความเสี่ยงในการให้สินเชื่อด้วยการวิเคราะห์งบการเงิน ศึกษาหาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสามารถการใช้เงินกู้ภาวะหนี้สิน วัตถุประสงค์ของสินเชื่อ และอัตราการชำระหนี้จำแนกตามแหล่งเงินกู้ ผลการศึกษาปรากฏว่าครัวเรือนในชนบทมีหนี้สินกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือน โดยมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 10,255 บาท เป็นสินเชื่อจากนอกสถาบันการเงินร้อยละ 58 และจากในสถาบันการเงินร้อยละ 42 ครัวเรือนชนบทที่มีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดชำระได้ร้อยละ 78.17 โดยสามารถชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของสถาบันการเงินร้อยละ 69.48 และชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดนอกสถาบันการเงินร้อยละ 84.68

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการชำระหนี้ของสถาบันการเงินปรากฏว่าปริมาณของสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีที่สุด ซึ่งแสดงว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 1 จะมีผลให้ความสามารถชำระหนี้เงินกู้สูงขึ้นร้อยละ 0.21 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ รายได้สุทธิจากการเกษตร ซึ่งอธิบายได้เฉพาะครัวเรือนในจังหวัดขอนแก่น ร้อยเอ็ด และภาระหนี้สินซึ่งอธิบายได้เฉพาะครัวเรือนในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการชำระหนี้ของนอกสถาบันการเงินปรากฏว่า ภาระหนี้สินและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความสามารถชำระหนี้ได้ดี

ที่สุด ซึ่งแสดงว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณหนี้สินและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 1 จะมีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ได้น้อยลงร้อยละ 0.02 และ 0.03 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ มูลค่าผลผลิตต่อไร่ ขนาดเนื้อที่ถือครอง และรายได้สุทธินอกการเกษตร

สิทธิชัย ประเทืองทิน พล.ต. (2533) ทำการวิจัยเรื่อง เงินนอกระบบกับความมั่นคงของชาติ เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบอันเกิดจากเงินนอกระบบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจของไทย โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่าง แชร้แม่หม้อย และแชร์น้ำมันที่มีลักษณะการจัดคิวเงิน ผลการวิจัยพบว่า ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ผลกระทบต่อระบบการเงิน ต่อการกระจายรายได้ ต่อการออมและการลงทุนภายในประเทศ ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการบริโภคและการขาดดุลการค้า ต่ออัตราเงินเฟ้อ และนอกจากนี้ผลกระทบของตลาดเงินนอกระบบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอีกด้วย

มีอัตราดอกเบี้ยสูงถึงร้อยละ 60 บาทต่อปี นอกจากพ่อค่านายทุนจะได้กำไรจากดอกเบี้ยแล้ว ยังได้กำไรจากการขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธ์ และยาฆ่าแมลงที่ให้ชาวบ้านซื้อเชื่อ ในการคิดดอกเบี้ยจะคิดเป็นรายฤดู

ผลผลิต โดยพ่อค่านายทุนจะคิดดอกเบี้ยจากผลผลิตของชาวบ้าน โดยพ่อค่านายทุนจะเป็นผู้กำหนดราคาเองโดยชาวบ้านไม่สามารถต่อรองได้ ซึ่งมักจะมีราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้นชาวบ้านจึงประสบกับภาวะขาดทุน ไม่มีเงินชำระหนี้จึงต้องกู้เงินเพิ่มอีก กลายเป็นหนี้เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในฤดูกาลต่อไป สำหรับธนาคารเพื่อการเกษตร มีนโยบายจะปลดปล่อยหนี้สินให้ชาวบ้านที่มีอยู่เดิมให้ลดลงหรือหมดไป แต่มักมีข้อจำกัดคือ ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกหรือมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ซึ่งในปัจจุบันชาวบ้านไม่สามารถนำหลักฐานการถือครองที่ดินไปค้ำประกันได้ เพราะที่ดินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และการเป็นสมาชิกทางธนาคารก็ไม่สามารถรับชาวบ้านได้ทั้งหมด

พัฒนา หล่อตระกูล (2542) ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะและพฤติกรรมการให้กู้ยืมเงินของเจ้าหน้าที่นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์สำคัญของการทำวิจัยนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีเจ้าหน้าที่นอกระบบเป็นทั้งคนไทยพุทธ และคนไทยมุสลิม ที่มีวิธีทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืมในลักษณะต่างกัน พร้อมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่นอกระบบ ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่นอกระบบที่เป็นไทยมุสลิม มักทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืมในลักษณะของการออกเงินซื้อสินค้าให้ก่อนและให้ลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้คืนเงินต้นพร้อมผลตอบแทนซึ่งประเมินรวมไปในราคาสินค้าแล้ว และผ่อนคืนในลักษณะสินค้าเงินผ่อน โดยไม่นิยมทำสัญญาเงินกู้แต่ประการใด ส่วนเจ้าหน้าที่ที่เป็นไทยพุทธ นิยมปล่อยกู้ใน 2 ลักษณะ คือ แบบเรียกเก็บเป็นรายวันและเก็บดอกเบี้ยเป็นรายเดือน โดยมีอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานอยู่ระหว่างร้อยละ 5-10 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้หญิงเป็นผู้ที่มีบทบาทในการปล่อยเงินกู้นอกระบบมากกว่าชาย ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบ เจ้าหน้าที่นอกระบบที่เป็นไทยมุสลิมไม่

นิยมทำสัญญาเงินกู้ เมื่อเกิดปัญหาจึงไม่สามารถจะบังคับหนี้ได้ เจ้าหนี้ในระบบภาคใต้ส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ และขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจการปล่อยเงินกู้ ทำให้ประสบปัญหาหนี้สูญ

อังคณา นิภัทรวรกานต์ (2546) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ ศึกษาถึงสาเหตุแห่งการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 334 คน จาก 5 อำเภอ และอีก 1 กิ่งอำเภอ โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความจำเป็นและความต้องการของบุคคล แบบวัดแรงจูงใจในการกู้เงินนอกระบบ จากผลการวิจัยพบว่า แรงงานกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ร้อยละ 37.1 เพศหญิง 62.9 สถานภาพส่วนใหญ่โสด มีผู้ที่ต้องอุปการะ 1 คนเป็นส่วนมาก อายุเฉลี่ยเท่ากับ 29.49 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยมีรายได้ต่อเดือนระดับปานกลางเฉลี่ยเท่ากับ 8,236.63 บาท

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ อายุและรายได้ ปัจจัยแรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจในการใช้จ่าย พฤติกรรมการลอกเลียนแบบ และการรับรู้แหล่งเงินกู้นอกระบบ มีอิทธิพลต่อการกู้เงินนอกระบบในภาคอุตสาหกรรม สำหรับปัจจัยด้านความจำเป็นและความต้องการของบุคคล ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ภาระหนี้สิน และภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดูครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบของแรงงานกลุ่มตัวอย่าง

ศติยา เอี่ยมละออ (2539) ทำการวิจัยเรื่อง ธุรกิจเงินกู้ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์สำคัญของการทำวิจัยนี้ เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการใช้เงินกู้นอกระบบของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นแหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และความต้องการของสภาพแวดล้อม ระเบียบ กฎเกณฑ์ ตลอดจนข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่าง “ผู้ขอกู้” กับ “ผู้ให้กู้” ธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นตลาดการกู้ยืมเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว แต่ส่วนใหญ่เป็นระยะสั้น การกู้ยืมเงินนอกระบบในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีบทบาทค่อนข้างสูงต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดร้อยเอ็ดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยรวม มีการดำเนินธุรกิจเงินกู้ควบคู่ไปกับอาชีพอื่น ๆ เช่น ร้านค้าขาย ร้านขายทอง ร้านขายของเบ็ดเตล็ด โรงสีข้าว พบว่า รูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดที่มีประชาชนนิยมใช้มากที่สุดมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ เงินกู้อย่างวัน และเงินกู้อย่างเดือน

สภาพการใช้ธุรกิจเงินกู้นอกระบบ พบว่า ในการกู้ยืมเงินจากธุรกิจเงินกู้นอกระบบ จะเป็นการกู้เพื่อนำเงินมาใช้ในการบริโภค ใช้จ่ายประจำวัน ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก ชำระหนี้ การให้การศึกษาบุตร-ธิดา และเป็นทุนหมุนเวียนในอาชีพ แต่ถ้ากู้มาเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย รักษาพยาบาล จะกู้

จากสถาบันการเงิน และได้พบสาเหตุที่ทำให้ผู้กู้ต้องพึ่งเงินกู้ในระบบมากที่สุดคือ สะดวกรวดเร็ว
ทันต่อการใช้ประโยชน์ ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้และวิธีกู้ไม่ยุ่งยาก

จากงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า

- (1) คริวเรือนในชนบทที่กู้เงินสามารถในการชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด
- (2) เงินกู้ในระบบมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
- (3) พฤติกรรมการให้กู้เงินของเจ้าหน้าที่ในระบบไม่นิยมทำสัญญาเงินกู้ เป็นลักษณะของ
ซื้อสินค้าเงินผ่อน
- (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการกู้เงินในระบบ ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจในการใช้จ่ายเพื่อดำรงชีวิต
ภาระหน้าที่ในการเลี้ยงดูครอบครัว
- (4) ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลงในธุรกิจเงินกู้ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย
ได้ดังนี้

(1) **ตัวแปรปัญหา** คือ ธุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอ
คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

(2) **ตัวแปรต้น** ได้แก่

(2.1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบ
- การให้บริการเงินกู้ในระบบในชุมชน
- ประเภทของผู้ที่มารับบริการเงินกู้ในระบบ
- หลักเกณฑ์ในการให้กู้ยืมเงิน วัตถุประสงค์ และการชำระคืนเงินกู้
- มาตรการในการติดตามหนี้สินและการแก้ปัญหาการชำระเงินกู้ยืมคืน

(2.2) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

- ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม
รับจ้าง รับราชการ ค้าขาย
- ข้อมูลเกี่ยวกับการครองชีพ
- ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน
- ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์
- ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินและการชำระหนี้สิน

(3) **ตัวแปรตาม** คือ ธุรกิจเงินกู้นอกระบบ ที่ประกอบด้วย วิธีดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ การบริหารเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สิน ดังแผนภูมิที่ 2.3

แผนภูมิที่ 2.3

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรปัญหา: ธุรกิจเงินกู้นอกระบบกับการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนามเพื่อศึกษา วิธีการดำเนินการธุรกิจเงินกู้นอกระบบ การนำเงินกู้นอกระบบไปใช้ประโยชน์และการจัดการหนี้สิน มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร คือ กลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบและกลุ่มผู้กู้โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้ประกอบอาชีพรับจ้างและกรรมกร ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจและผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบ่งเป็นข้อมูล 2 ชุด ได้แก่

- (1) แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ (รายละเอียดในภาคผนวก ก)
- (2) แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ จะเป็นผู้ที่อยู่ในกระบวนการของการให้บริการเงินกู้นอกระบบและรับบริการเงินกู้นอกระบบ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้มาจากการแนะนำของเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ มีดังนี้

- (1) ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ 10 คน การคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง
- (2) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบมีจำนวนทั้งหมด 20 คน โดยจำแนกตามอาชีพฯ ละ 5 ราย

ดังนี้

- ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 5 ราย
- ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง/กรรมกร จำนวน 5 ราย
- ผู้ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 ราย
- ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 ราย

3.3.1 การวิจัยเอกสาร

ในส่วนนี้เป็นการค้นคว้า รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกอบด้วย เอกสารและงานวิจัย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้น

3.3.2 การศึกษาภาคสนาม

การลงพื้นที่เพื่อทำการวิจัยภาคสนาม จะเน้นหนักในงานวิจัยจะใช้การเก็บข้อมูล 2 แบบ คือ

(1) การเก็บข้อมูลแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกันมากขึ้น

(2) การเก็บข้อมูลโดยการสนทนากับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้แนวคำถามประกอบการสนทนา เพื่อต้องการให้ทราบถึงที่มาของการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ และการนำเงินกู้นอกระบบที่ได้มาไปใช้ประโยชน์รวมถึงการจัดการหนี้สินของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

3.4 การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบและทำการปรับปรุงเรียบร้อยแล้วก่อนที่จะนำไปใช้จริง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการไปพูดคุยกับเพื่อนที่มีการคลุกคลีอยู่ในกลุ่มของการให้บริการเงินกู้นอกระบบ และเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นรวมถึงแนะนำผู้ให้บริการเงินกู้และผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งปัญหาในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้วิจัยไม่สามารถไปพบกลุ่มเป้าหมายได้เพียงลำพังเนื่องจากไม่มีความคุ้นเคยและกลุ่มเป้าหมายอาจจะให้ข้อมูลที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริงเพราะเกรงจะมีผลลบทางด้านกฎหมายได้ ผู้วิจัยจึงได้เก็บ

ข้อมูลโดยมีเพื่อนร่วมไปด้วยทุกครั้ง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน คือ ตุลาคม ถึง ธันวาคม 2547

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์เบื้องต้น โดยการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหา เทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่กับบริบทและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและประมวลผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “ธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 30 คน แบ่งเป็นผู้ให้บริการเงินกู้ยืมในระบบ จำนวน 10 คน และผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบจำนวน 20 คน ได้นำเสนอข้อมูลที่สำคัญๆ ดังนี้ คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการเงินกู้ยืมในระบบ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบและการชำระคืน
- ส่วนที่ 4 สรุปการดำเนินธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบกับการจัดการหนี้สินของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.1 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีประชากรทั้งสิ้น 116,624 คน เป็นชาย 56,665 คน หญิง 59,959 คน มีพื้นที่ทั้งหมด 55,041 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือติดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศใต้ติดอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออกติดอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันตกติด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ รับจ้าง โรงงานอุตสาหกรรม ค้าขาย ดังตารางที่ 4.1

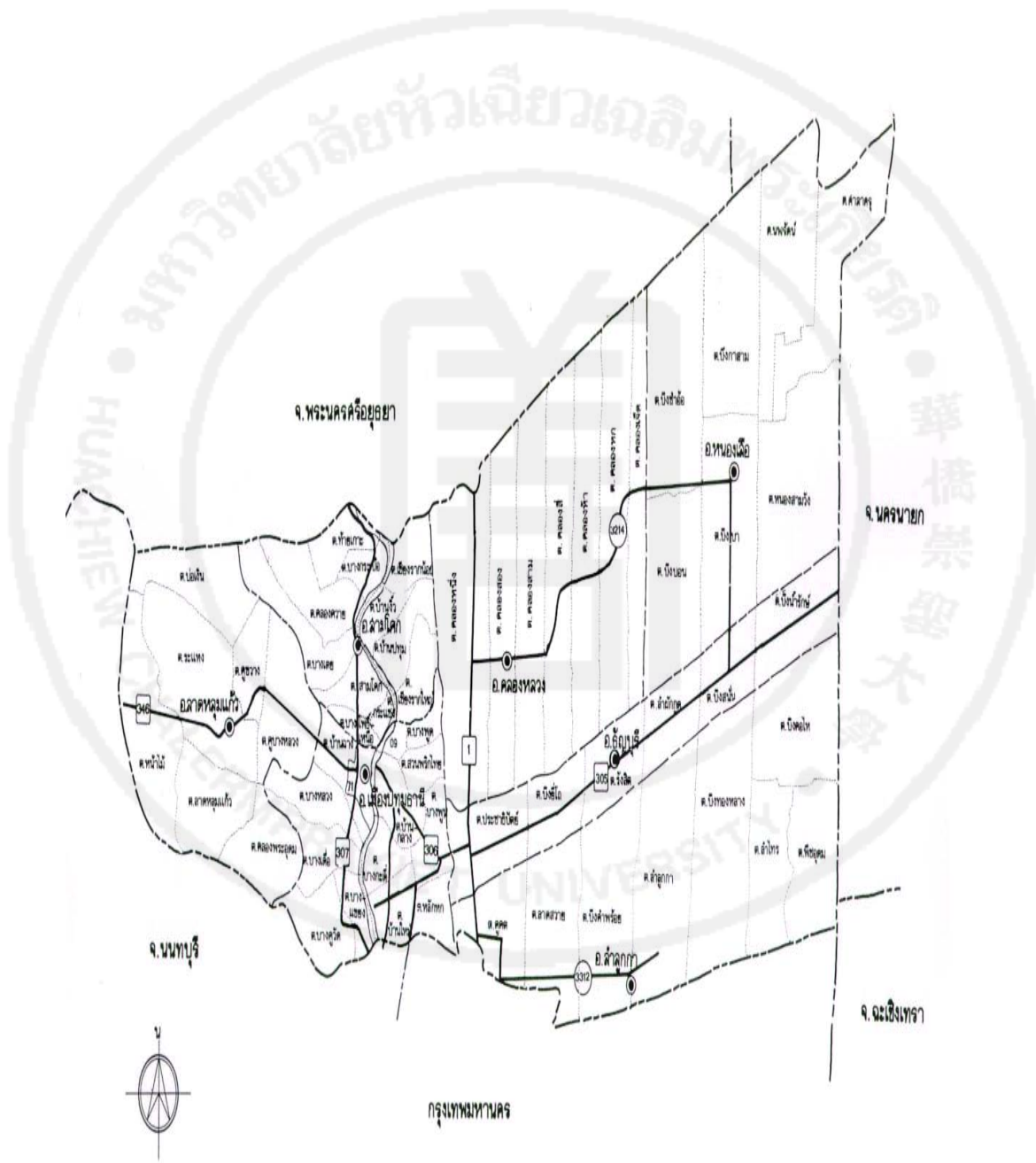
ตารางที่ 4.1
ข้อมูลพื้นฐานอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จำนวนประชากร (คน)			พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	เขตการติดต่อ	การประกอบอาชีพ
ชาย	หญิง	รวม			
56,665	59,959	116,624	55,041	ทิศเหนือ : อำเภอ วังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ทิศใต้ : ดินอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออก : ดิน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออก : ดิน อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี	ทำนา ไร่มัน ข้าว ตะไคร้ สวนผลไม้ สวนผัก ค้าขาย รับจ้างโรงงาน อุตสาหกรรม

ที่มา : กรมการปกครอง พ.ศ.2542

โดยมีแผนที่แสดงที่ตั้งและเขตติดต่อของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1
แผนที่ตั้งอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเขตติดต่อ

เอกสิทธิ์ส่วนมากเป็นที่ดินทำการเกษตร (เพาะปลูกเลี้ยงสัตว์) จำนวน 75,291 ไร่ ครัวเรือนที่มีที่ดินทำกินไม่เพียงพอต้องเช่าเพิ่ม 292 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ไม่มีที่ดินทำกิน 1,590 ครัวเรือน ในที่นี้มีพื้นที่ทำนาทั้งหมด 61,137 ไร่ ครัวเรือนที่ทำนา 42 ครัวเรือน ครัวเรือนส่วนมากได้ผลผลิตข้าวเปลือก ไร่ละ 713 กิโลกรัม ขายข้าวเปลือกได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4 บาท ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ข้อมูลการประกอบอาชีพเกษตรกรกรม

เอกสิทธิ์ เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ (ไร่)	ครัวเรือน มีที่ดิน ไม่พอ ต้องเช่าเพิ่ม (ไร่)	ครัวเรือน ที่ไม่มีที่ดิน ทำกิน (ครัวเรือน)	พื้นที่ ทำงาน ทั้งหมด (ไร่)	ครัวเรือน ที่ประกอบ อาชีพทำนา (ครัวเรือน)	ผลผลิต ข้าวเปลือก ต่อไร่ (กิโลกรัม)	ราคาขาย ข้าวเปลือก เฉลี่ยต่อ กิโลกรัม (บาท)
75,291	292	1,590	61,137	42	713	4

การประกอบอาชีพของประชากรในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ 3,499 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเพียงอาชีพเดียว 3,269 ครัวเรือน พื้นที่ทำไร่อายุสั้นทั้งหมด 110 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไร่อายุสั้น 20 ครัวเรือน พื้นที่ทำไร่อายุยาวทั้งหมด 1,174 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไร่อายุยาว 42 ครัวเรือน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 8,586 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้ 553 ครัวเรือน พื้นที่ทำสวนผักทั้งหมด 704 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผัก 173 ครัวเรือน ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

ข้อมูลครัวเรือนด้านการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวนครัวเรือน
ประกอบอาชีพ มากกว่า 1 อาชีพ	-	3,499
ครัวเรือนประกอบอาชีพเพียงอาชีพเดียว	-	3,269
พื้นที่ทำไร่อายุสั้น	110	20
พื้นที่ทำไร่อายุยาว	1,174	42
พื้นที่ทำสวนผลไม้	8,586	553
พื้นที่ทำสวนผัก	704	173

ที่มา: www.rakbankerd.com

นอกจากนี้ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
อีกแห่งหนึ่ง คือ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร ประกอบด้วยสถานประกอบการจำนวน 544 โรงงาน และ
ตลาดค้าส่ง 1 แห่งคือ ตลาดไท ซึ่งเป็นแหล่งรวมสินค้าที่หลากหลายจากทั่วทุกภาคของประเทศ มี
ธนาคารพาณิชย์และธนาคารของรัฐให้บริการเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย สาขาบางชั้น
ธนาคารออมสิน สาขาบางชั้น ธนาคารเพื่อการเกษตร สาขาตลาดไท ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาบางชั้น
ธนาคารทหารไทย สาขาซอยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต ธนาคารนครหลวงไทย สาขาบางชั้น
ธนาคารกรุงเทพ สาขาบางชั้น และสถาบันพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

จำนวนสถานประกอบการ และสถาบันบริการทางการเงิน

นิคมอุตสาหกรรม	จำนวนสถาน ประกอบการ (โรงงาน)	สถาบันบริการทางการเงิน
นวนคร	544	8 แห่ง - ธนาคารกรุงไทย สาขาบางชั้น - ธนาคารออมสิน สาขาบางชั้น - ธนาคารเพื่อการเกษตร สาขา ตลาดไท - ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาบางชั้น - ธนาคารทหารไทย สาขาซอย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์ รังสิต - ธนาคารนครหลวงไทย สาขา บางชั้น - ธนาคารกรุงเทพ สาขาบางชั้น - สถาบันพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม

ที่มา: www.rakbankerd.com

นอกจากนี้รัฐบาลได้มีการสำรวจปัญหาของประชาชนทั่วทั้งประเทศ เพื่อจะได้หาแนวทางในการขจัดปัญหาด้านความเดือดร้อนด้านต่าง ๆ ของประชาชน ภายใต้โครงการขจัดปัญหาความเดือดร้อน ระหว่างวันที่ 26 ธันวาคม 2546-วันที่ 15 มีนาคม 2547 จากการสำรวจความเดือดร้อนของอำเภอคลองหลวงพบว่า มีผู้มาลงทะเบียนเกี่ยวกับ ปัญหาขาดที่ดินทำกิน 1,222 คน ปัญหาด้านหนี้สินจำนวน 6,459 คน ปัญหาคนจนไม่มีที่อยู่อาศัย 7,980 คน ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5

การสำรวจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

จำนวนผู้มาลงทะเบียนขอรับความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาด้านต่าง ๆ	จำนวนประชากร (ชาย 6,765 คน หญิง 5,422 คน)
ปัญหาที่ดินทำกิน	1,222 คน
ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน	6,459 คน
ปัญหาคนจนไม่มีที่อยู่อาศัย	7,980 คน

ที่มา : สำนักงานปลัดจังหวัดปทุมธานี มิถุนายน พ.ศ. 2547

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ

การให้บริการเงินกู้นอกระบบในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ มุมเหตุจูงใจในการให้บริการเงินกู้นอกระบบ ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้นอกระบบ ประเภทของผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบหลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ และเงื่อนไขการชำระคืนของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ และมาตรการในการติดตามหนี้สิน และการแก้ไขปัญหากรณีที่ผู้รับบริการเงินกู้ไม่สามารถชำระเงินกู้คืนได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบจำนวน 10 คน พบว่า ผู้ที่ให้บริการเงินกู้นอกระบบ มีอายุระหว่าง 30 - 59 ปี เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงปริญญาตรี สถานภาพการสมรส ได้สมรสแล้ว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย เกษตรกรรม รับราชการ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เงินทุนที่ใช้ในการให้บริการกู้ยืมมาจาก

การเก็บออม จากมรดกเก่า จากธุรกิจค้าขาย โดยมีเงินทุนเริ่มต้นในการให้กู้ตั้งแต่ 50,000 บาท ถึง 3,000,000 บาท ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ

ลำดับที่ ของผู้ ให้บริการเงินกู้ นอกระบบ	อาชีพของ ผู้ให้บริการ เงินกู้นอกระบบ	สถานภาพ การสมรส	เพศ	อายุ (ปี)	ระดับ การศึกษา	เงินทุน เริ่มต้นในการ ให้กู้ยืม (บาท)	ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ ในชุมชน (ปี)
1	เกษตรกรกรรม/รับ ซื้อข้าวเปลือก	สมรส	หญิง	30	อนุปริญญา	3,000,000	30
2	เกษตรกรกรรม (ทำนาข้าว)	สมรส	ชาย	30	ประกาศ นียบัตรบัณฑิต	100,000	30
3	ค้าขาย/ ธุรกิจเกี่ยวข้าว	สมรส	หญิง	35	ประถมศึกษา ปีที่ 6	150,000	35
4	รับจ้างทั่วไป ด้านการเกษตร/ ขับรถรับจ้าง	สมรส	ชาย	37	ประถมศึกษา ปีที่ 6	50,000	30
5	รับราชการ	หม้าย	หญิง	59	ปริญญาตรี	200,000	59
6	พนักงานบริษัท	โสด	หญิง	29	ปริญญาตรี	100,000	29
7	พนักงานบริษัท	โสด	หญิง	31	ปริญญาตรี	50,000	31
8	พนักงานบริษัท	โสด	หญิง	26	ปริญญาตรี	50,000	26
9	ค้าขาย	โสด	หญิง	32	มัธยมศึกษา ปีที่ 6	100,000	32
10	พนักงานบริษัท	โสด	ชาย	34	ปริญญาตรี	80,000	34

จะเห็นได้ว่า ผู้ให้บริการเงินกู้มักจะอาศัยอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานานและส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

4.2.2 มูลเหตุจูงใจในการให้บริการเงินกู้นอกระบบ

การให้บริการเงินกู้นอกระบบของอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า การให้บริการเงินกู้นอกระบบมีสาเหตุต่าง ๆ กัน ดังนี้ เพื่อเป็นทุนให้กับผู้รับบริการเงินกู้ที่มีอาชีพทำนา โดยได้ดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารสูงมากจึงให้เงินกู้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ต้องการเพิ่มรายได้จากอาชีพหลัก เนื่องจากมีภาระในการส่งเสียบุตร เป็นการช่วยเหลือญาติให้

ได้รับบริการเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าพ่อค้าคนกลางที่คอยเอาเปรียบ ต้องการหารายได้เพิ่มจากเงินเดือนเพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว และเป็นแหล่งเงินทุนของเพื่อนร่วมงานในยามขาดส่น บ้างเกิดจากมีผู้มาสอบถามหาแหล่งเงินกู้จึงได้เกิดการกู้ยืมเริ่มจากจำนวนเงินที่ไม่มากและเห็นผลกำไรดีได้มีการให้กู้ยืมเงินมากขึ้น นอกจากนี้ก็ต้องการหารายได้เพิ่มที่นอกเหนือจากเงินเดือน ซึ่งการให้บริการเงินกู้ก็มีรายได้ดีกว่าเงินเดือนประจำ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้จากรายได้ประจำ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารถูกมาก การให้บริการเงินกู้มีดอกผลมากกว่าและสุดท้ายคือ เริ่มจากการให้กู้ยืมเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของคนที่ยาก ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7

มูลเหตุจูงใจในการให้บริการเงินกู้ในระบบ

ลำดับที่ ของผู้ให้บริการ เงินกู้ในระบบ	มูลเหตุจูงใจที่ให้บริการเงินกู้ในระบบ
1	เป็นเงินทุนให้กับลูกค้าที่ตนรับซื้อข้าวเปลือกและได้ดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน
2	อัตราดอกเบี้ยที่ฝากกับธนาคารมีอัตราที่สูงมาก จึงหันมาให้บริการเงินกู้เพื่อเพิ่มรายได้ที่ จะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน
3	ต้องการมีรายได้เพิ่มจากอาชีพหลัก เนื่องจากมีภาระในการส่งเสียบุตร 3 คน และเงิน ฝากจากธนาคารถูกมาก
4	ให้ญาติได้ยืมใช้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าเงินกู้จากพ่อค้าคนกลางที่คอยเอาเปรียบ
5	ต้องการหารายได้เพิ่มจากเงินเดือนที่ได้รับเพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว และ เป็นค่าเล่าเรียนบุตรที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน
6	เริ่มจากมีผู้มาสอบถามหาแหล่งเงินกู้ เริ่มต้นได้มีการให้ยืมเงินไม่มากนัก ต่อมาเห็นได้ผล กำไรดีได้มีการให้กู้ยืมมากขึ้น
7	ต้องการหารายได้เพิ่มที่นอกเหนือจากเงินเดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่ดีกว่าเงินเดือนประจำ
8	เพื่อเพิ่มรายได้จากรายได้ประจำ
9	ดอกเบี้ยเงินฝากจากธนาคารถูกมาก การให้บริการเงินกู้ได้ดอกเบี้ยมากกว่า
10	เริ่มจากให้ยืมเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน

จะเห็นได้ว่า มูลเหตุจูงใจในการให้บริการเงินกู้จะประกอบไปด้วยสาเหตุหลักคือ (1) ดอกเบี้ยที่ธนาคารมีอัตราที่ต่ำ (2) ต้องการหารายได้เสริมจากรายได้ประจำ (3) ต้องการรายได้เพิ่มเพื่อส่งเสียบุตรที่กำลังศึกษาอยู่ (4) เพื่อช่วยเหลือญาติให้ได้กู้เงินที่มีอัตราดอกเบี้ยถูกกว่า

ที่ได้รับจากพ่อค้าคนกลาง (5) มีคนมาสอบถามแหล่งเงินกู้ (6) ให้กู้เพื่อต้องการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของคนรู้จัก

4.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้ในระบบแก่คนในชุมชน

การให้บริการเงินกู้ในระบบแก่คนในชุมชน ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบมีความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกู้ในระบบ ดังนี้

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 1 ให้ความเห็นว่า เป็นเงินกู้ที่คู่สัญญาตกลงกันตามความต้องการ มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากผู้ให้กู้ต้องมีความเสี่ยงในการให้กู้ยืมด้วย

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 2 ให้ความเห็นว่า เป็นธุรกิจเงินกู้ที่แสวงหาผลกำไรที่ได้รับในอัตราที่สูง ส่วนใหญ่อัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่ากฎหมายกำหนด ซึ่งมีผลกำไรและความเสี่ยงเท่า ๆ กัน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 3 ให้ความเห็นว่า เป็นการกู้ยืมที่มีเงื่อนไขไม่ยุ่งยากเหมือนกับการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินหรือองค์กรต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 4 ให้ความเห็นว่า เป็นเงินกู้ยืมที่ผู้กู้กับผู้ให้กู้ตกลงกันเอง โดยภาครัฐและองค์กรใด ๆ ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 5 ให้ความเห็นว่า ธุรกิจเงินกู้ในระบบเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด แต่เอกสารสัญญาก็เป็นไปตามกฎหมายทุกประการ

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 6 ให้ความเห็นว่า ทราบว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมายเนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด แต่รายละเอียดในสัญญาจะเป็นไปตามกฎหมายทุกอย่าง

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 7 ให้ความเห็นว่า เป็นเงินกู้ยืมที่ผู้กู้กับผู้ให้กู้ตกลงกันเอง โดยมีการเซ็นสัญญาไว้เป็นหลักฐาน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 8 ให้ความเห็นว่า เป็นการตกลงระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 9 ให้ความเห็นว่า การให้บริการเงินกู้ในระบบเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับผู้ที่มีความเดือดร้อน โดยไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากเหมือนธนาคาร เพียงแต่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าธนาคาร

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 10 ให้ความเห็นว่า การให้บริการเงินกู้ในระบบเป็นการให้กู้ยืมเงินที่ผู้กู้กับผู้ให้กู้ตกลงกันเอง โดยมีการเซ็นสัญญาไว้เป็นหลักฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้ในระบบแก่คนในชุมชน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8
ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการแก่คนในชุมชน

ผู้ให้บริการ เงินกู้ในระบบลำดับที่	ความเห็นเกี่ยวกับบริการเงินกู้ในระบบ
1	เป็นเงินกู้ที่คู่สัญญาตกลงกันตามความต้องการ มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดเนื่องผู้ให้กู้ต้องมีความเสี่ยงในการให้กู้ยืม
2	ธุรกิจเงินกู้ที่แสวงหาผลกำไรที่ได้รับในอัตราที่สูง ส่วนใหญ่อัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่ากฎหมายกำหนด ซึ่งมีผลกำไรและความเสี่ยงเท่า ๆ กัน
3	เป็นการกู้ยืมที่มีเงื่อนไขไม่ยุ่งยาก เหมือนกับการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินหรือองค์กรต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน
4	เป็นเงินกู้ยืมที่ผู้กู้และผู้ให้กู้ตกลงกันเองโดยภาครัฐและองค์กรใด ๆ ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง
5	ธุรกิจเงินกู้ในระบบเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด แต่เอกสารสัญญาที่เป็นไปตามกฎหมายทุกประการ
6	ทราบว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมาย เนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด แต่รายละเอียดในสัญญาจะเป็นไปตามกฎหมายทุกอย่าง
7	เป็นเงินกู้ยืมที่ผู้กู้กับผู้ให้กู้ตกลงกันเอง โดยมีการเซ็นสัญญาไว้เป็นหลักฐาน
8	เป็นการตกลงระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย
9	การให้บริการเงินกู้ในระบบเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับผู้ที่มีความเดือดร้อน โดยไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากเหมือนธนาคาร เพียงแต่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าธนาคาร
10	การให้บริการเงินกู้ในระบบเป็นการให้กู้ยืมเงินที่ผู้กู้กับผู้ให้กู้ตกลงกันเอง โดยมีการเซ็นสัญญาไว้เป็นหลักฐาน

จากการให้บริการเงินกู้ ผู้ให้บริการเงินกู้มีความเข้าใจว่าเงินกู้ในระบบ คือ (1) เงินกู้ที่คู่สัญญาตกลงกัน ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากฎหมายกำหนด (2) เงินกู้ในระบบเป็นธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรที่ได้รับผลตอบแทนสูง (3) เงินกู้ในระบบเป็นเงินกู้ยืมที่มีเงื่อนไขไม่ยุ่งยาก (4) เงินกู้ในระบบเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมายเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ากฎหมายกำหนด (5) เงินกู้ในระบบเป็นการให้บริการด้านการเงินกับผู้ที่มีความเดือดร้อน มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก

มีผู้ให้บริการเงินกู้จำนวน 4 รายที่มีการทำสัญญาในการกู้ยืมเงิน 6 ราย ไม่มีการทำสัญญาในการกู้ยืมเงิน อัตราดอกเบี้ยขึ้นอยู่กับผู้กู้และผู้ให้กู้จะตกลงกันเอง

4.2.4 ประเภทของผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบจำนวน 10 คน พบว่า ผู้ที่เข้ามาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพทำนา รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ พนักงานบริษัท ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

ประเภทผู้ที่มารับบริการเงินกู้นอกระบบและวงเงินที่ให้กู้ยืม

ลำดับที่ ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ	อาชีพของผู้ที่ขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ	วงเงินที่ให้กู้ยืม (บาท)
1	เกษตรกร	1,000-100,000
2	เกษตรกร รับจ้าง ข้าราชการส่วนท้องถิ่น	1,000-50,000
3	รับจ้าง	1,000-3,000
4	เกษตรกร	5,000-20,000
5	ข้าราชการ เกษตรกร	5,000-30,000
6	พนักงานบริษัท	1,000-15,000
7	พนักงานบริษัท	500-10,000
8	พนักงานบริษัท	1,000-5,000
9	พนักงานบริษัท	2,000-60,000
10	พนักงานบริษัท	500-3,000

4.2.5 หลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน และการชำระคืนเงินกู้ยืมของผู้มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ

ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบมีหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม และการชำระคืนของเงินกู้ยืม ดังนี้

ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบคนที่ 1 หลักเกณฑ์การให้กู้จะพิจารณาจากปริมาณพื้นที่ในการประกอบอาชีพเป็นหลัก วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ยืมไปเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ การชำระคืนตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 2 หลักเกณฑ์การให้กู้จะพิจารณา อาชีพเกษตรกร ดูจาก ปริมาณพื้นที่ในการประกอบอาชีพเป็นหลัก และผลผลิตที่ได้ในปีที่ผ่านมา อาชีพค้าขาย พิจารณาจาก การตรวจสอบว่าผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามที่ได้ระบุในสัญญาการกู้ยืมหรือไม่ การชำระคืนตามฤดู การเก็บเกี่ยวผลผลิต วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ยืมไปเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและใช้จ่ายเพื่อการ ครอบชีพ การชำระคืนเป็นรายเดือนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยสำหรับอาชีพค้าขาย อาชีพเกษตรกรกรรมชำระ คืบตามฤดูการเก็บเกี่ยว หลังจากนั้นก็กู้ใหม่ได้

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 3 หลักเกณฑ์การให้กู้จะพิจารณาจากเงินเดือนที่ได้รับ ซึ่ง ไม่เกิน 3,000 บาท ผู้กุนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อการดำรงชีพ การชำระคืนทุกเดือนทั้งดอกเบี้ยและ เงินต้น

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 4 หลักเกณฑ์การให้กู้จะพิจารณาไม่มีหลักเกณฑ์ในการให้ กู้ยืมเพราะเป็นญาติพี่น้องกัน นำเงินกู้ไปใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิต การชำระคืนตามฤดูการเก็บเกี่ยว ปีละ 2 ครั้ง

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 5 หลักเกณฑ์การให้กู้ จะพิจารณาจากรายได้และ ความสามารถในการชำระคืน เงินที่กู้ยืมนั้นผู้กู้ได้นำไปเพื่อซื้อปัจจัยในการผลิตและเพื่อดำรงชีพ การชำระคืนจะชำระคืนตามฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต (ปีละ 2 ครั้ง)

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 6 หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมจะพิจารณาจากรายได้และวงเงินที่ขอ กู้รวมถึงระยะเวลาที่จะชำระคืน ผู้กุนำเงินที่กู้ไปเพื่อใช้ในการครองชีพและส่งไปจุนเจือทางบ้านกรณีที พ่อแม่อยู่ต่างจังหวัด การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 7 หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมสามารถกู้ได้ไม่เกินเงินเดือนที่ผู้ กู้ได้รับ โดยต้องมีสมุดบัญชีธนาคารและบัตรเอทีเอ็ม ผู้กุนำเงินที่กู้ไปเพื่อใช้ในการครองชีพ การชำระ คืบจะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 8 หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมจะมีการ ทำสัญญา ถ้าเป็นผู้กูราย ใหม่ต้องนำผู้ค้ำประกันมาด้วย สำหรับการให้วงเงินการกู้พิจารณาจากรายได้ของผู้ กู้ เงินที่กู้ไปเพื่อใช้ ในการครองชีพและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 9 หลักเกณฑ์การให้กู้มีการทำสัญญา และมีผู้ค้ำประกัน ผู้ กุนำเงินที่กู้ไปเพื่อใช้ในการครองชีพ การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 10 ไม่มีหลักเกณฑ์อะไรมาก เนื่องจากผู้กู้เป็นเพื่อนร่วมงาน กัน ผู้กุนำเงินที่กู้ไปเพื่อใช้ในการครองชีพ การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน

ผลการศึกษาลักษณะการกู้ยืม วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม และการชำระคืนของเงินกู้ยืม ปรากฏดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

หลักเกณฑ์การกักขัง วัตถุประสงค์ของการกักขังและการชำระคืนเงินกู้ยืม

ลำดับที่ ของผู้ให้บริการ เงินกู้ยืม	หลักเกณฑ์การกักขัง	วัตถุประสงค์ ของการกักขัง	การชำระคืนของเงินกู้ยืม
1	-ปริมาณพื้นที่ในการประกอบอาชีพเป็นหลัก	-เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ	-การชำระคืนตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว ผลผลิต
2	-ผลผลิตที่ได้ในปีที่ผ่านมา อาชีพค้าขาย พิจารณา จากการตรวจสอบว่าผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามที่ได้ ระบุในสัญญาการกักขังหรือไม่	-เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ	- เป็นรายเดือนทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยสำหรับอาชีพค้าขาย อาชีพเกษตรกรรม ชำระคืน ตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว
3	-เงินเดือนที่ได้รับซึ่งผู้กู้ไม่เกิน 3,000 บาท	-เพื่อการดำรงชีพ	-ทุกเดือนทั้งดอกเบี้ยและเงินต้น
4	-ไม่มีหลักเกณฑ์ในการให้กู้ยืมเพราะเป็นญาติพี่น้อง	-ข้อปัจจัยการผลิต	-ตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวปีละ 2 ครั้ง
5	-รายได้และความสามารถในการชำระคืน	-นำไปเพื่อซื้อปัจจัยในการผลิตและ เพื่อดำรงชีพ	-ตามฤดูกาลเก็บเกี่ยวปีละ 2 ครั้ง ตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว ชำระ ดอกเบี้ย ทุกเดือน
6	-พิจารณาจากรายได้และวงเงินที่ขอกู้รวมถึงระยะ เวลาการชำระคืน	-ใช้ในการครองชีพ และส่งไปจนเจือ ญาติที่ต่างจังหวัด	-ชำระคืนเป็นรายเดือน
7	-เงินเดือนโดยต้องมีสมุดบัญชีธนาคารและ บัตรเอทีเอ็ม	-ใช้ในการครองชีพ	-การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ย ทุกเดือน
8	-ทำสัญญา ถ้าเป็นผู้รายใหม่ต้องนำผู้ค้ำประกันมา ด้วย สำหรับการให้วงเงินการกู้พิจารณาจากรายได้ ของผู้กู้	-ใช้ในการครองชีพ และใช้จ่ายใน ชีวิตประจำวัน	-ชำระดอกเบี้ยทุกเดือน
9	-หลักเกณฑ์การให้กู้มีการทำสัญญาและมีผู้ค้ำ ประกัน	-ผู้กู้นำเงินที่กู้ไปเพื่อใช้ในการ ครองชีพ	-การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ย ทุกเดือน
10	-ไม่มีหลักเกณฑ์อะไรมากเนื่องจากผู้กู้เป็นเพื่อนร่วม งานกัน การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ยทุกเดือน	-ผู้กู้นำเงินที่กู้ไปเพื่อใช้ในการ ครองชีพ	-การชำระคืนจะชำระดอกเบี้ยทุก เดือน

จากตารางสรุปได้ดังนี้

หลักเกณฑ์ในการให้กู้ยืม

- (1) เกษตรกรพิจารณาพื้นที่ในการประกอบอาชีพและผลผลิตในปีที่ผ่านมา
- (2) พิจารณาตามรายได้ของผู้กู้
- (3) ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนเนื่องจากเป็นเพื่อร่วมงานกับผู้กู้
- (4) มีการทำสัญญาและมีผู้ค้ำประกัน

วัตถุประสงค์หลักในการกู้เงิน

- (1) เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ
- (2) ใช้เพื่อดำรงชีพ
- (3) ซื้อปัจจัยการผลิต
- (4) ส่งให้ญาติต่างจังหวัด

การชำระคืน

- (1) ชำระคืนตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว
- (2) ชำระเป็นรายเดือน

4.2.6 มาตรการในการติดตามหนี้สิน และการแก้ปัญหาค่าชำระเงินกู้ยืมคืน

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบ เกี่ยวกับมาตรการในการติดตามหนี้สินและการแก้ปัญหาค่าชำระเงินกู้ยืมคืน พบว่า

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 1 ไม่ต้องมีการติดตามหนี้สิน เนื่องจากผู้กู้ยืมเป็นผู้ที่รับซื้อผลผลิตจากผู้ก่ออยู่แล้ว และไม่มีการชำระล่าช้า แต่ถ้าผู้กู้ไม่สามารถนำเงินกู้ยืมมาชำระคืนได้ก็จะให้ใช้แรงงานเป็นการหักหนี้สินที่ได้กู้ไป

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 2 ถ้าผู้กู้ขาดการติดต่ออันผิดปกติ ก็จะติดตามถามข่าวคราวเป็นการส่วนตัว และแนวทางในการชำระหนี้สามารถปฏิบัติได้ เช่น ถ้าปีนี้ผู้กู้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไม่ดีทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ ก็อาจจะให้ชำระคืนเฉพาะดอกเบี้ยก่อนและเงินต้นค่อยชำระคืนในฤดูกาลหน้า

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 3 ถ้าครบกำหนดแล้วไม่มาชำระ เรียกเก็บจากผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นหัวหน้างานของผู้กู้ ไม่มีปัญหาในการผ่อนคืนเนื่องจากให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบ

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 4 ไม่ต้องมีการติดตาม เนื่องจากเจอกันทุกวันและเป็นญาติกัน ถ้ามีเงินไม่พอชำระคืน ก็ให้ผ่อนคืนทีละน้อยตามความสามารถจนหมด

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 5 มีการสอบถามบ้างหากเลยกำหนดมาเป็นระยะเวลาาน แต่ส่วนใหญ่จะส่งคืนตรงตามกำหนด แต่กรณีที่ไม่สามารถนำเงินที่กู้ไปมาชำระคืนได้ทั้งหมดก็จะให้แบ่งผ่อนชำระตามความสามารถจนหมด

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 6 ถ้าล่าช้าไม่มากนักก็จะคิดดอกเบี้ยไปจนถึงวันที่มาชำระ แต่ถ้านานมากก็จะมีการสอบถาม หากผู้กู้ไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ก็จะฟ้องร้องตามกฎหมายแต่ขณะนี้ยังไม่พบปัญหาดังกล่าว

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 7 ไม่มีการชำระล่าช้า เพราะเมื่อถึงกำหนดก็จะกดจากบัตรเอทีเอ็ม และยังไม่พบปัญหาการชำระเงินต้น

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 8 อาจจะมีการชำระล่าช้าบ้าง ซึ่งก็จะคิดดอกเบี้ยเพิ่มตามจำนวนวันที่ชำระล่าช้า ปัญหาในการชำระเงินต้นล่าช้ามีบ้างแต่ไม่บ่อยนัก

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 9 เมื่อถึงกำหนดเวลาแล้วยังไม่มีการชำระก็จะมีการทวงถามและส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาเรื่องการชำระคืนมีแต่เฉพาะขอผ่อนผันออกไป

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 10 เมื่อครบกำหนดแล้วไม่มีการชำระก็จะทวงถาม เป็นครั้งคราว หากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ตามกำหนด ก็จะให้ทยอยผ่อนเงินต้นอย่างเดียวโดยไม่คิดดอกเบี้ย

ผลการศึกษามาตรการในการติดตามหนี้สิน และการแก้ปัญหากรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินที่กู้ยืมไปได้ ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11

มาตรการในการติดตามหนี้สิน และการแก้ปัญหาการชำระเงินกู้ยืมคืน

ลำดับที่ ของผู้ให้บริการเงินกู้ ในระบบ	มาตรการ ในการติดตามหนี้สิน	การแก้ปัญหา กรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินที่กู้ยืมไปได้
1	ไม่ต้องมีการติดตามหนี้สินเนื่องจากผู้ให้กู้ยืมเป็นผู้ที่ รับข้อผลผลิตจากผู้กู้แล้ว	ไม่มีการชำระล่าช้า แต่ถ้าผู้กู้ไม่สามารถนำเงินกู้ยืมมา ชำระคืนได้ ก็จะให้ใช้แรงงานเป็นการหักหนี้สินที่ได้กู้ ไป
2	ถ้าผู้กู้ขาดการติดต่อกันติดต่อกัน ก็จะติดตามถาม ข่าวคราวเป็นการส่วนตัว	หาแนวทางในการชำระหนี้สามารถปฏิบัติได้ เช่น ถ้าปี นี้ผู้กู้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไม่ดีทำให้ไม่สามารถชำระเงินกู้ ได้ ก็อาจจะให้ชำระคืนเฉพาะดอกเบี้ยก่อนและเงินต้น ค่อยชำระคืนในฤดูการหน้า
3	ถ้าผู้กู้ขาดการติดต่อกันติดต่อกัน ก็จะติดตามถามข่าว คราวเป็นการส่วนตัว	ไม่มีปัญหาในการผ่อนคืนเนื่องจากให้ผู้กู้ชำระ รับผิดชอบ
4	ไม่ต้องมีการติดตามเนื่องจากเจอกันทุกวันและเป็น ญาติกัน	ถ้ามีเงินไม่พอชำระคืน ให้ผ่อนคืนที่ละน้อยตาม ความสามารถจนหมด
5	มีการสอบถามบ้างหากเลขกำหนดมาเป็นระยะ เวลานาน แต่ส่วนใหญ่จะส่งคืนตรงตามกำหนด	แต่กรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถนำเงินที่กู้ไปมาชำระคืนได้ทั้งหมด ก็จะให้แบ่งผ่อนชำระตามความสามารถจนหมด
6	ถ้าล่าช้าไม่มากนักก็จะคิดดอกเบี้ยไปจนถึงวันที่มา ชำระ แต่ถ้านานมากก็จะมีการสอบถาม	หากผู้กู้ไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ก็จะฟ้องร้องตาม กฎหมาย แต่ขณะนี้ยังไม่พบปัญหาดังกล่าว
7	ไม่มีการชำระล่าช้า เพราะเมื่อถึงกำหนดก็จะกดจาก บัตรเอทีเอ็ม	ยังไม่พบปัญหาการชำระเงินต้น
8	อาจจะมีการชำระล่าช้า ซึ่งจะคิดดอกเบี้ยเพิ่มตาม จำนวนวันที่ล่าช้า	มีบ้างในการชำระเงินต้นล่าช้าแต่ไม่ บ่อยนัก
9	เมื่อถึงกำหนดเวลาแล้วยังไม่มีการชำระก็จะมีการ ทวงถาม	ส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาเรื่องการชำระคืนมีแต่เฉพาะขอ ผ่อนผันออกไป
10	เมื่อครบกำหนดแล้วไม่มีการชำระก็จะทวงถามเป็น ครั้งคราว	หากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ตามกำหนด ก็จะให้ ทยอยผ่อนเงินต้นอย่างเดียวโดยไม่คิดดอกเบี้ย

สรุป การติดตามหนี้สินมี 2 ลักษณะ คือ (1) ไม่ต้องมีการติดตามเนื่องจากผู้กู้ต้องขายผลผลิตให้กับผู้ให้กู้ และ (2) ติดตามโดยการสอบถามผู้กู้เป็นการส่วนตัว การแก้ปัญหากรณีผู้กู้ชำระเงินกู้คืนล่าช้า ส่วนใหญ่จะไม่มีชำระล่าช้า แต่ถ้ารายใดที่ชำระล่าช้าก็จะสอบถามและให้ชำระเฉพาะดอกเบี้ย หรือบางรายก็จะมีผู้ค้ำประกันเป็นผู้รับผิดชอบ

4.2.7 จำนวนผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้ในระบบ วงเงินที่ได้ให้กู้ยืมทั้งหมดในปัจจุบันและอัตราดอกเบี้ย

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบ เกี่ยวกับจำนวนผู้ให้กู้ยืมเงินและจำนวนเงินที่ได้ให้กู้ยืมไปแล้วพบว่า

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 1 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมดมากกว่า 20 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 2,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับผู้กู้ชั้นดี ร้อยละ 5 สำหรับเกษตรกร/ชาวนา

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 2 ได้ให้บริการกู้เงินทั้งหมดจำนวน 39 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 300,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับผู้กู้ที่มีหลักทรัพย์ ร้อยละ 5 สำหรับเกษตรกร/ชาวนา ร้อยละ 10 สำหรับผู้กู้ที่ทำงานบริษัท

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 3 ได้ให้บริการกู้เงินทั้งหมดจำนวนประมาณ 50-60 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 200,000-300,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 4 ได้ให้บริการกู้เงินทั้งหมดจำนวน 2 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 5 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมดประมาณ 10-15 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 สำหรับผู้กู้ที่มีหลักทรัพย์ ร้อยละ 5 สำหรับเกษตรกร/ชาวนา

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 6 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมด 37 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 150,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับเพื่อนสนิท ร้อยละ 10 สำหรับพนักงานทั่วไป

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 7 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมด 45 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 300,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10

ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบคนที่ 8 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมด 17 คน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 68,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 สำหรับผู้กู้ชั้นดี และอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 สำหรับผู้กู้อย่างใหม่

ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบคนที่ 9 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมด 42 คน เป็นเงินทั้งสิ้น ประมาณ 1,750,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 สำหรับเพื่อนสนิท ร้อยละ 10 สำหรับผู้ทั่วไป

ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบคนที่ 10 ได้ให้บริการกู้เงินจำนวนทั้งหมด 12 คน เป็นเงินทั้งสิ้น ประมาณ 35,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 และร้อยละ 10 ขึ้นอยู่กับความสนิทและการชำระคืนตรงต่อเวลา

ผลการศึกษาจำนวนผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ วงเงินที่ได้กู้ยืมทั้งหมดในปัจจุบันและอัตราดอกเบี้ย ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12

จำนวนผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ วงเงินที่ได้กู้ยืมทั้งหมดในปัจจุบันและอัตราดอกเบี้ย

ลำดับที่ ของผู้ให้บริการ เงินกู้นอกระบบ	จำนวนผู้ที่มา ขอรับบริการ เงินกู้นอกระบบ (คน)	วงเงินที่ได้กู้ยืม (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละ / เดือน)
1	มากกว่า 20	ประมาณ 2,000,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับผู้ชั้นดี ร้อยละ 5 สำหรับเกษตรกร/ชาวนา
2	39	ประมาณ 300,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับผู้ที่มีหลักทรัพย์ ร้อยละ 5 สำหรับเกษตรกร/ชาวนา ร้อยละ 10 สำหรับผู้ที่ทำงานบริษัท
3	ประมาณ 50	ประมาณ 200,000- 300,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5
4	2	ประมาณ 50,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5
5	ประมาณ 10-15	ประมาณ 200,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 สำหรับผู้ที่มีหลักทรัพย์ ร้อยละ 5 สำหรับเกษตรกร/ชาวนา
6	37	ประมาณ 150,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับเพื่อนสนิท ร้อยละ 10 สำหรับพนักงานทั่วไป
7	45	ประมาณ 300,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10
8	17	ประมาณ 68,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 สำหรับผู้ชั้นดี และอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 สำหรับผู้รายใหม่
9	42	ประมาณ 1,750,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 สำหรับเพื่อนสนิท ร้อยละ 10 สำหรับผู้ทั่วไป
10	12	ประมาณ 35,000	อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 และร้อยละ 10 ขึ้นอยู่กับความสนิทและการชำระคืนตรงต่อเวลา

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

การสัมภาษณ์ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ จำนวน 20 คน จาก 5 อาชีพ ๆ ละ 5 คน ได้แก่ อาชีพ เกษตรกรรม อาชีพรับจ้าง อาชีพรับราชการ และอาชีพค้าขาย อาชีพละ 5 คน ผลการศึกษา มีดังนี้

4.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

จากการสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบจำนวน 20 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้าง อาชีพรับราชการและอาชีพค้าขาย โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ (บาท/เดือน) ปรากฏผลดังนี้

(1) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 5 คน

คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 63 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 20,000 บาท/เดือน

คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 34 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 12,500 บาท/เดือน

คนที่ 3 เพศชาย อายุ 63 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3 คน รายได้เฉลี่ย 15,000 บาท/เดือน

คนที่ 4 เพศหญิง อายุ 37 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 12,000 บาท/เดือน

คนที่ 5 เพศชาย อายุ 53 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 12,000 บาท/เดือน

(2) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 ราย

คนที่ 1 เพศชาย อายุ 30 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 5 คน รายได้เฉลี่ย 15,000 – 20,000 บาท/เดือน

คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 32 ปี สถานภาพการสมรส โสด รายได้เฉลี่ย 16,000 บาท/เดือน

คนที่ 3 เพศหญิง อายุ 35 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คน รายได้เฉลี่ย 10,000 – 15,000 บาท/เดือน

คนที่ 4 เพศชาย อายุ 49 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 15,000 – 17,000 บาท/เดือน

คนที่ 5 เพศหญิง อายุ 26 ปี สถานภาพการสมรส โสด รายได้เฉลี่ย 6,500-8,000 บาท/เดือน

(3) ผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบที่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน

คนที่ 1 เพศชาย อายุ 35 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3 คน รายได้เฉลี่ย 20,000 บาท/เดือน

คนที่ 2 เพศชาย อายุ 45 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 5 คน รายได้เฉลี่ย 16,000 บาท/เดือน

คนที่ 3 เพศชาย อายุ 51 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 150,000 บาท/เดือน (รับจ้างเกี่ยวข้าวทั้งในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดอื่น ๆ ด้วย)

คนที่ 4 เพศชาย อายุ 58 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 6 คน รายได้เฉลี่ย 12,000 บาท/เดือน

คนที่ 5 เพศชาย อายุ 44 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3 คน รายได้เฉลี่ย 20,000 บาท/เดือน

(4) ผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบที่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 คน

คนที่ 1 เพศชาย อายุ 46 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน รายได้เฉลี่ย 25,000 บาท/เดือน

คนที่ 2 เพศชาย อายุ 38 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2 คน รายได้เฉลี่ย 30,000 บาท/เดือน

คนที่ 3 เพศหญิง อายุ 40 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3 คน รายได้เฉลี่ย 15,000 บาท/เดือน

คนที่ 4 เพศชาย อายุ 45 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3 คน รายได้เฉลี่ย 28,000 บาท/เดือน

คนที่ 5 เพศหญิง อายุ 37 ปี สถานภาพการสมรส ได้สมรส มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 1 คน รายได้เฉลี่ย 15,000 บาท/เดือน

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบ ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13
ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบ

ข้อมูลส่วนบุคคล	อาชีพ			
	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	ค้าขาย
เพศ	คนที่ 1 : หญิง คนที่ 2 : หญิง คนที่ 3 : ชาย คนที่ 4 : หญิง คนที่ 5 : ชาย	คนที่ 1 : ชาย คนที่ 2 : หญิง คนที่ 3 : ชาย คนที่ 4 : ชาย คนที่ 5 : หญิง	คนที่ 1 : ชาย คนที่ 2 : ชาย คนที่ 3 : ชาย คนที่ 4 : ชาย คนที่ 5 : ชาย	คนที่ 1 : ชาย คนที่ 2 : ชาย คนที่ 3 : หญิง คนที่ 4 : ชาย คนที่ 5 : หญิง
อายุ (ปี)	คนที่ 1 : 63 คนที่ 2 : 34 คนที่ 3 : 63 คนที่ 4 : 37 คนที่ 5 : 53	คนที่ 1 : 30 คนที่ 2 : 32 คนที่ 3 : 35 คนที่ 4 : 49 คนที่ 5 : 26	คนที่ 1 : 35 คนที่ 2 : 45 คนที่ 3 : 51 คนที่ 4 : 58 คนที่ 5 : 44	คนที่ 1 : 46 คนที่ 2 : 38 คนที่ 3 : 40 คนที่ 4 : 45 คนที่ 5 : 37
สถานภาพการสมรส	คนที่ 1 : สมรส คนที่ 2 : สมรส คนที่ 3 : สมรส คนที่ 4 : สมรส คนที่ 5 : สมรส	คนที่ 1 : สมรส คนที่ 2 : โสด คนที่ 3 : สมรส คนที่ 4 : สมรส คนที่ 5 : โสด	คนที่ 1 : สมรส คนที่ 2 : สมรส คนที่ 3 : สมรส คนที่ 4 : สมรส คนที่ 5 : สมรส	คนที่ 1 : สมรส คนที่ 2 : สมรส คนที่ 3 : สมรส คนที่ 4 : สมรส คนที่ 5 : สมรส
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	คนที่ 1 : 4 คนที่ 2 : 4 คนที่ 3 : 3 คนที่ 4 : 4 คนที่ 5 : 4	คนที่ 1 : 5 คนที่ 2 : - คนที่ 3 : 5 คนที่ 4 : 4 คนที่ 5 : -	คนที่ 1 : 3 คนที่ 2 : 5 คนที่ 3 : 4 คนที่ 4 : 6 คนที่ 5 : 3	คนที่ 1 : 4 คนที่ 2 : 2 คนที่ 3 : 3 คนที่ 4 : 3 คนที่ 5 : 1
รายได้ (บาท/เดือน)	คนที่ 1 : 20,000 คนที่ 2 : 12,500 คนที่ 3 : 15,000 คนที่ 4 : 12,000 คนที่ 5 : 12,000	คนที่ 1 : 15,000-20,000 คนที่ 2 : 16,000 คนที่ 3 : 10,000-15,000 คนที่ 4 : 15,000-17,000 คนที่ 5 : 6,500-8,000	คนที่ 1 : 20,000 คนที่ 2 : 16,000 คนที่ 3 : 150,000 คนที่ 4 : 12,000 คนที่ 5 : 20,000	คนที่ 1 : 25,000 คนที่ 2 : 30,000 คนที่ 3 : 15,000 คนที่ 4 : 28,000 คนที่ 5 : 15,000

4.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการครองชีพ

จากการสอบถามข้อมูลการครองชีพของผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบจำนวน 20 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้าง อาชีพรับราชการและอาชีพค้าขาย โดยถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของครอบครัว ได้แก่ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหาร ค่าเล่าเรียนบุตร และค่าเช่าบ้าน ปรากฏผลดังนี้

(1) ผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบที่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 5 คน

คนที่ 1 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 6,000 บาท

คนที่ 2 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,200 บาท ค่าอาหารเดือนละ 6,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 4,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 11,200 บาท

คนที่ 3 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 800 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 5,800 บาท

คนที่ 4 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 4,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 10,500 บาท

คนที่ 5 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,200 บาท ค่าอาหารเดือนละ 6,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 3,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 10,200 บาท

(2) ผู้รับบริการเงินกู้ยืมในระบบที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 คน

คนที่ 1 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า และค่าเช่าบ้าน เดือนละ 2,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 7,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 9,500 บาท

คนที่ 2 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 2,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 4,500 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 3,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 10,000 บาท

คนที่ 3 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 2,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 6,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 8,500 บาท

คนที่ 4 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 5,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 11,000 บาท

คนที่ 5 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 2,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 3,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน จ่ายรวมกับค่าน้ำ ไฟฟ้า รวมเป็นเงิน 5,000 บาท

(3) ผู้รับบริการเงินกู้ยืมระบบที่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน

คนที่ 1 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 1,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 7,000 บาท

คนที่ 2 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 6,000 บาท

คนที่ 3 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 5,000-7,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 7,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 12,000-14,000 บาท

คนที่ 4 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000-6,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 1,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 7,000-8,000 บาท

คนที่ 5 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 4,500 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 2,500-3,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 8,500-9,000 บาท

(4) ผู้รับบริการเงินกู้ยืมระบบที่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 ราย

คนที่ 1 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้าเดือนละ 1,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 5,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 2,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 8,500 บาท

คนที่ 2 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 3,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 3,000 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 7,000 บาท

คนที่ 3 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าอาหารเดือนละ 1,500 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 2,500 บาท

คนที่ 4 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,500 บาท ค่าอาหารเดือนละ 3,500 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรเดือนละ 2,500 บาท ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 7,500 บาท

คนที่ 5 จ่ายค่าน้ำและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,200 บาท ค่าอาหารเดือนละ 3,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตร ไม่มี ค่าเช่าบ้าน ไม่มี รวมเป็นเงิน 4,200 บาท

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการครองชีพของผู้รับบริการเงินกู้ยืมระบบ ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14

ข้อมูลเกี่ยวกับการครองชีพของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

การครองชีพ	อาชีพ			
	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	ค้าขาย
ค่าน้ำและไฟฟ้า (บาท/เดือน)	คนที่ 1 : 1,000 คนที่ 2 : 1,200 คนที่ 3 : 800คน คนที่ 4 : 1,500 คนที่ 5 : 1,200	คนที่ 1 : 2,500 (รวมค่าเช่าบ้าน) คนที่ 2 : 2,500 คนที่ 3 : 2,500 คนที่ 4 : 1,000 คนที่ 5 : 2,000	คนที่ 1 : 1,000 คนที่ 2 : 1,000 คนที่ 3 : 5,000- 7,000 คนที่ 4 : 1,000 คนที่ 5 : 1,500	คนที่ 1 : 1,500 คนที่ 2 : 1,000 คนที่ 3 : 1,000 คนที่ 4 : 1,500 คนที่ 5 : 1,200
ค่าเล่าเรียนบุตร (บาท/เดือน)	คนที่ 1 : - คนที่ 2 : 4,000 คนที่ 3 : - คนที่ 4 : 4,000 คนที่ 5 : 3,000	คนที่ 1 : - คนที่ 2 : 3,000 คนที่ 3 : - คนที่ 4 : 5,000 คนที่ 5 : -	คนที่ 1 : 1,000 คนที่ 2 : - คนที่ 3 : - คนที่ 4 : 1,000 คนที่ 5 : 2,500- 3,000	คนที่ 1 : 2,000 คนที่ 2 : 3,000 คนที่ 3 : - คนที่ 4 : 2,500 คนที่ 5 : -
ค่าเช่าบ้าน (บาท/เดือน)	คนที่ 1 : - คนที่ 2 : - คนที่ 3 : - คนที่ 4 : - คนที่ 5 : -	คนที่ 1 : - คนที่ 2 : - คนที่ 3 : - คนที่ 4 : - คนที่ 5 : จ่ายรวมกับ ค่าน้ำและค่า ไฟฟ้า	คนที่ 1 : - คนที่ 2 : - คนที่ 3 : - คนที่ 4 : - คนที่ 5 : -	คนที่ 1 : - คนที่ 2 : - คนที่ 3 : - คนที่ 4 : - คนที่ 5 : -
รวมรายจ่าย (บาท)	คนที่ 1 : 6,000 คนที่ 2 : 11,200 คนที่ 3 : 5,000 คนที่ 4 : 9,000 คนที่ 5 : 8,000	คนที่ 1 : 9,500 คนที่ 2 : 10,000 คนที่ 3 : 8,500 คนที่ 4 : 11,000 คนที่ 5 : 5,000	คนที่ 1 : 7,000 คนที่ 2 : 6,000 คนที่ 3 : 12,000- 14,000 คนที่ 4 : 6,000-7,000 คนที่ 5 : 8,500-9,000	คนที่ 1 : 8,500 คนที่ 2 : 7,000 คนที่ 3 : 2,500 คนที่ 4 : 7,500 คนที่ 5 : 4,200

4.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน

ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน โดยถามเกี่ยวกับการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สาเหตุที่ขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ การทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบ ปรากฏผลดังนี้

(1) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบที่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 5 คน

คนที่ 1 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแต่ไม่ได้กู้เงิน เนื่องจากไม่มีคนค้ำประกันให้และไม่ได้กู้จากสถาบันการเงินใด ๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์ สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบ เพราะไม่ต้องมีคนค้ำประกันหรือหลักทรัพย์ในการกู้เงิน ถึงแม้ว่าดอกเบี้ยจะแพงกว่าแต่มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการบอกต่อ ๆ กันมา โดยใช้บริการมาประมาณ 20 ปี

คนที่ 2 กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบ เนื่องจาก เคยว่างงานมาประมาณ 2 ปีกว่า แต่มีภาระจะต้องจ่ายหลายด้านที่ต้องรับผิดชอบ ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการแนะนำของเพื่อน

คนที่ 3 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบ เพราะเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านไม่เพียงพอเพราะการกู้เงินนอกระบบมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการแนะนำของเพื่อน

คนที่ 4 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต้องกู้เงินนอกระบบเนื่องจากเงินที่ได้มาทั้งหมดยังไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการแนะนำจากเพื่อนบ้าน

คนที่ 5 ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากเงินของกองทุนหมู่บ้านหมด และไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบเนื่องจากได้เงินเร็วกว่าการกู้จากสถาบันการเงิน ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก อาศัยความคุ้นเคยกันและความซื่อสัตย์ของผู้กู้และผู้ให้กู้ ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเพื่อนบ้าน

(2) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 คน

คนที่ 1 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้โฉนดค้ำประกัน สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบเนื่องจากเงินกู้จากกองทุนไม่เพียงพอจึงกู้ยืมเงินกู้นอกระบบ ใช้บริการเงินกู้นอกระบบมาตั้งแต่เมื่อบิดายังมีชีวิตอยู่

คนที่ 2 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแต่กู้ไม่ได้เพราะไม่มีเลขที่บ้านและไม่มีคนค้ำประกันให้ จึงกู้ไม่ได้ และไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน จึงต้องกู้เงินนอกระบบ ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเพื่อนแนะนำให้

คนที่ 3 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ไม่เคยกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบเนื่องจากเงินกู้ที่ได้จากกองทุนหมู่บ้านไม่เพียงพอ ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากญาติและเพื่อนบ้านแนะนำ

คนที่ 4 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร สาเหตุที่กู้เงินจากเงินกู้นอกระบบ เนื่องจากเงินกู้ที่ได้มาทั้งหมดไม่เพียงพอในการใช้จ่าย ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเพื่อนแนะนำ

คนที่ 5 ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและสถาบันการเงินอื่น ๆ ไม่ได้มีบ้านเป็นของตนเองไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันจึงไม่สามารถกู้ได้ เป็นสาเหตุให้หันไปกู้เงินนอกระบบ ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบ จากการแนะนำของเพื่อน

(3) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบที่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน

คนที่ 1 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และจากสหกรณ์การเกษตร แต่เงินที่ไม่เพียงพอในการลงทุน จึงต้องกู้เงินนอกระบบเพิ่ม ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากญาติ

คนที่ 2 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์การเกษตร แต่เงินไม่เพียงพอในการใช้จ่าย จึงต้องกู้เงินนอกระบบเพิ่ม เพราะเมื่อก่อนติดสุรามากซึ่งปัจจุบันเลิกแล้วแต่ต้องชำระหนี้เก่าด้วย กู้นอกระบบจากพี่น้องที่ให้บริการเงินกู้อยู่แล้ว

คนที่ 3 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแต่ไม่ได้กู้เพราะวงเงินน้อย กู้เงินจากสถาบันการเงินโดยการเอาโฉนดค้ำประกัน และต้องการขยายธุรกิจของตนจึงต้องใช้เงินมาก จึงหันไปกู้เงินนอกระบบโดยกู้จากญาติที่ให้บริการเงินกู้ดังกล่าวอยู่แล้ว ไม่มีใครแนะนำเพราะผู้ให้กู้เป็นญาติเอง

คนที่ 4 กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน แต่ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่ต้องกู้เงินนอกระบบ เนื่องจากเงินกองทุนไม่พอและต้องการเงินเพิ่มอีกไม่มากจึงกู้เงินจากเงินกู้นอกระบบซึ่งมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเพื่อนบ้าน

คนที่ 5 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและจากสหกรณ์การเกษตรแต่ไม่เพียงพอ เพราะนอกจากรับราชการแล้วได้มีการทำงานชั่วคราว ซึ่งต้องใช้ทุนมากจึงกู้เงินนอกระบบเพิ่ม ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการแนะนำของเพื่อนบ้าน

(4) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบที่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 คน

คนที่ 1 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแต่เงินที่ได้ไม่เพียงพอในการลงทุน จึงต้องกู้เงินนอกระบบ ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเพื่อนบ้าน และกู้จากญาติ

คนที่ 2 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน แต่ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เงินกู้จากกองทุนได้น้อยและไม่เพียงพอ จึงกู้บางส่วนเพิ่มจากเงินกู้ในระบบซึ่งมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ทราบแหล่งเงินกู้จากเพื่อนแนะนำ

คนที่ 3 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน แต่ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เงินกู้จากกองทุนได้ไม่เพียงพอ จึงต้องกู้เงินนอกระบบซึ่งมีขั้นตอนไม่ซับซ้อนไม่ต้องมีบุคคลค้ำประกัน อาศัยความสนิทสนมคุ้นเคยกันในชุมชน ทราบแหล่งเงินกู้จากเพื่อนแนะนำ

คนที่ 4 ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เพราะไม่มีคนค้ำประกัน และไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ จึงต้องกู้เงินจากเงินกู้ในระบบซึ่งมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ทราบแหล่งเงินกู้จากเพื่อนแนะนำ

คนที่ 5 กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน แต่ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านได้น้อย จึงกู้บางส่วนเพิ่มจากเงินกู้ในระบบซึ่งมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ทราบแหล่งเงินกู้จากเพื่อนแนะนำ

ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15
การกู้ยืมของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ

การกู้ยืม	อาชีพ			
	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	ค้าขาย
การกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน	คนที่ 1 : ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เพราะไม่มีคนค้ำประกัน คนที่ 2 : กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 3 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 4 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากเงินของกองทุนหมู่บ้านหมด	คนที่ 1 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 2 : เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน แต่กู้ไม่ได้ เพราะไม่มีเลขที่บ้าน และไม่มีคนค้ำประกัน คนที่ 3 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 4 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน	คนที่ 1 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 2 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 3 : เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน แต่กู้ไม่ได้ เพราะวงเงินน้อย คนที่ 4 : กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 5 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน	คนที่ 1 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 2 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 3 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 4 : ไม่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน คนที่ 5 : กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)
การกู้ยืมของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

การกู้ยืม	อาชีพ			
	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	ค้าขาย
การกู้เงินจากสถาบันการเงิน	<p>คนที่ 1 : ไม่ได้จากสถาบันการเงินใด ๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์</p> <p>คนที่ 2 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 3 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p> <p>คนที่ 4 : กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p>	<p>คนที่ 1 : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 2 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน</p> <p>คนที่ 3 : ไม่เคยกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p> <p>คนที่ 4 : สหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p>	<p>คนที่ 1 : สหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 2 : สหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 3 : กู้เงินจากสถาบันการเงินโดยการใช้โฉนดค้ำประกัน</p> <p>คนที่ 4 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p> <p>คนที่ 5 : สหกรณ์การเกษตร</p>	<p>คนที่ 1 : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 2 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 3 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 4 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินใด</p>
การกู้เงินจากสถาบันการเงิน	<p>คนที่ 1 : ไม่ได้จากสถาบันการเงินใด ๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์</p> <p>คนที่ 2 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 3 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p> <p>คนที่ 4 : กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p>	<p>คนที่ 1 : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 2 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน</p> <p>คนที่ 3 : ไม่เคยกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p> <p>คนที่ 4 : สหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p>	<p>คนที่ 1 : สหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 2 : สหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 3 : กู้เงินจากสถาบันการเงินโดยการใช้โฉนดค้ำประกัน</p> <p>คนที่ 4 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ</p> <p>คนที่ 5 : สหกรณ์การเกษตร</p>	<p>คนที่ 1 : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</p> <p>คนที่ 2 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 3 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 4 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงิน</p> <p>คนที่ 5 : ไม่ได้กู้เงินจากสถาบันการเงินใด</p>
สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบ	<p>คนที่ 1 : ไม่ต้องมีค้ำประกันหรือหลักทรัพย์ในการกู้เงิน ถึงแม้ว่าดอกเบี้ยจะแพงกว่าแต่มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก</p> <p>คนที่ 2 : เคยว่างงานมาประมาณ 2 ปีกว่า แต่มีการจะต้องจ่ายหลายด้านที่ต้องรับผิดชอบ</p> <p>คนที่ 3 : เพราะเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านไม่เพียงพอและการกู้เงินนอกระบบมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก</p> <p>คนที่ 4 : ต้องกู้เงินนอกระบบ</p>	<p>คนที่ 1 : เงินกู้จากกองทุนไม่เพียงพอจึงกู้ยืมเงินนอกระบบ</p> <p>คนที่ 2 : ไม่มีหลักทรัพย์ ค้ำประกันจึงต้องกู้เงินนอกระบบ</p> <p>คนที่ 3 : เงินที่ ได้จาก กองทุนหมู่บ้านไม่เพียงพอ</p> <p>คนที่ 4 : เนื่องจากเงินที่ ได้มาทั้งหมดไม่เพียงพอในการใช้จ่าย</p> <p>คนที่ 5 : ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน</p>	<p>คนที่ 1 : เงินที่ไม่เพียงพอในการลงทุนจึงต้องกู้เงินนอกระบบเพิ่ม</p> <p>คนที่ 2 : เงินไม่เพียงพอในการใช้จ่าย จึงต้องกู้เงินนอกระบบเพิ่ม</p> <p>คนที่ 3 : ต้องการขยายธุรกิจของตนจึงต้องใช้เงินมาก</p> <p>คนที่ 4 : เงินกองทุนไม่พอและต้องการเงินเพิ่มอีกไม่มากนัก</p> <p>คนที่ 5 : รับราชการและทำนาข้าวซึ่งต้อง</p>	<p>คนที่ 1 : เงินที่ได้ไม่เพียงพอ</p> <p>คนที่ 2 : เงินที่กู้จากกองทุนได้น้อยและไม่เพียงพอ</p> <p>คนที่ 3 : เงินที่กู้จากกองทุนได้ไม่เพียงพอ จึงต้องกู้เงินนอกระบบ ซึ่งมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ไม่ต้องมีบุคคลค้ำประกันอาศัยความคุ้นเคยกันในชุมชน</p> <p>คนที่ 4 : ไม่มีหลักทรัพย์</p> <p>คนที่ 5 : เงินที่กู้จากกองทุน</p>

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)
การกู้ยืมของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

การกู้ยืม	อาชีพ			
	เกษตรกรรม	รับจ้าง	รับราชการ	ค้าขาย
สาเหตุที่กู้เงินนอกระบบ (ต่อ)	เนื่องจากเงินที่ได้มาทั้งหมดยังไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ คนที่ 5 : ได้เงินเร็วกว่าการกู้จากสถาบันการเงินชั้นตอนไม่ยุ่งยาก อาศัยความคุ้นเคยกันและความซื่อสัตย์ของผู้และผู้ให้กู้	จึงต้องกู้เงินนอกระบบ	ใช้เงินทุนมากมีชั้นตอนไม่ยุ่งยาก	หมู่บ้านได้น้อยซึ่งต้องกู้เงินนอกระบบเพิ่ม ซึ่งมีชั้นตอนไม่ซับซ้อน
การกู้เงินจากสถาบันการเงิน	คนที่ 1 : ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการบอกต่อกันมา โดยใช้บริการมาประมาณ 20 ปี คนที่ 2 : ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการแนะนำของเพื่อน คนที่ 3 : ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากการแนะนำของเพื่อน คนที่ 4 : การแนะนำจากเพื่อนบ้าน คนที่ 5 : จากเพื่อนบ้าน	คนที่ 1 : ใช้บริการเงินกู้นอกระบบมาตั้งแต่เมื่อบิดายังมีชีวิตอยู่ คนที่ 2 : เพื่อนแนะนำ คนที่ 3 : ญาติและเพื่อนแนะนำ คนที่ 4 : เพื่อนแนะนำ คนที่ 5 : เพื่อนแนะนำ	คนที่ 1 : ทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากญาติ คนที่ 2 : กู้นอกระบบจากพื้นที่หนึ่งที่ให้บริการเงินกู้อยู่แล้ว คนที่ 3 : ไม่มีใครแนะนำเพราะผู้ให้กู้เป็นญาติเอง คนที่ 4 : เพื่อนบ้าน คนที่ 5 : เพื่อนบ้าน	คนที่ 1 : เพื่อนบ้านและญาติจากญาติ คนที่ 2 : เพื่อนแนะนำ คนที่ 3 : เพื่อนแนะนำ คนที่ 4 : เพื่อนแนะนำ คนที่ 5 : เพื่อนแนะนำ

4.3.4 หนี้สินและการชำระหนี้สิน

จากการสัมภาษณ์ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบเกี่ยวกับหนี้สิน และการชำระหนี้สินที่มีอยู่รวมถึงอัตราดอกเบี้ยที่ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กู้เงินกับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ ปรากฏผลดังนี้

(1) ผู้รับบริการเงินกู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 5 คน

คนที่ 1 ปัจจุบันมีหนี้นอกระบบเป็นเงิน 38,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ส่งดอกเบี้ย 8,000 บาท/ 4 เดือน ต้องการปลดหนี้ คิดว่าที่จะสามารถทำได้คือทยอยผ่อนหนี้สินที่มีอยู่แล้ว ไม่กู้เพิ่ม

คนที่ 2 เป็นหนี้กองทุนหมู่บ้าน เป็นเงิน 15,000 บาท ชำระภายใน 1 ปี แล้วกู้ใหม่ได้อีกหนี้นอกระบบ 32,000 บาท ส่งดอกเบี้ย เดือนละ 1,600 บาท ต้องการปลดหนี้ แต่ตอนนี้ยังมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะไปชำระเงินคืนได้ คงต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง

คนที่ 3 เป็นหนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท ชำระคืนปีละ 1 ครั้ง หนี้นอกระบบเป็นเงิน 40,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาท/เดือน ชำระคืนตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว ต้องการปลดหนี้ แต่เป็นไปได้ยากเพราะผลผลิตราคาไม่ดีเท่าที่ควร คงต้องกู้ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

คนที่ 4 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 15,000 บาท หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรเป็นเงิน 50,000 บาท หนี้ร้านอุปกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 17,000 บาท หนี้นอกระบบเป็นเงิน 15,000 บาท อยากปลดหนี้แต่คงต้องค่อย ๆ ทายผ่อนชำระคืนไปเรื่อย ๆ

คนที่ 5 หนี้นอกระบบเป็นเงิน 9,000 บาท หนี้ญาติเป็นเงิน 20,000 บาท ต้องการปลดหนี้ อาจจะทำได้ถ้าราคาผลผลิตดีกว่าทุกวันนี้ และลูกชายและลูกสาวได้งานที่แน่นอน

(2) ผู้รับบริการเงินกู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 คน

คนที่ 1 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้ผ่อนรถจักรยานยนต์เป็นเงิน 30,000 บาท หนี้นอกระบบ เป็นเงิน 3,000 บาท ต้องการปลดหนี้อาจจะเป็นไปได้ถ้ารัฐบาลเปิดโอกาสให้ซื้อที่ดินทำกินเพิ่มในราคาที่ถูกลงและมีโฉนดจะได้สามารถนำไปขายและนำเงินมาชำระหนี้ที่เหลืออยู่ให้หมดไป

คนที่ 2 หนี้นอกระบบเป็นเงิน 4,000 บาท ต้องการปลดหนี้แต่เงินไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องกู้ แต่ก็พยายามใช้จ่ายอย่างประหยัด

คนที่ 3 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้นายทุนเป็นเงิน 4,000 บาท หนี้ร้านทองเป็นเงิน 5,000 บาท หนี้จากญาติเป็นเงิน 10,000 บาท ต้องการปลดหนี้โดยค่อย ๆ ทายผ่อนไปเรื่อย ๆ จนหมด

คนที่ 4 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้สหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 30,000 บาท หนี้นอกระบบ เป็นเงิน 5,000 บาท ต้องการปลดหนี้ แต่คงจะต้องรอให้ลูกเรียนจบและได้งานทำก็จะมีเงินมาช่วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในบ้าน

คนที่ 5 หนี้นอกระบบเป็นเงิน 5,000 บาท ผ่อนชำระตามรายได้แต่ละเดือน ไม่อยากเป็นหนี้แต่ขณะนี้รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายจึงต้องกู้เพื่อความอยู่รอด แต่ก็ไม่พยายามกู้เป็นจำนวนมากเกินความสามารถที่จะใช้คืน

(3) ผู้รับบริการเงินกู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน

คนที่ 1 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้นอกระบบเป็นเงิน 150,000 บาท หนี้สหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 50,000 บาท ชำระคืนตามผลผลิตที่ได้ในแต่ละครั้งไม่แน่นอน ต้องการปลดหนี้ ถ้าหากว่าราคาผลผลิตดีรวมถึงปัจจัยในการผลิตราคาไม่ปรับขึ้นก็น่าจะปลดหนี้ได้ในระยะเวลาไม่นาน ขณะนี้ก็ค่อย ๆ ทายผ่อนคืนไปเรื่อย ๆ

คนที่ 2 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้ธนาคารเป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าอีกประมาณ 6 เดือนก็จะหมดหนี้สินที่มาจากเงินกู้ธนาคาร ต้องการปลดหนี้ คือพยายามผ่อนชำระหนี้เก่าให้หมดแล้วไม่กู้เพิ่มอีกขณะเดียวกันก็ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด

คนที่ 3 กู้จากญาติ 1,000,000 บาท กู้จากธนาคาร 2,000,000 บาท กู้ซื้อรถเกี่ยวข้าว ผ่อนชำระทุกเดือน อยากปลดหนี้พยายามหาเกี่ยวข้าวให้ได้จำนวนมากที่สุดเพราะรายได้ส่วนใหญ่มาจากการเกี่ยวข้าว

คนที่ 4 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 15,000 บาท หนี้ร้านค้าเป็นเงิน 2,000 บาท หนี้เงินกู้ธนาคารเป็นเงิน 11,000 บาท อยากปลดหนี้ แต่มีภาระในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบมาก แต่จะกู้เพิ่มให้น้อยลง

คนที่ 5 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้สหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 30,000 บาท ผ่อนรถจักรยานยนต์ เดือนละ 1,450 บาท อีก 25 เดือน

(4) ผู้รับบริการเงินกู้ธนาคารที่ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 คน

คนที่ 1 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 20,000 บาท หนี้ธนาคารสหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 50,000 บาท หนี้ญาติ เป็นเงิน 100,000 บาท หนี้เงินกู้ธนาคารเป็นเงิน 10,000 บาท อยากปลดหนี้ แต่ถ้าไม่กู้มาลงทุนก็ไม่มีธุรกิจเป็นของตนเองเมื่อมากขึ้นไม่มีแรงงานแล้วก็จะลำบาก ตอนนี้มีแรงก็อยากทำงานเก็บเงินให้มาก ๆ หนี้สินที่มีอยู่ก็ค่อย ๆ ทายผ่อนไม่นานก็หมด

คนที่ 2 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 15,000 บาท หนี้ธนาคารเป็นเงิน 20,000 บาท อยากปลดหนี้ซึ่งขณะนี้ก็ได้ทยอยผ่อนชำระอยู่ ไม่นานคงหมด

คนที่ 3 หนี้กองทุนหมู่บ้านเป็นเงิน 7,000 บาท หนี้ธนาคารเป็นเงิน 10,000 บาท หนี้กองทุนหมู่บ้านส่งคืนทุกเดือน ชำระหมดแล้วก็กู้ใหม่ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอ

คนที่ 4 หนี้ธนาคาร (ร้านค้า) เป็นเงิน 8,000 บาท พยายามจะปลดหนี้โดยการค่อย ๆ ผ่อนชำระเรื่อย ๆ แล้วไม่พยายามก่อหนี้ใหม่ ใช้จ่ายอย่างระมัดระวังขึ้น

คนที่ 5 หนี้กองทุนหมู่บ้าน 20,000 บาท หนี้ธนาคาร 10,000 บาท หนี้กองทุนผ่อนทุกเดือน ระยะเวลาชำระคืน 1 ปี แล้วกู้ใหม่ได้ แต่ก็กู้ให้น้อยลง หนี้ธนาคารทยอยผ่อนคืนคิดว่าไม่นานก็คงหมด

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้รับบริการเงินกู้ธนาคารเกี่ยวกับหนี้สินและการชำระหนี้สิน ดังตาราง

ที่ 4.16

ตารางที่ 4.16

หนี้สินและการชำระหนี้ของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบและนอกระบบ

อาชีพ	ประเภทหนี้สิน							
	หนี้สินนอกระบบ	หนี้สินในระบบ (บาท)					จำนวนเงินที่ชำระคืน	ความคิดเห็นในการปลดหนี้
		กองทุนหมู่บ้าน	สหกรณ์การเกษตร	ธนาคารเพื่อการเกษตร	ระยะเวลาการชำระคืน	จำนวนเงินที่ชำระคืน		
(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)				
เกษตรกรกรมคนที่1 (กู้มานานแล้วปีละ 3 ครั้ง)	38,000				ไม่มีกำหนด	8,000บาท/เดือน	- ต้องการปลดหนี้ คิดว่า จะสามารถทำได้คือ ทขยผ่อนหนี้สินเดิมที่มีอยู่แล้วและไม่กู้เงินเพิ่ม	
คนที่2 (กู้มานานแล้วปีละ 3 ครั้ง)	32,000	15,000			1 ปี	1,600บาท/เดือน	- ต้องการปลดหนี้ แต่ต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง	
คนที่3 (กู้มานานแล้วปีละ 3 ครั้ง)	40,000	20,000			1 ปี	1,600 บาท/ปี	- ต้องการปลดหนี้แต่เป็นไปไม่ได้ยาก เพราะต้องกู้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ	
คนที่4 (กู้มานานแล้วปีละ 2 ครั้ง)	15,000 17,000	(ร้านอุปโภค การเกษตร)		50,000	ไม่มีกำหนด	ทยอยผ่อนไปเรื่อย ๆ	- อยากปลดหนี้แต่ต้องค่อย ๆ ทยอยผ่อน	
คนที่5 (กู้มานานแล้วปีละ 3 ครั้ง)	9,000 20,000 (ญาติ)				ไม่มีกำหนด	ทยอยผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้ อาจทำได้ถ้าราคาผลผลิตขึ้นและถูก ๆ ได้งานที่ที่มั่นคง	
รับจ้างคนที่ 1 (กู้มาประมาณ 2-3 ครั้ง)	3,000และ 30,000 (ผ่อนรถ จักรยานยนต์)	20,000			ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ จนหมด	- ต้องการปลดหนี้ถ้ารัฐบาลเปิดโอกาสให้ซื้อที่ดินมีโฉนดราคาถูก จะสามารถนำไปขายแล้วนำเงินมาปลดหนี้ได้	
คนที่2 (กู้มาประมาณ 2-3 ครั้ง)	4,000				ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้แต่เงินไม่เพียงพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	
คนที่3 (กู้มาหลายครั้ง)	4,000 5,000 (ร้านทอง) 10,000 (ญาติ)	20,000			1 ปี	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้โดยทยอยผ่อนจนหมด	

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

หนี้สินและการชำระหนี้ของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบและนอกระบบ

อาชีพ	ประเภทหนี้สิน						
	หนี้สิน นอกระบบ (บาท)	หนี้ในระบบ (บาท)					
		กองทุน หมู่บ้าน (บาท)	สหกรณ์ การเกษตร (บาท)	ธนาคารเพื่อ การเกษตร (บาท)	ระยะเวลา การชำระคืน	จำนวนเงินที่ ชำระคืน	ความคิดเห็น ในการปลดหนี้
คนที่4 (ต่อ) (ผู้มา มากกว่า3 ครั้ง)	5,000	20,000	30,000		ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อยๆ	- ต้องการปลดหนี้ แต่ต้องรอให้ลูก เรียนจบและมี งานทำ
คนที่5 (ผู้มาตลอด มากกว่า 5 ครั้ง)	5,000				ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อยๆ	- ต้องการปลดหนี้ แต่รายได้ไม่ เพียงพอกับค่า ใช้จ่าย จึงต้องกู้ เพื่อความ อยู่รอด
รับราชการ คนที่1 (ผู้มาหลาย ปีแล้ว)	150,000	20,000	50,000		ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้ แต่ถ้าราคา ผลผลิตดี ปัจจัย การผลิตราคาไม่ ปรับขึ้นน่าจะ ปลดหนี้ได้
คนที่2 (ผู้มา 12 ครั้ง)	3,000	20,000			ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้ ขณะนี้กำลัง ผ่อนชำระอยู่
คนที่3 (ผู้มา 2-3 ครั้ง)	1,000,000 (ญาติ)				ไม่มีกำหนด	ผ่อนชำระ ตามรายได้	- ต้องการปลดหนี้ โดยทยอยผ่อน ไปเรื่อย ๆ
คนที่4 (ผู้มาหลาย ครั้งแล้ว)	11,000 2,000 (ร้านค้า)	15,000			ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้ โดยผ่อนไป เรื่อยๆ และไม่กู้ ใหม่
คนที่5	1,450	20,000	30,000		25 เดือน	ผ่อนชำระตาม รายได้	- ต้องการปลดหนี้ โดยกู้ให้น้อยลง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)
หนี้สินและการชำระหนี้ของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบและนอกระบบ

อาชีพ	ประเภทหนี้สิน						
	หนี้สินนอกระบบ (บาท)	หนี้ในระบบ (บาท)					
		กองทุนหมู่บ้าน (บาท)	สหกรณ์การเกษตร (บาท)	ธนาคารเพื่อการเกษตร (บาท)	ระยะเวลาการชำระคืน	จำนวนเงินที่ชำระคืน	ความคิดเห็นในการปลดหนี้
ค้าขาย คนที่ 1 (กู้มาหลายครั้ง)	10,000 และ 100,000 (ญาติ)	20,000		50,000	ไม่มีกำหนด	ผ่อนเป็นรายปี	- ต้องการปลดหนี้ แต่ถ้าไม่มีเงินมาลงทุนก็ไม่มีธุรกิจเป็นของตนเอง
คนที่ 2 (กู้มา 1 ครั้ง)	10,000	15,000			ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้ ขณะนี้กำลังผ่อนชำระอยู่
คนที่ 3 (กู้มา 1 ครั้ง)	10,000	7,000			ไม่มีกำหนด	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้โดยทยอยผ่อนไปเรื่อย ๆ
คนที่ 4 (กู้มา 2 ครั้ง)	8,000 (ร้านค้า)	20,000			ไม่มีกำหนด	ผ่อนตามความสามารถ	- ต้องการปลดหนี้โดยผ่อนไปเรื่อย ๆ และไม่กู้ใหม่
คนที่ 5 (กู้มา 1 ครั้ง)	10,000	20,000			ประมาณ 1 ปี	ผ่อนไปเรื่อย ๆ	- ต้องการปลดหนี้โดยทำให้ทยอยลง

4.4 สรุปการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ผลจากการศึกษา การให้บริการเงินกู้นอกระบบและการรับบริการเงินกู้นอกระบบของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบและผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ สรุปได้ดังนี้

4.4.1 การดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

- (1) ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ จะมีสถานภาพการสมรสทั้ง โสดและสมรสมีสัดส่วนไม่

ต่างกันมากนัก และนอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้บริการเงินกู้ในระบบส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สถานภาพการสมรสจะเป็นหม้ายเช่นกัน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ตนให้บริการเงินกู้ในระบบ ซึ่งอายุระหว่าง 26-59 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม รองลงมาอาชีพพนักงานรับจ้าง (ทำงานบริษัท) อาชีพค้าขาย และอาชีพรับราชการ ตามลำดับ ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ถึงประกาศนียบัตรบัณฑิต

(2) มุมเหตุจูงใจในการให้บริการเงินกู้ในระบบ มีจุดเริ่มต้นมาจากความเดือดร้อนของบุคคลสนิทใกล้ชิดที่มาสอบถามหาแหล่งเงินกู้ยืมในระบบ การกู้ยืมต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงรุ่นลูกหลาน เป็นการหารายได้เพื่อมาใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งจากเดิมการฝากเงินกับธนาคารให้อัตราดอกเบี้ยที่สามารถนำมาใช้จ่ายในครอบครัวได้แต่ในปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยถูกมาก จึงนำเงินที่เก็บออมได้มาให้บริการกับผู้ที่ต้องการใช้บริการเงินกู้ในระบบ และนำดอกเบี้ยที่ได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและส่งเสริมบุตรด้านการศึกษา นอกจากนี้เป็นการช่วยเหลือกันระหว่างผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบที่ประกอบอาชีพเกษตรกรที่จะต้องซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกร ซึ่งต้องมาใช้บริการเงินกู้ในระบบจากตน เพื่อไปใช้ในการประกอบอาชีพ และมีข้าวเปลือกได้เก็บเกี่ยวต่อไป และรวมไปถึงไม่ต้องการให้ผู้ที่มีบริการเงินกู้ยืมในระบบซึ่งอาจจะเป็นญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้านที่มีความเดือดร้อน ถูกเอาเปรียบจากผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบรายอื่นที่คิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก

(3) ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้ในระบบ พบว่า ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบมีความเข้าใจว่า การให้บริการเงินกู้ในระบบเป็นเรื่องที่ตกลงกันระหว่าง ผู้ให้กู้กับผู้กู้บางรายมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร บางรายก็ไม่มี ซึ่งในการให้กู้ยืมเงินนี้ไม่จำเป็นต้องมีบุคคลค้ำประกัน ขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนระบบของธนาคาร หรือสถาบันการเงินของรัฐ อาศัยความสนิทสนมคุ้นเคยกันระหว่างญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กันด้านอาชีพ และบางรายมีความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการกู้ยืมเงินในระบบว่าที่ผิดกฎหมายเนื่องจากมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดแต่เป็นการช่วยเหลือสำหรับผู้เดือดร้อนและไม่มีทางเลือกอื่น การที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบต้องสูงกว่ากฎหมายกำหนดนั้น ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบได้อธิบายว่า เป็นการป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้เนื่องจากในการกู้ยืมเงินไม่ได้มีหลักทรัพย์หรือบุคคลค้ำประกันแต่อย่างใด

(4) ประเภทของผู้ที่เข้ามาขอรับบริการเงินกู้ในระบบ ผู้ที่เข้ามาขอรับบริการเงินกู้ในระบบส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอคลองหลวงประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม รับราชการ รับจ้างทั่วไป และพนักงานบริษัท/โรงงาน ซึ่งวงเงินที่พิจารณาให้กู้ยืมเริ่มตั้งแต่ 1,000 บาท ถึงสูงสุด 100,000 โดยมีอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ 0 % ถึง 10 % ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้กู้ คือ 0% ได้แก่ ญาติพี่น้อง 1 % สำหรับผู้ที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน 3 % สำหรับผู้ที่

เป็นผู้กู้ชั้นดี/ เพื่อนสนิท 5 % สำหรับบุคคลทั่วไป ผู้ที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน 10 % สำหรับผู้กู้รายใหม่

(5) หลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ และการชำระคืนเงินกู้นอกระบบ ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบมีหลักเกณฑ์ในการชำระเงินกู้ยืมคืนดังนี้ คือ สำหรับผู้รับบริการเงินกู้ที่เป็นเกษตรกรจะชำระคืนตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว พนักงาน โรงงาน,บริษัท รับจ้างชำระเป็นรายเดือน หรือชำระเฉพาะดอกเบี้ยทุกเดือนก็ได้ วัตถุประสงค์ของผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้ส่วนใหญ่กู้ไปใช้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อการดำรงชีพ เพื่อฉุกเฉินครอบครัว (บิดามารดา) ซึ่งจำนวนเงินที่จะพิจารณาให้กู้จะขึ้นอยู่กับรายได้ของแต่ละบุคคล และความสามารถในการชำระคืน โดยผู้กู้จะไม่ให้เงินกู้เป็นจำนวนมากหากคิดว่าจะเป็นภาระมากเกินไปในการที่ผู้รับบริการเงินกู้ชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ย

(6) มาตรการในการติดตามหนี้สินและการแก้ไขปัญหาในการชำระเงินกู้ยืม ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอบถามกันเป็นระยะ ๆ เนื่องจากผู้ให้บริการเงินกู้และผู้รับบริการเงินกู้มักจะพบหน้ากันอยู่เสมอ ๆ เพราะอยู่ในชุมชน หรือที่ทำงานเดียวกัน ถ้าผู้กู้รายใดมีปัญหา ก็สามารถขอผ่อนผันได้ ส่วนการแก้ไขปัญหากรณีที่ไม่สามารถหาเงินมาชำระคืนได้ ถ้าเป็นกรณีของผู้ที่เป็นเกษตรกร ถ้าผลผลิตได้ราคาไม่ดี เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วเงินไม่พอชำระเงินที่กู้ยืมมาได้ ผู้ให้บริการเงินกู้ใช้วิธีผ่อนชำระเท่าที่สามารถจะชำระได้ส่วนที่เหลือให้ชำระในฤดูเก็บเกี่ยวถัดไป หรือถ้าไม่มีจริง ๆ ก็ใช้แรงงานทดแทนเงินที่ได้ก้ไปจนหมด แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่ค่อยพบปัญหาในการชำระคืน เพราะผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้ก็จะรู้หน้าที่ของตนเมื่อถึงกำหนดเวลาในการชำระเงินกู้ที่ได้กู้ยืมมา ซึ่งถ้าชำระตรงตามเวลาอย่างสม่ำเสมอก็จะง่ายในการกู้ครั้งต่อไปรวมถึงการได้ยกระดับเป็นผู้กู้ชั้นดี นั่นก็หมายถึงการได้ลดอัตราดอกเบี้ย ซึ่งถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้กู้มากู้ในครั้งต่อไปอีก

(7) จำนวนผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นอกระบบ ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบจะมีจำนวนผู้มาขอรับบริการเงินกู้ตั้งแต่ 2-60 คน โดยมีวงเงินที่ให้กู้เป็นเงินทั้งสิ้นระหว่าง 35,000 – 2,000,000 บาท

4.4.2 การรับบริการเงินกู้นอกระบบ

(1) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบมีอายุระหว่าง 32-63 ปี เพศหญิงมากกว่าเพศชาย สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 6,500-150,000 บาท

(2) ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ มีค่าใช้จ่ายในการครองชีพในแต่ละเดือน ดังนี้ ค่าสาธารณูปโภค(ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ระหว่าง 800-7,000 บาท ค่าอาหารระหว่าง 4,500-7,000 บาท ค่าเล่าเรียนบุตรระหว่าง 1,000-5,000 บาท

(3) ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและได้กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน แต่เงื่อนไขของการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านนั้นสามารถกู้ยืมเงินได้ไม่เกิน 20,000 บาท/คน/ครัวเรือน ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้รับบริการเงินกู้ที่จะนำไปเป็นทุนประกอบอาชีพ หรือบางคนต้องการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านแต่ไม่สามารถกู้ได้เนื่องจากเงินของกองทุนหมู่บ้านหมดแล้ว และบางคนเป็นสมาชิกแต่ไม่สามารถกู้เงินได้เพราะไม่มีคนค้ำประกันให้ จึงต้องหันไปหาเงินกู้จากแหล่งอื่น ๆ ทั้งนี้ถ้าผู้รับบริการเงินกู้รายใดมีหลักทรัพย์ค้ำประกันก็สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินได้ ซึ่งในหนึ่งผู้กู้ 1 คน จะใช้บริการจากผู้ให้บริการเงินกู้มากกว่า 1 แหล่ง เช่น กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน กู้เงินจากสถาบันการเงิน(สหกรณ์การเกษตร/ธนาคารเพื่อการเกษตร) และกู้เงินจากผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบด้วย ผู้ที่ไม่มีหลักทรัพย์ก็จะอยู่กับผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบเพียงอย่างเดียว การหาแหล่งเงินกู้ในระบบนั้น สอบถามและการแนะนำจากเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้องที่ให้บริการเงินกู้แก่ผู้ที่มีความเดือดร้อน ในที่นี้ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบได้นำเงินกู้มาใช้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเพื่อการดำรงชีพ

(4) ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินและการชำระหนี้สิน ปัจจุบันผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์มานั้นมีหนี้สินทั้งหมดอยู่ระหว่าง 4,000–3,000,000บาท ระยะการชำระคืน ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป แบ่งเป็นหนี้จากกองทุนหมู่บ้าน 7,000-20,000บาท หนี้จากเงินกู้ในระบบ 3,000-150,000 บาท จากธนาคาร/สหกรณ์การเกษตร 30,000-2,000,000บาท กู้ยืมเงินจากญาติวงเงินตั้งแต่ 10,000-1,000,000 บาท การจัดการหนี้สินผู้รับบริการเงินกู้กล่าวว่า ตนเองต้องการปลดหนี้หรือชำระหนี้สินทั้งหมดที่ได้กู้ยืม แต่ต้องใช้เวลาานานแต่ขณะนี้ก็ค่อย ๆ ผ่อนชำระ และใช้จ่ายอย่างประหยัดรวมถึงพยายามไม่กู้ใหม่อีก แต่ในกรณีของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกล่าวว่าจะต้องใช้บริการเงินกู้ในระบบต่อไป เพราะในการลงทุนประกอบอาชีพนั้นเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จชำระหนี้เก่าแล้วก็กู้ใหม่อีก ถ้าไม่กู้ก็ไม่มีเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตได้ นอกจากนี้การขอรับบริการเงินกู้จากสถาบันการเงินที่รัฐจัดให้นั้นก็ไม่สามารถใช้บริการได้เนื่องจากเงื่อนไขต่าง ๆ และขั้นตอนที่ซับซ้อนยุ่งยากกว่าการใช้บริการเงินกู้ในระบบที่สะดวกและได้เงินรวดเร็วกว่า

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปภาพรวมของผลการศึกษารุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนในครั้งนี้ ดังนี้

(1) ผลการศึกษา รุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินของผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบ (ตารางที่ 14.7)

(2) ผลการศึกษา รุรกิจเงินกู้ในระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนของผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ (ตารางที่ 14.8)

(3) ผลการศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการดำเนินรุรกิจเงินกู้การนำเงินกู้ในระบบไปใช้ประโยชน์และการจัดการหนี้สินของประชาชน (ตารางที่ 14.9)

ตารางที่ 4.17

ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนของผู้ให้บริการ เงินกู้นอกระบบ

(ก) ข้อมูลผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ														
เพศ			เงินทุนเริ่มต้น ในการให้กู้ยืม (บาท)	จำนวนผู้ที่มา ขอรับบริการ (คน)	จำนวนเงิน ที่ได้ให้กู้ทั้งสิ้น (บาท)	อาชีพหลักของผู้ให้บริการเงินกู้				อาชีพผู้ที่มีรับบริการเงินกู้				
						เกษตรกร รวม (%)	ค้าขาย (%)	รับ ราชการ (%)	รับจ้าง (%)	เกษตรกรรวม (%)	ค้าขาย (%)	รับราชการ (%)	พนักงาน บริษัท (%)	รับจ้าง (%)
อายุ (ปี)	ชาย (%)	หญิง (%)												
29-59	30	70	50,000-3,000,000	ประมาณ 279	5,153,000	20	20	10	50	28.57	7.14	14.29	35.71	14.29
(ข) ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน														
มูลเหตุจูงใจ	หลักเกณฑ์ การพิจารณาการให้กู้เงิน	วัตถุประสงค์ การกู้ยืมเงิน	การชำระคืน	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละบาท/เดือน)	มาตรการ การติดตามหนี้สิน	การแก้ปัญหา การชำระเงินกู้ล่าช้า								
เป็นทุนให้กับผู้กู้ที่ผู้ให้บริการ ผลิต	พิจารณาพื้นที่ในการ ประกอบอาชีพ	เพื่อเป็นทุนในการ ประกอบอาชีพ /ซื้อปัจจัย การผลิต	ตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว	0% ญาติ	ไม่มีมาตรการเพราะผู้กู้ต้องขาย ผลิตให้กับผู้ให้กู้ยืมเงิน	ไม่สามารถนำเงินที่กู้มาชำระคืนได้จริงๆ ก็ใช้ แรงงานแทนและหักค่าแรงไปจนครบจำนวน เงินที่กู้								
อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจาก ธนาคารถูกลง และต้องการเพิ่ม รายได้เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน	ผลิตในปีที่ผ่านมา	เพื่อการดำรงชีวิต	รายเดือน	2% ผู้ที่กู้มาเป็นระยะเวลานาน	ถ้าถึงเวลาชำระเงินกู้แล้วผู้กู้ยัง ไม่มาติดต่อ ผู้กู้จะติดตามถามผู้ กู้อีก	ผ่อนปรนการชำระ ส่งคืนเฉพาะดอกเบี้ยได้ สำหรับเงินต้นให้ชำระในการเก็บเกี่ยวผลิต ในครั้งหน้า								
ช่วยเหลือญาติเพื่อไม่ต้องกู้เงิน จากพ่อค้าคนกลางที่เอาเปรียบ	เงินเดือน/รายได้	ส่งไปจนเจอญาติ ที่ต่างจังหวัด		3% ผู้กู้ชั้นดี/ มีหลักทรัพย์	ส่วนใหญ่ชำระตรงตาม กำหนดเวลา	ไม่ค่อยพบปัญหา								
เริ่มจากมีคนมาสอบถามแหล่ง เงินกู้	รายได้ที่ปรากฏในสมุด บัญชีธนาคาร/บัตรเอทีเอ็ม			5% เกษตรกร		ติดตามจากผู้กู้ที่ประกันซึ่งรับผิดชอบในการกู้ เงินของผู้กู้								
ต้องการหารายได้เพิ่มจากรายได้ ประจำ	มีการทำสัญญา และมีผู้ค้ำ ประกัน			10% พนักงานบริษัท,บุคคล ทั่วไป										
เริ่มจากให้ยืมเพื่อบรรเทาความ เดือดร้อน	ไม่มีหลักเกณฑ์ (เพื่อนร่วมงาน)			15% ผู้กู้รายใหม่										

ตารางที่ 4.18

ธุรกิจเงินกู้ยืมนอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชนของผู้รับบริการเงินกู้ยืมนอกระบบ

(ก) ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการเงินกู้ยืมนอกระบบ																
เพศ		อายุ				สถานภาพการสมรส		จำนวนสมาชิก ในครอบครัว (คน)			รายได้/เดือน (บาท)				รายจ่ายเดือน (บาท)	
ชาย	หญิง	20-29	30-39	40-49	50ปี ขึ้นไป	โสด	สมรส	0-2	3-5	มากกว่า 5	น้อยกว่า 10,000	10,000-15,000	15,000- 20,000	มากกว่า 20,000	น้อยกว่า 10,000	10,000-15,000
(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
65	35	5	40	30	20	10	90	20	75	5	5	40	35	20	20	80
(ข) ธุรกิจเงินกู้ยืมนอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน																
การกู้เงินจาก กองทุนหมู่บ้าน	การกู้เงิน จากสถาบันการเงิน	สาเหตุการกู้เงินนอกระบบ			การทราบแหล่งเงินกู้	อัตราดอกเบี้ย	จำนวนหนี้สิน (บาท)	ระยะเวลาการชำระ คืน	ความเห็นการปลดหนี้							
กู้ 70% ไม่ได้กู้ 30%	กู้ 60% ไม่ได้กู้ 40%	- ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ - รายได้ไม่พอใช้จ่ายใน ครอบครัว - เงินกู้ในระบบไม่เพียงพอ - ต้องการขยายธุรกิจ	- เพื่อนแนะนำ - ชุมชน - ใช้บริการมา ตั้งแต่บรรพบุรุษ	นอกระบบ 20% นอกระบบและในระบบ 80%	ในระบบ 2,357,000 นอกระบบ 1,487,450	1 ปี 15 % ไม่มีกำหนด 85 %	- ท้องก่อน,ไม่กู้ใหม่,กู้ให้ น้อยลง - อยากปลดหนี้แต่รายได้ไม่ พอใช้จ่าย - ต้องให้ลูกเรียนจบ,มีงานทำ - ต้องการปลดหนี้แต่รายได้ ขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตและ ปัจจัยการผลิต - จำเป็นเป็นต้องกู้เพื่อเป็นทุน ในการประกอบอาชีพ									

ตารางที่ 4.19

การนำเงินกู้ไปใช้ในระบบประโยชน์และการจัดการหนี้สินของประชาชน

ผู้ให้บริการเงินกู้/ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ วัตถุประสงค์	ผู้ให้บริการเงินกู้ในระบบ	ผู้รับบริการเงินกู้ในระบบ
1) การดำเนินธุรกิจเงินกู้ในระบบ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้บริการเงินกู้แก่คนในชุมชนที่ผู้ให้บริการอาศัยอยู่,ญาติ,เพื่อน - หลักเกณฑ์การให้กู้พิจารณาจากขนาดพื้นที่ในการประกอบอาชีพ,รายได้ - มีการคิดอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม - การชำระคืน มี 2 ลักษณะคือ รายเดือน และตามฤดูกาลผลิต - ไม่มีมาตรการในการติดตามหนี้สินใช้วิธีเข้าไปพบผู้กู้โดยตรง 	
2) การนำเงินกู้ในระบบไปใช้ประโยชน์		<ul style="list-style-type: none"> - เป็นทุนในการประกอบอาชีพ - ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน - ซื้ออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพเพื่อขยายธุรกิจ
3) การจัดการหนี้สินของประชาชน		<ul style="list-style-type: none"> - ชำระคืนทันทีที่ขายผลผลิตได้ เพื่อกู้อีกครั้งในสำหรับการทำการเกษตรครั้งต่อไป - พยายามผ่อนให้หมด ถ้าจำเป็นต้องกู้จะกู้ให้น้อยลง - พยายามหารายได้ให้มาก ๆ เพื่อจะได้นำเงินมาชำระหนี้ให้หมดเร็วขึ้น - จำเป็นต้องกู้เงินเพราะรายได้ไม่เพียงพอ แต่ได้พยายามใช้จ่ายอย่างประหยัด เพราะขณะนี้ ลูกยังไม่มียานที่มั่นคง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์ เรื่อง ธุรกิจเงินกู้นอกระบบและการจัดการหนี้สินของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มุ่งศึกษาการให้บริการเงินกู้นอกระบบระหว่างผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ และผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ ในด้านการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ การนำเงินกู้นอกระบบไปใช้ประโยชน์ และการจัดการหนี้สินของผู้ใช้บริการเงินกู้นอกระบบในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบและผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบในอำเภอคลองหลวง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 30 คน จากผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบจำนวน 10 คน ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบจำนวน 20 คน จาก 5 อาชีพ ๆ ละ 5 คน ได้แก่อาชีพ เกษตรกร รับจ้างหรือพนักงานบริษัท รับราชการ และค้าขาย สามารถสรุปผลที่สำคัญ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

5.1.1 การดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

ผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ จะเป็นผู้ที่มิภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่ให้บริการเงินกู้นอกระบบอยู่แล้ว โดยบางรายได้มีการสืบทอดการให้บริการเงินกู้นอกระบบมาตั้งแต่บรรพบุรุษมาจนถึงรุ่นลูก สำหรับเงินที่นำมาใช้ในการให้บริการเงินกู้ยืมนั้น มาจากมรดกจากบิดามารดา เงินออมจากธนาคารซึ่งปัจจุบันมีอัตราดอกเบี้ยสูงมาก โดยผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบมีทุนเริ่มแรกเป็นเงินระหว่าง 50,000-3,000,000 บาท จำนวนผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้ในตอนแรกก็มีไม่มากนักคือ 5-10 คน และก็ค่อยๆ เพิ่มมากขึ้นในเวลาต่อมาเมื่อทุนในการให้กู้ยืมมีมากขึ้น

ผู้ที่ให้บริการเงินกู้และผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงธุรกิจที่จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น ประกอบธุรกิจรับซื้อข้าวเปลือก รับจ้างเกี่ยวข้าว ขายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร และอาชีพอื่น ๆ เช่น ร้านขายของชำ เป็นต้น ซึ่งผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบจะเป็นผู้ที่รับซื้อผลิตผลทางการเกษตรของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ ซึ่งเกษตรกรผู้นั้นก็จะขอรับบริการเงินกู้จากผู้ให้บริการเงินกู้รายนั้น และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วก็จะมีการชำระคืน หลังจากนั้นก็ค่อยกู้ยืมใหม่เพื่อเป็นทุนในการเกษตรครั้งต่อไปเช่นนี้เสมอ ๆ หรือแม้แต่ผู้ให้บริการเงินกู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี เมล็ดพันธุ์พืช ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ก็มีการรับสินค้าไปใช้ก่อนเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วก็มาชำระคืน โดยมีดอกเบี้ยเป็นผลกำไรของผู้ขาย

ซึ่งเป็นการให้บริการเงินกู้รูปแบบหนึ่งนอกจากนี้ผู้ที่รับบริการเงินกู้นอกระบบก็จะขอรับบริการเงินกู้นอกระบบจากญาติพี่น้องอีกด้วย

วงเงินที่ผู้ให้บริการเงินกู้จะให้กู้ยืมนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระคืนของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน เช่น ผู้ที่มีพื้นที่ในการทำเกษตรมากได้ผลผลิตมากก็จะสามารถรับบริการเงินกู้ได้มากกว่าผู้ที่มีพื้นที่ในการทำเกษตรน้อย วงเงินที่ขอรับบริการจะเริ่มตั้งแต่ 30,000 - 2,000,000 บาท อัตราดอกเบี้ยจะมีตั้งแต่ร้อยละ 0 บาท ถึง ร้อยละ 10 บาท ต่อเดือน ระยะเวลาการชำระคืนจะเป็นไปตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว ถ้าหากมีปัญหาในการชำระคืนก็สามารถประนีประนอมกันได้ และในการกู้ยืมไม่จำเป็นต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่ต้องมีผู้ค้ำประกันและขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อนสามารถรับเงินได้ในเวลาอันรวดเร็วทันต่อความต้องการของผู้รับบริการเงินกู้

ในการให้บริการเงินกู้ มักไม่ค่อยประสบปัญหาในการชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากเมื่อถึงกำหนดเวลาผู้รับบริการเงินกู้ก็จะนำเงินมาชำระคืน หรือในบางรายที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ทั้งหมดได้ก็จะขอผ่อนชำระ ทั้งนี้ก็เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเดียวกัน

5.1.2 การนำเงินกู้นอกระบบไปใช้ประโยชน์

ผู้ที่รับบริการเงินกู้นอกระบบส่วนมากจะนำเงินนี้ไปใช้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม ค้าขาย และใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน แต่ส่วนใหญ่จะใช้เป็นทุนด้านเกษตรกรรม ขยายกิจการ ไม่ปรากฏว่ามีการนำเงินกู้ที่ได้มาใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องอำนวยความสะดวกเพื่อความบันเทิง หรือซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยแต่อย่างใด อาจจะมีบ้างที่บางรายเคยรับบริการเงินกู้นอกระบบมาเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ แต่ก็เพราะความจำเป็นในการเดินทางไปทำงาน เนื่องจากการคมนาคมของอำเภอคลองหลวงนั้น การให้บริการด้านการคมนาคมของภาครัฐยังไม่ทั่วถึง รถบริการของท้องถิ่นก็มีจำกัด และมีเฉพาะถนนสายหลักเท่านั้นจึงจำเป็นต้องเกือบทุกครัวเรือนจะต้องมียานพาหนะเป็นของตนเอง

5.1.3 การจัดการหนี้สินของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบบางรายก็จะมีภาระหนี้เงินจากแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินอื่นด้วย เช่น สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการชำระคืนเงินกู้ของแหล่งเงินทุนที่ขอรับบริการจะมีกำหนดเวลาที่แน่นอนซึ่งผ่อนชำระคืนด้วยจำนวนเงินที่ไม่มาก ผู้รับบริการเงินกู้ก็สามารถชำระได้โดยไม่มีปัญหา จะอย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าผู้รับบริการเงินกู้จะพยายามชำระเงินกู้ที่ตนได้กู้ยืมมาให้หมดไปแต่ก็มีหลายรายที่เมื่อชำระเงินกู้นอกระบบที่ได้กู้มาแล้ว แต่ก็จำเป็นต้องขอรับบริการเงินกู้ใหม่อีกเพื่อเป็นทุนในการประกอบ

อาชีพของคนต่อไป ดังนั้น จึงเป็นไปได้ยากที่ผู้รับบริการเงินกู้กลุ่มนี้จะหลุดพ้นจากสภาวะการเป็นหนี้ในระบบ

5.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลประกอบด้วยประเด็นการนำเสนอ 3 ประเด็นคือ

5.2.1 การกู้เงินนอกระบบของประชาชนในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานียังคงจะต้องดำเนินต่อไป

การให้บริการเงินกู้นอกระบบนั้น ได้มีขึ้นมาเป็นระยะเวลาานานแล้ว โดยเป็นการช่วยเหลือกันของคนในชุมชนระหว่างผู้มีทรัพย์สินมรดกมากกับผู้มีทรัพย์สินหรือรายได้น้อยกว่าและอยู่ในอาชีพที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันแม้ว่าการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพของประชาชน จากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปแล้วก็ตาม ได้แก่ ธนาคารของรัฐ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือองค์กรที่ให้บริการด้านการเงินอื่น ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้ถึงแม้ว่าจะก่อตั้งขึ้นมาเพื่อให้บริการด้านการเงินแก่ผู้ที่ต้องการเงินทุน ไปใช้ในการประกอบอาชีพแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกคนที่มีความประสงค์ที่จะได้รับบริการด้านการเงินจากหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้ เพราะเงื่อนไขของผู้ที่จะได้รับการพิจารณานั้นมีทั้งเรื่องของหลักทรัพย์ที่จะใช้ในการค้ำประกันและบุคคลค้ำประกัน ซึ่งโดยส่วนมากจะต้องเป็นข้าราชการระดับ 4-6 หรือผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ รวมไปถึงขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาเพื่ออนุมัติที่ใช้เวลาค่อนข้างนานทำให้ไม่ทันต่อความต้องการในการใช้เงินของผู้กู้ ดังนั้น การให้บริการเงินกู้นอกระบบของนายทุนเงินกู้นอกระบบจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการจากหน่วยงานที่กล่าวมาแล้ว ถึงแม้ว่าจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าก็ตาม พวกเขาก็ไม่คิดว่ามันเป็นเรื่องสำคัญ ในการรับบริการเงินกู้นอกระบบนั้นก็ไม่ยุ่งยาก ได้เงินเร็วกว่า เงื่อนไขต่าง ๆ สามารถตกลงกับผู้ให้บริการเงินกู้ได้ และถึงแม้ว่ารัฐบาลได้พยายามสร้างนโยบายที่จะช่วยเหลือผู้ที่ต้องใช้บริการเงินกู้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกฎหมายกำหนด โดยที่รัฐจะรับเป็นลูกหนี้ของเงินกู้นอกระบบที่ประชาชนได้ไปกู้ยืมแล้วนั้นก็ตาม แล้วผู้กู้เหล่านั้นก็ไม่ต้องการเพราะเนื่องจาก ถ้าตนยอมโอนหนี้สินต่าง ๆ ที่ได้ไปกู้ยืมเพื่อนำเงินมาประกอบอาชีพให้กับธนาคารเป็นผู้รับชำระหนี้สินแทนและตนก็จะมาผ่อนคืนกับธนาคารในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลงระยะเวลาตามสัญญาของธนาคาร แต่เมื่อชำระหนี้กับธนาคารหมดแล้วจะสามารถกู้ใหม่ได้อย่างไร ถ้าเขาไม่มีผู้ที่จะยืมค้ำประกันเพราะชาวบ้านอย่างเขาไม่มีญาติเป็นข้าราชการเพราะญาติพี่น้องก็ประกอบอาชีพเดียวกัน รายได้ก็ไม่มากมายพอที่จะมาค้ำประกันได้ คนอื่นก็ไม่เต็มใจที่จะมาค้ำประกันให้เพราะกลัว

จะมีปัญหาตามมาภายหลัง ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับการหาเงินทุนมาใช้ก็คือการให้บริการเงินกู้นอกระบบ เพราะเมื่อชำระเงินที่กู้ยืมมาหมดแล้วก็สามารถกู้ใหม่ได้อีกและถ้าเป็นลูกหนี้ที่ดีก็อาจจะได้ลดอัตราดอกเบี้ยอีกด้วย ผู้ที่ให้บริการเงินกู้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักมีฤดูกาลเก็บเกี่ยวที่แน่นอนและมีความจำเป็นที่ต้องมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ ๆ เพราะรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจะอยู่ในระดับปานกลาง เพียงพอแต่สำหรับที่จะใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเท่านั้น จึงจำเป็นที่จะต้องหาแหล่งเงินทุนที่จะมาใช้จ่ายในส่วนนี้ และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก็ชำระคืนให้กับผู้ที่ให้กู้ยืมเงินซึ่งก็คือผู้ที่รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากนั้นจึงกู้ยืมใหม่อีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และประยงค์ เตยารักษ์ (2530:24) ที่กล่าวไว้ว่า คนส่วนหนึ่งมักมองภานายทุนผู้ปล่อยเงินกู้ เป็นเสมือนในภาพยนตร์ไทยที่จู๊ดรีด หน้าเลือด และโหดร้าย แต่ในภาพที่พบในสินเชื่อชนบทที่เกษตรกรรมองภานายทุน คือ ผู้ที่คอยให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือพวกเขาเพราะพวกเขาไม่รู้ว่าจะไปกู้ยืมเงินที่ใด

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบกับผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรืออาชีพใด ๆ ก็ตามของประชาชน ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มักจะใช้บริการเงินกู้นอกระบบเพื่อนำเงินไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ กัน เนื่องจากการให้บริการเงินทุนจากธนาคารไม่สามารถตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ ซึ่งในการให้บริการเงินกู้นอกระบบนั้น ผู้ให้บริการเงินกู้และผู้รับบริการเงินกู้จะมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นเพื่อนบ้านกัน เป็นญาติ เป็นพี่น้อง เป็นต้น และจะมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันในระดับหนึ่ง คือ จะทราบว่าผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้นั้นมีพฤติกรรมเป็นอย่างไรเหมาะสมที่จะให้กู้ยืมเงินหรือไม่ ผู้กู้ก็จะสามารถวิเคราะห์ได้เพราะความสนิทสนมคุ้นเคยกัน นอกจากนี้แล้วอัตราดอกเบี้ยในการให้กู้ยืมก็อาจจะมีแตกต่างกันในระดับของความสัมพันธ์ คือ ถ้าเป็นญาติพี่น้องกัน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0 บาทต่อเดือน ระยะเวลาการชำระคืนไม่ระบุ ถ้าเป็นเพื่อนบ้านกันแต่ชำระคืนตรงตามกำหนดอย่างสม่ำเสมออัตราดอกเบี้ยก็จะร้อยละ 3 บาท ต่อเดือน เป็นต้น ถ้าเป็นผู้ที่เพิ่งจะมากู้เป็นครั้งแรกอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5-10 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ในการชำระคืนหากผู้ที่กู้เงินไปนั้นประสบปัญหาในการชำระคืนก็สามารถประนีประนอมกันได้ หรือสามารถขอฟ่อนชำระเป็นงวด ๆ ก็ได้ตามสมควร เปรียบเสมือนผู้ที่ให้บริการเงินกู้นอกระบบเป็นการจัดสวัสดิการด้านการเงินแก่คนในชุมชนอีกรูปแบบหนึ่งเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกันแนวความคิดด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของ สุนทร มงคลอินทร์ กรรมการสวัสดิการชุมชน จังหวัดขอนแก่น (เอกสารประกอบมหกรรมชุมชนเข้มแข็ง ครั้งที่1 เล่มที่1 2546 อ้างอิงจาก กัญชิตา ประพฤติธรรม และคณะ.2546 : 9) กล่าวไว้ว่า “แนวคิดแบบเก่าเมื่อคิดถึงสวัสดิการจะนึกถึงเงิน สถานรับเลี้ยงคนชรา ผู้ได้รับสวัสดิการคือผู้ด้อยโอกาส ผู้จัดสวัสดิการคือรัฐคือคนรวย แต่การคิดเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนแนวใหม่จะต้องมองแบบเชื่อมโยงทั้งส่วนที่เป็นตัวเงิน

อาชีพ การเอื้ออาทร การรวมกลุ่มออมทรัพย์ โดยผู้รับผลประโยชน์จากสวัสดิการคือคนทั้งชุมชน ผู้จัดสวัสดิการคือคนภายในชุมชน” สวัสดิการจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความมั่นคงของชุมชนสามารถยืนหยัดเป็นตัวของตัวเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก ดังนั้นการให้บริการเงินกู้นอกระบบจึงถือได้ว่าเป็นสวัสดิการชุมชนอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และลดการพึ่งพิงแหล่งเงินทุนจากภายนอกได้อีกทางหนึ่งด้วย

5.2.3 ความซื่อสัตย์ของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

การให้บริการและการรับบริการเงินกู้นอกระบบของประชาชน ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ส่วนมากมารับเงินกู้ยืมเพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เอกสารประกอบของการกู้ยืมเงินนั้นมักจะไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ใด ๆ เพื่อค้ำประกันเหมือนการกู้เงินในระบบ แต่จะอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปกติผู้ที่กู้ยืมเงินไปเมื่อครบกำหนดก็จะนำเงินมาชำระคืนตรงตามเวลาเสมอเพราะทุกคนต่างตระหนักในหน้าที่ของคนดีซึ่งถือว่าผู้ให้บริการเงินกู้และผู้รับบริการเงินกู้ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อผู้ให้กู้ ทั้งนี้ถ้าผู้รับบริการเงินกู้ชำระเงินกู้คืนตรงตามกำหนด เมื่อถึงเวลาที่จะต้องกู้ครั้งต่อไปก็จะได้รับการพิจารณาในการให้กู้ยืมเงินง่ายขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักจริยธรรมอิสลาม ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความซื่อสัตย์ด้านการปฏิบัติงานและการประกอบอาชีพ ซื่อตรงตรงต่อเวลา ไม่มีคดพริ้ว ไม่มีหลีกเลียง

“ความซื่อสัตย์” มีความผูกพันอยู่กับคำอาหรับที่ว่า “อะมานะฮ์” ซึ่งในบางครั้งก็หมายถึงความรับผิดชอบ การไว้วางใจ เป็นต้น

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ จากหนังสือยอดมนุษย์ กล่าวว่า “ความซื่อสัตย์เป็นดัชนีความสำเร็จที่ยั่งยืน เพราะความซื่อสัตย์ เป็นคุณลักษณะชีวิตที่สำคัญ ที่เป็นดัชนีชี้ให้เห็นอนาคตของแต่ละบุคคลแต่ละสังคม จนถึงแต่ละประเทศ ว่าจะสามารถดำรงสถานะแห่งความสำเร็จได้ยืนยาวและยั่งยืน”

นอกจากนี้ความซื่อสัตย์ของผู้รับบริการเงินกู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ให้บริการเงินกู้ใช้ในการพิจารณาให้กู้ยืมเงิน โดยไม่จำเป็นต้องมีสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะจากประสบการณ์ของผู้ให้กู้พบว่า การให้กู้ยืมเงินอาจจะไม่จำเป็นต้องมีเอกสารรับรองการกู้ยืมเงิน แต่อาศัยความคุ้นเคย ความซื่อสัตย์ในการชำระเงินที่ตรงเวลา (อิสระ สุวรรณพล : 2519)

5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

- (1) บทบาทของทางการเกี่ยวกับตลาดเงินกู้ยืมในระบบ จากที่ได้กล่าวมาแล้ว ธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบไม่ได้มีบทบาทมากนักในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตในระยะยาว ซึ่งธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบนั้นมีลักษณะของการแข่งขันกับตลาดเงินในระบบ การกู้ยืมเงินในระบบนั้นจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีความล่าช้า ใช้เวลาในการพิจารณาเพื่ออนุมัตินานไม่ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการเงินกู้
- (2) ควรมีการเร่งพัฒนา การขยายตัวของระบบการเงินของสถาบันการเงินในระบบให้เหมาะสมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ปรับปรุงการให้สินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรม ในกรณีสนองตอบความต้องการของประชาชน ลดขั้นตอน หลักเกณฑ์การพิจารณา
- (3) พึ่งตนเองโดยกลุ่มแทนตัวบุคคล เช่น ร่วมกันออมในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือกลุ่มออมทรัพย์
- (4) ควรปรับปรุงระบบกองทุนหมู่บ้าน ให้สามารถดึงคนที่กู้เงินในระบบมาใช้บริการได้มากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรมีการศึกษาที่กว้างขวางขึ้น เช่น การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบในเมืองหลวงกับธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบในชนบท ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง
- (2) ควรมีการศึกษาติดตามการกู้ยืมเงินกู้ยืมในระบบทุก ๆ 5 ปี ว่าเงินกู้ยืมในระบบมีบทบาทต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร
- (3) ควรมีการศึกษาการดำเนินธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบประเภทอื่น ๆ เช่น การซื้อขายลดเช็ค การจัดคิวเงิน การให้สินเชื่อการค้า ว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ สำหรับประชาชนทั่วไปและผู้ประกอบการ

บรรณานุกรม

- กัญชิตา ประพฤติธรรม และคณะ. (2546). ธนาคารสั่งจะออมรายวัน กับการแก้ปัญหาหนี้ในระบบ ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสั่งจะออมรายวัน ชุมชนเขตห้วยขวาง. เสนอต่อ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.).
- จำนง อภิวัฒน์สิทธิ์. (2523). ประวัติแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และประยงค์ เตยรักษ์. (2527). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชฎาพร พัชรชัยชู. (2545). ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชามัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตติยา เอี่ยมละออ. (2539). ธุรกิจเงินกู้ในระบบในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปศาสตร์) : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2523). จิตวิทยาการการบริหารบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- พัฒนา หล่อตระกูล. (2542). ทัศนและพฤติกรรมการให้ยืมเงินของเจ้าหน้าที่ในระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม). กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โยธิน ศันสนยุทธ. (2530). มนุษย์สัมพันธ์ จิตวิทยาการทำงานในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- ล้ำเลิศ ทิศนวงศ์. (2539). การศึกษาความพึงพอใจ และความต้องการสวัสดิการครูสภา : กรณีศึกษาสมาชิกครูสภาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อ.ปางพลี จ.สมุทรปราการ. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม) สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- วุฒิชัย จำนง. (2523). พฤติกรรมการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศรีนวล โกมลวนิช. (ม.ป.ป.). เส้นผมบังภูเขา: ปัจจัยเกื้อหนุนปัญหาสุขภาพจิตจากชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร: กรมอาชีวศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ (อัครา).

บรรณานุกรม (ต่อ)

สิทธิชัย ประเทืองทิน.(2533). เงินนอกระบบกับความมั่นคงแห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล.

กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สุนทรีย์ โคมิน และสนิธา สมัครการ.(2522). ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย-เครื่องมือในการสำรวจ

วัด.กรุงเทพมหานคร:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุนทรธา บุญยาพิรภักดิ์.(2525). วิเคราะห์ความสามารถใช้เงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย

ไทย.วิทยานิพนธ์ วท.ม.(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อังคณา นิภัทร์วรกานต์. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบของแรงงาน

ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ สศ.ม (สาขาการบริหารสังคม)

สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ภาคผนวก

ผนวก ก.

แนวทางการสัมภาษณ์สำหรับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ

- 1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ
  - 1.1 อายุ
  - 1.2 เพศ
  - 1.3 ระดับการศึกษา
  - 1.4 สถานภาพการสมรส
  - 1.5 ภูมิลำเนาเดิม
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินแก่คนในชุมชน
  - 2.1 ผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้ประกอบอาชีพอะไร
  - 2.2 ผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้มีแหล่งเงินทุนมาจากที่ใด
  - 2.3 ลักษณะของการให้กู้เงินเป็นแบบใด
  - 2.4 ผู้ที่มาขอรับบริการเงินกู้เป็นบุคคลกลุ่มใดบ้าง
  - 2.5 ผู้ดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบมีวิธีจัดเก็บเงินกู้อย่างไร
  - 2.6 การให้กู้เงินมีหลักเกณฑ์อย่างไร
  - 2.7 ผู้ให้กู้มีมาตรการในการติดตามหนี้สินอย่างไร
  - 2.8 ผู้ให้กู้มีการแก้ปัญหาในการชำระคืนล่าช้าอย่างไร
  - 2.9 ท่านมีผู้มาขอรับบริการเงินกู้จำนวนกี่ราย

ผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์ผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการเงินกู้นอกระบบ
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อาชีพ
  - 1.3 อายุ
  - 1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว
  - 1.5 รายได้ภายในครอบครัว
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการครองชีพ
  - 2.1 ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
  - 2.2 ค่าอาหาร
  - 2.3 ค่าเล่าเรียนบุตร
  - 2.4 ค่าเช่าบ้าน
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน
  - 3.1 เคยกู้เงินกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
  - 3.2 ท่านได้นำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง
  - 3.3 เมื่อท่านมีความเดือดร้อนท่านได้รับความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องหรือไม่
  - 3.4 ผู้กู้รับบริการเงินกู้นอกระบบมาเป็นระยะเวลาานเท่าใด
  - 3.5 ผู้กู้มีความจำเป็นในการกู้เงินไปใช้ในด้านใดบ้างและมีความจำเป็นมากน้อยอย่างไร เช่น กู้เพื่อที่อยู่อาศัย กู้เพื่อซื้อรถ เพื่อการบริโภค เพื่อเป็นค่าเล่าเรียนบุตร หรือเพื่อการชำระหนี้สินอื่น ๆ
- 4) ข้อมูลการชำระหนี้สิน
  - 4.1 ผู้กู้มีการชำระเงินคืนอย่างไร
  - 4.2 ผู้กู้มีแนวทางในการปลดหนี้หรือไม่ อย่างไร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาวกัญญ์วรา ดิศสรา

วัน เดือน ปีเกิด 13 สิงหาคม 2515

ที่อยู่ปัจจุบัน 36/12 หมู่ 1 ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
12120

ประวัติการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏจันทรเกษม (2538)
เข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการสวัสดิการ
สังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปี พ.ศ. 2542

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2538 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คลองหก

พ.ศ. 2540 พนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
สำนักงานประชาสงเคราะห์ จังหวัดปทุมธานี

ตำแหน่ง และสถานที่ทำงานในปัจจุบัน

พ.ศ. 2546-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อ
บริษัทบาเกีย เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด